

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Bibliothèque nationale de France

P Y T H A G O R A E

VITA EX IAMBlichO
COLLECTA.

*Per Nicolaum Scutellum Tridentinum Ordinis
Eremitarum Sancti Augustini.*

ROMAE.
Vincentius Lucbrinus Excudebat.
1556.

AMPLISSIMO DOMINO S. R. E.
Cardinali Ioanni Morono patrono suo, SCIPIO
Bongallus Ci. Ro. Ciuitatum Castellæ
næ & Ortanæ Episcopus.
S. P. D.

AM tandem, dum cognominatur hodie, τῶν ἀρετῶν π, & ipse delibero, paruæ licet sim auctoritatis & gratiæ, totusq; sanè in eam curâ & cogitationem incumbo, nec me quæ terra mariq; hodie hinc & inde hostiliter geruntur commouent, nec vniuersa isthæc quæ impendet malorum ἰλυσ, nisi Quartus succurrat Paulus, retardat ab instituto, quantumlibet sæuiat Mars, & Neptunus furiat. Rerū enim curâ Deo permitto, qui & de sua orbem condidit voluntate, & eundem de sua conseruat misericordia, pugnatq; pro sua futura potentissimus, & licet in uitam quandoq; immo semper, protegit benignissimus. Quamobrem quæ supra nos sunt missa facio, & priuatam rem cogito, nostrog; Pythagoræ facile subscribo, qui in sacro, hoc est, in arcanis dei introspectiendum non esse prædicabat. At tu interea temporis, ingredi quæso mitissime Pater, cum Madrutio tuo & Truccis illustrissimis, qui opere in tanto magnam partem habent. ingredi auspicato Platonici Iamblichi tabernaculum: excipieris iucundissime super omnia sine supercilio, hilariq; vultu, vernantes hic inter quippe rosas. Dædaleosq; mille antiquæ sapiætiæ colores. magna animi voluptate de Pythagoræ vita expressum Tridentinū gustabis mel, quod nullū certe admisit fel; qñ id de altis illis cacuminibus omne florilegiū depasta, solertissima apis Tridentina cōfecit. Ingredere, inquam, tabernaculū quod fixit homo, & propera, vt facis, ad quod fixit Deus, vbi vera sit emundatio conscientiarum ab operibus mortuis: veruntamen ne despice & istud pro tua clementia atq; prudentia. Despiciant alii, tui dissimiles, & non respiciant: qui quidē nō possunt frigida fomenta curarum

relinquere, quos nō ducit cælestis sapiētia, qui scioli tantum sunt, & doctrinarum ac sensuum nouitates venantur, scisis retribus per aua quædā & diuersa dogmata, que orbe toto, & ecclesia tumultante iamdiu sepulta sunt: hisq; sibi perplacent, vt fiat eorum vita tota vanitas vanitatum: Iamblichō nāq; portæ, vestibula, gradus, atria omnia sunt munda mundis, sunt præclaræ zetæ, sunt insignia fastigia, illustria, sublimia, & quæ alta à longe cognoscūt, præsentia pandunt, & ad ventura pelliciūt: demum misifica sine, ad traducēdum æuū, mortalitatemq; hanc nostrā exarandam magnopere accommodata. Næ tu putabis (mihi crede) hos hortos Hesperidū, & paradisos dæliciarū possetos ad orientē, vbi inter cætera & mala punica fortassis inuenies esu visuq; mirabilia. Et quāuis hic nulla videre sit veterū sacra nostrorū cadelabra, nullas mēsas aureas, nullā propositionem panum, vrnā nullā aureā, aut virgā Aaron, & Cherubin obumbrantia propitiatorium: quāplurima tamen offēdes posteris tradita diuinitus, inuitantia ad æternā illā hæreditatē, patriā illā, verā illā vitam (de qua iam tempus est nos assidue cogitare) capescedā. vtpote cū dulcissima lectio apocāt a voluptate, cū silētium indicit, cū diuinum oculum, cū Platone, mille carneis esse meliorem dicit, cū Pythagoricos acustimaticos, fide tantum, nullaq; alia ratione, tenuisse quæ didicerant, recolit: cū animos omnino immortales, & mortem non timendam narrat: cū, quid pulcherrimum sit? harmoniam esse inquit: quid fortissimū? sapiētiā: quid optimum? felicitatē scilicet sempiternā: cū ait populares non esse incūdas vias, discalciatum sacrificare oportere, continendam linguā, per numerum edocendas sacrarum rerum Leges, & Theologiam: cū matutinū tempus, optimum: cū non euellendas fructuosas plantas recenset, cū prædicat q; fides sit fundamentum vnicū amoris, sexcentaq; alia huiusmodi cōmemorat: quæ vt olim vetera illa nostra exemplari seruebant, & vmbra cælestium, sic ista ancillantur imagini futurorum. Spatiare igitur inter

amænissima vireta citra sudorem, & lege & liga fasciculos
non deprimentes, vernantissimasq; texe corollas piorū cer-
uicibus imponendas, & alta mente selectissima contemplas-
re floralia, quæ si vndecūq; lustraueris, nihil profecto tem-
poris, nihil delectatiōis, nihil vilitatis, nihil dignitatis sen-
ties tibi deperisse. *μυστηριοτατος* est Pythagoras atq; di-
gnissimus, cuius tu flores mortalibus tradas odorādos fru-
ctus daturus postea de Iesu veritate suauissimos, cum Deo
placuerit: quod sæpe interloquendum cum magno senas-
tus lumine, lectissimo atq; doctissimo Scotto Bernardino
Cardinale soleo dicere, cum eum viso. Sed cui nā? potius
Iamblichana ista fragrantia, quæ est ad curationem animo-
rū nata, dedicetur? quā tibi? qui es raras inter aues Chris-
sti bonus odor. Qui es diuī Augustini literarum nō solū
cupidissimus, sed & suæ totius familiæ, vnde ista emana-
runt, amantissimus. Qui mundi rebus ita vteris vt moritur-
rus, ita illis parcis vt semper victurus. Qui subiectos ita be-
ne in pace regis, vt nō imperes, sed vt præsīs & profls. Cui
(inquam) potius, quā tibi? cui vt nauis gubernatori se-
cundus cursus, vt medico salus, vt Imperatori victoria: sic
summæ curæ est vita ciuium tibi creditorum, quo locuples
& vndecūq; sit quā beatissima. Vale, & post tot peractos
tecum dies & annos Episcopum fidelem tuum, licet
non diuitem, dilige & ama, & quātum vales seu
voles foue & faue. Romæ die . 10 . Ia-
nuarii . M. D. LVI.

**Iosephi Pamphili Veronensis
Augustiniani.**

Quicquid habent sacri Nilotica templa repositi,

Myſticus arcana Iamblicus arte legit :

Non hic inuenies lachrymoſas Iſidis aras ,

ſemicanemq; uirum , ſemiuirumq; canem :

Non hic diſcerptus gladijs quæratuſ Oſyris ,

His nihil in ſcriptis corniger Apis habet.

Æternum hic numen caſtus uenerare ſacerdos,

Occulta hic ſummus pingitur arte Deus .

Cedite uos uulguſ , ſeries obtuſa , prophanuſ ,

Hæc animæ , cultis mentibus æſca datur .

QVAEDAM E' IAMBlichO

de uita Pythagoræ collectanea, Auctore & interprete
Nicolao Scutellio Tridentino Ordinis Fratrum
Eremitarum sancti Augustini.

N OMNI PHILOSOPHIAE
opere inuocare Deū vniuersis sobrijs
mos est. Idq; præsertim in Pythagoræ
doctrina: cum enim diuinitus tradita
fuerit, non nisi diuinitus etiam susci-
pienda. Philosophia Pythagorica, quor-
niam excedit humanam vim, vt nemo
statim inueneri ipsam queat, nisi quor-
piam Deorum interpretante, & axime
iēcirco Deorum auxilio eget. Sequa-

mur quò Dij iusserint. Sat nobis erit Deorum voluntas. Adit sacerdotes,
patre urgente, vt diuina res disceret. Miræ Pythagoras religionis, inge-
nij, cōtinentiæ, mansuetudinis, animi ab omni turba alieni. Temporis erat
parcissimus, monitu Thaletis, atq; eius gratia, vini & carnis usu, & præ-
sertim edacitate, & renitis ingluuie abstinebat. Subtilium rerum, & fas-
cilis digestionis nutrimento alebatur: tum pauci somni. Saluti maxime
animi, deinde corporis consulebat. Potissimum sacra deorum frequentabat.
Traiçit in Carmelum, montem Phœnicie, vbi in templo mansit diutius.
In Aegyptum transiit, multa studio templa petiit, & terit. Nullum illustrem
virum, nullum sapientem, nullum sacrificium, nullum deniq; locum præ-
termittens, vbi plus quicq; sese inuenturū speraret. Sacerdotes visebat oma-
nes. Duos & viginti per Aegyptum annos perstitit in adytis Astronomo-
rum & Geometrarum. Et initiatus nequaquā obiter, nec fortuito sacra deo-
rum omnia discerat, donec cum Cambyse captiuus in Babylonem dedu-
citur. Hic lubens Magorum, & lubentium consuetudine vitatur, edoctus ab
eis sacra, & deorum exactissimum cultum. A Magis numeros, & musicā
capit, & mathematicas reliquas. Duodecimq; alios commoratus annos, in
Samum regreditur. In Samo symbolicū doctrinæ institutum, Aegyptiorum
more aggreditur. Symbolicum doctrinæ genus patria Samus non recipit.

Cum Samij Pythagoræ disciplinas à Barbaris acceptas fermè contemnerent, iuvenes pretio aliciebat, qui discerent. Discenti cuidam uolenscenti triobolum tribuebat in præmium. Locum in patria extruxit, ubi versaretur. qui & hodie quoq; dicitur Pythagoræ Hemicyclion. In qua de summa Reip. Samij cōsulāt, rati de honestis, & iustis, ac utilibus, eo i loco agendum esse. Vbi horum omnium curam constituit Pythagoras. Extra urbem vero Antrum Philosophiæ ponit. In hoc, dies, noctesq; totas disceptabat. Pythagoras conficit rerū cælestium disciplinas arithmeticas, ac geometricas demonstrationibus. Sapientissimi Græciæ ad Pythagoram proficiscuntur Samum, ut inde doctrinas ebiberent. Cū iudicaret difficilissimum esse, et legibus patriæ seruire, & Philosophiæ ob munera publica, refugit in Italiam, patriam multorum arbitratus, qui optime docentes audiant. Crotonæ primus constitit. Duo millia, & eò amplius virorum conveniunt cum liberis & vxoribus, cōmunem locum condunt. Hinc magna Græcia, omnia habebat communia. Deorum ascribitur numero. Pythagoras, perinde ac optimus quis demon, hominum beneficio missus, Pythiam nonnulli, quidā Apollinem, ex hyperboreis Pæana complures, alij inhabitantium lunæ deamonum unum. Sed plurimi, deorum omnino quæpiam, humana in forma aduentasse ciebat, opem ad bene, beateq; viuendum mortalibus allaturum, ut sciētitiæ, ac Philosophiæ donum nobis reheret, quo certe diuinius nec apparuit à Dijs, nec apparebit vnq̃. Est quoq; Aristotelis illa de Pythagoræ philosophia vulgata partitio. Animalium ratione videntū aliud quidē deus, aliud verò homo, aliud Pythagoras. Purgare docebat interiorem oculum, ad cernēda vniuersa principia. Affulserunt Graijs, auctore Pythagora, optimus Reip. status, & popularis consensus, & cōmunicatio amicorum, & cultus deorum, & sanctitas, legumq; institutio & eruditio: & silentium, & ab alijs animantibus abstinentia, & modestia, & cōtinētia, & solertia, & quicquid diuinum & pium. Iure igitur optimo eum tantū numen, non hominem mirabantur. Vbi feruere seditiones & odia ciuū videbat, concordia seminabat. Pythagoræ apophthegmatum summa, fugari quidem debere omni studio, atq; igne & ferro amputari à corpore quidē morbu, ab animo vero indocilitatem, à cubiculo sumptuum nimia, seditionē ab vrbe, à domo discordia: simulq; ab omnibus, ut ne quid supra modū.

Perfuadebat adolescentibus à seniorum latere non recedere, affirmans, & in mundo, & in vita, & in urbibus, & in natura, id semper quod anteit tempore, honestius esse, & quod sequitur, ut ortum occasu, aurorā

Humana i forma Deus.

Arist. de Pythagora.

vespero, genituram corruptione, principium termino, indigenas externis, colonos urbibus, deos daemonibus, hos semideis, heros hominibus. Nō minores reddendæ parentibus gratiæ, q̃ illi qui iam mortuum in lucem reuocaret. Beneficis amor debetur. Temperantiæ virtus maxima est, vixit quæ & pueros, & virgines, & senes, & matronas decet. At hæc adolescentibus maxime est necessaria. Nam vna hæc & pulchritudinem corporis continet, conseruatq; animi sanitatem, atq; optimorum institutorū desiderium. Tum quantum temperantia expediat, intemperantia Græcorū exercitus apud Ilium, testis locupletissima potest esse. Cura corporum maioris amicis confertur: nam statim deficit. Bonorum honestorum, quædam & ab alijs accipi queunt, quædā minime, vt forma, robur, valitudo. Educatio facit, ut distet homo à pecude, Græcus à Barbaro, liber à seruo, philosophus ab imperito. Primum à Pythagora inuentum Philosophiæ nomen. In primis erigi Musarum templum consulit. Has siquidem deas & appellationem eandem habere omnes, & honoribus maxime gaudere mutuis, & cunctis vnum eundemq; semper chorum musarum cōmunitatis amantissimas musas docebat. quarum certe vis non modò circa optima theoremata versatur, verum & circa concentum omnium quæ sunt, & harmoniam. Omnis locus iustitia indiget. Vnde finxerunt homines eodem consistere ordine apud Iouem Themidem, ius apud ditem, ac apud respublicas leges, vt intelligatur esse vniuerso iniurius, qui ordinem iustitiæ violarit. Deorum nullus in iusiurandum prouocandus: at re ipsa seruanda, potius q̃ iuramento, fides. Bonum, opportunitas, in omni actione. Maxima iniuria est, filios dirimere à parentibus. Optimi, qui per se ipsos bona norunt. Secūdi, qui aliorum euentibus. Deterrimi, expectantes malo suo melius discere. Solitus est hæc pueris suadere, vt neq; conuitia incipiāt, nec vlciscantur conuitiantes: atq; circa disciplinas, quæ nomen ab ætate sumpserunt, exerceantur. Bene nato adolescenti, facile est probum esse. Nō bene nato, difficile. Magis vero nec fieri vllò pacto potest, q̃ à praua occasione ad finem recte curratur. Iuuentæ cū maxime Genius faueat, potestas fit in templis versari: ac ideo mitissimos deorum, Apollinem et Amorem pueros ab omnibus pingi. Omnes ferè ludi decore exercentur per pueros. Puerorum genitura Apollo est prouidentia. Ætatis vero progredientis omnes Dij. Neq; phas eis repugnare maioribus.

Musæ cōmunitatis studiosæ.

Iustitia.

Iuuenta genialis.

Mulierculas pro sacris offerendis & prece monebat, pueros ad id vt viros deo gratos eligant. Deinceps eas ad Aras nullo seruorū comitante ve-

nire. Cæde nunq̃ litandum: Nuptis amandi plus viri, q̃ parentes. Vitandæ famellis omnino lites, atq; inuicem contumeliæ; hinc fama ē, tres vniꝰ co oculo vsas. Religionis maxime proprium mulierum genus.

- Purissimi hominū, & clarissimi peregre euntium, optimarum rerum cognoscendarum gratia. Primum rerum, illud .s. numerorum & rationum natura, omnia percurrrens. Vnde vniuersum hoc, & digestum est sedulo, et ornatum decenter. Et sapientia quidē ea verissime est, quæ circa pulchra prima, & diuina, & incorrupta, & semper circa eadem, & itidē se habentia versatur: quorum participatione reliqua pulchra redduntur. Philosophia vero zelus huiusmodi sapientiæ, erat Pythagoræ sermo, etiam rationis, & mentis expertia mouens, Dauniam Vrsam vastantem incolas domat. Homini primæ curæ est, rerum pulchrarum sensus. Musicæ tanta vis, vt animi, corporisq; sistere queat, affectus, & ægrotudines curare. Omnes hominum perturbationes diatonicis numeris, & chromaticis sedat, & ad virtutem excitat, ad somnum ipse suo plectro, & lyra, cælestium sphaerarum harmoniā imitabatur. Discebat è cælo Pythagoras ipse. Alios censebat in se spectantes doceri debere per imagines, & exempla, quando intueri hominem nequeunt, archetypa ipsa prima, & pura, sicuti non vas lentibus fixè solem aspicere propter radiorum excellentiam in fulgore, vsus est & remedium ex aqua, vel pice liquefacta, vel speculo, purgandi sunt mathematicis animi: & vitia, musica oportet lustrari.
- Cibis illis abstinendum, qui rationis puritatem impediunt. Silentium obseruandum. Parcendum vino, escæ, somno, gloriæ, diuitijs. Verendi sine hypocrisi, digni. Æquales diligendi serio. Hortandi absq; inuidia iuuenes. Seruandus omnibus in rebus amor: atq; i omnia, amicitia rerum omnium Pythagoras auctor erat, & institutor.
- Ab omni voluptate mentem auocat. Toto studio tendebat ad salutem, & curā oculi diuini: qui (vt præclare inquit Plato) mille carnis ē melior.
- Venientes ad se discendi gratia, non prius admittebat, q̃ mores diligentissime tentasset: experiri volebat risus, silentium, voluptates, mærores, friguram, incessum, totius corporis motum. Tres annos in eo periculo summo dicernibat. vti plane sciret signis naturæ, & consuetudine, capere ne possent disciplinas. Silētium per quinquennium indicens: in quo maxime cognoscere dicebat se, constantiam, perinde ac si continere linguam, difficillimum inter omnia sit. Probati per quinquennij silentium, ingredi permittabantur ad audiendum Pythagoram ipsum.
- Philosophia**
zelus sapien-
tia.
Musicæ vis.
E cælo discē-
dum.
Archetypa.
Lustrandi ani-
mi.
Amor.
Diuini oculi
cura.
Exploratio
iuuenū pytha-
goræ.
Silentium.

Mysteria veræ philosophiæ velanda indignis; ne, si puriores aquæ in puteos cænosos immisissæ sint, & cænum turbetur, & aquarū splendor cõ-
taminetur. Tollendæ ergo prius affectiões. Vitia ante penitus extirpan-
da ferro, igneq; ac omnibus disciplinarum machinis. Non autem omnia
omnibus doctrinarum genera communicabat. Sed suam cuiq; pro ingenio-
rum captu, & dignitate distribuēbat. Hos quidem Pythagoræos legitimos,
illos verò dicere solebat Pythagoristas, æmulos Pythagoræorum. Sic Atti-
cos & Atticistas. Pythagoræorum omnia cõmunia. Quosdā vocabat Acus-
maticos. Alios Mathematicos. Acusmatici, fide tantum, nulla ratione, quæ
didicerant, tenebant, vt diuinas res. Eorū tradita triplicia. Nonnulla quid
est? significant. Nonnulla quid maxime? Aliqua quid agendum, quid non?
Quid est? vt quid insulæ beatorum? scilicet una. Quid est in delphis vas-
ticinium? quaternitas: quod quidem est harmonia, in qua syrenes. Quid
maxime? vt quid iustissimum? sacrificare. Quid sapientissimū? numerus.
Quid sapientissimum apud nos? medicina. Quid pulcherrimum? harmo-
nia. Quid fortissimum? sententia. Quid optimum? felicitas. Quid verissi-
mum dicitur? qd hominem mali. Huiusmodi sapientia septem sophistarum
dicebatur. Hi enim non quid bonum requirebant, sed quid maxime? Quid
agendum, quid non? Vt qd oportet generare filios. Oportet dextrum cal-
ciare prius. Non oportet populares ire vias. In publico non baptizandum.
In balneo non lauandum. Occultum quippe in his omnibus. An puri sine
omnes communicantes. Onus non simul leuandum: neq; enim danda occa-
sio est non laborandi. Nil sine luce fari licet. Litandū aure calicis. In an-
nulo in signum imago dei non gestanda, ne maculetur. Per dextram ca-
piendum. Gallus albus non offerendus. Consulenti, optima consulenda: nā
sacra res, est consilium. Bonum, labores. Voluptas, omnino malum. Dis-
calciamus oportet sacra facere, & ad diuina accedere. In sacro nō re-
spiciendum. Panis non frangendus: quia ad iudicium in inferis non cõfert:
quia non decet congregantem dissoluere: omnes enim ad vnū panem amici
conueniunt. Omnia autem talia præcepta propter diuina, & ad diuina re-
feruntur. Et hoc est principium. Vita quoq; omnis ita instituēda, qd sequa-
mur deum. Et ea ratio est eius philosophiæ.

Ridiculum efficiunt homines, aliunde q; à deo querentes bonum. Si quis
supprincipem curret in Repu. dimisso omnium principe. Sic omnium domi-
nus Deus. Bonum verò ab omnium hero petendum; omnes enim ijs, quos
amant, & quibus gaudent, bona largiuntur.

Fides.

Tetrastys.

Sapientissimū
numerus.Pulcherrimū,
harmonia.Optimum scæ-
licitas.Dextrū pri-
mus.

Onus.

Nil sine luce
fari licet.Annulo nō fe-
rēda Dei icon.Sacra res cõ-
siliū.Discalciatum
oportet sacri-
ficare.A Deo que-
rendum bonū.

Talia instituta quidam Hippaso tribuunt Pythagoræo : qui, cum sphæram duodecim Pentagonorum impius descripisset, per fretum perijt. Geometria apud Pythagoram Historia appellabatur. Docebat varijs vjs, iuxta cuiusq; naturam & aptitudinem portiones dans. Testis est Abaris sacerdos Apollinis, quem relictis tentamentis, & silentio, statim ad intima rerum dogmata traxit, de Dijs, de Natura instruens. Hic siquidem Abaris venit ex Hyperboreis, vt veberet ad propria, sapientissima quæq; italica.

Arcus mirificus.

Is arcum donat Pythagoræ, quo flumina, montes, maria, & cuncta inuis facile traieciat.

Theologia per numeros.

Pythagoras beneficio hominibus venit. Idcirco sub humana forma, ne nouitate perturbarentur, atq; doctrinam eius refugerent. Theologiam, & rerum sacrarum leges per numeros docebat : ratus hæc puriorem existere & diuinorem cognitionem, ac cælestibus decorum numeris magis propriâ, aptiorem etiam Abaridis ingenio.

Cratylis, lenitas.

Primû in experiendis ingenijs animaduvertebat, an continere os possent: deinde si verecundi. Et multo pluris silentium faciebat, qm sermonem. Primam cogitationem, & curam de moribus. Secundam de ingenio, de memoria habebat. Sed ante omnia mansuetudinem requirebat, dictam ab eo Cratylis. Expertes mansuetudinis, ineptos sapientiæ iudicabat.

Silentium.

Mane Pythagoræi p ea loca duntaxat deambulabant, in quibus quies & silentiû mediocre, & templa, saltusq; erant. Nec nisi constituto prius animo, occurrendum alicui censebant : constituendo vero animo aptissimû aiebant huiusmodi silentium esse. Post matutinam deambulationem vnâ conueniebant ad imbuen.los disciplinis & moribus animos. Deinde corpora curabant, vngentes, currentes, luctantes. Tempus optimum, matutinum. Cibus utebantur melle, fauo, pane optimo. Vinum die nescientes. Post tempus optimum, circa Politicas, Oeconomias versabantur, & Exteras, & Xenicas. Crepusculo rursus deambulabât tribus, duobusue iuncti, vti disciplinas rememorarent. Sed mane, soli deambulabant. Post deambulationē crepusculi, laudabantur. Lauti cænabant; non plures qm decem conuiuæ, prius litatis numinibus. Ante solis occasum explebant. Post conuiuium, sacrificium. Deinde lectio, quæ imponebatur minimis natu à maioribus. Libantibus hæc monita dabantur, Domesticam plantam & fructuosam ne vellis, te, neue lēdis. De Deorum, Dæmonum, Heroum genere, & sentite recte, & loquimini itidem; & de parentibus, & de beneficiis. Fauetote legibus; estote iniquitatis hostes. His actis, domum abibant veste pura & candida.

Stratis puris & candidis utebantur absq; lodicibus . Indumenta linea . Et strata non ex pellibus , villisue .

Fertur & alius instituendæ vitæ modus p Apophrases huiusmodi . Tolenda ex vera amicitia lis omnis & contentio . Atq; id quidem ex omni amicitia . Quod si fieri non potest , ex paterna saltem , & ea , quam erga maiores , & beneficos gerimus . Partes iuniorum (si inciderit iurgium) cōtinere , q̄ maxime impetum , & furorem ; & seniori cedere . Fundamentum amoris , fides . Ea sublata , tota amicitiarum lex , ius , vis , ratio perit . Nunq̄ mentiendum amicis .

Fides fundamē-
mentum.

Modus Pythagoræ philosophiæ per symbola . Is character antiquissimus apud Græcos , et Ægyptios , occultâdis diuinis mysterijs accommodatissimus .

Symbolica
theologica.

Ex auditorio Pythagoræ , maxime vetustissimi & cōtemporanei , & discipuli (ipso Pythagora sene) iuuenes , Phylolaus , Eurytus , Charondas , Zaleucus , Brysson , Archytas senior , Aristæus , Lysis , Empedocles . Zalmoxis , Epimenides , Milo , Leucippus , Alcmaeon , Thymaridas , exierunt sapientissimi omnes . Li non cōmuni editione & populari philosophabatur , sed ex institutione Pythagoræ diuina mysteria indignis & imperfectis velabant per symbola . Et si quis differuisset non per symbola , & vt lege Pythagoræ cautū erat , ridicula cuncta & anilia censebantur . Obscuris enim vera , & grandia inuoluenda putabant . Talia symbola erant , Obiter nec in templa ingrediendum , nec procidendum omnino : neq; si ad fores ipsas astares . Discalcia tus sacriifica , & adora . Populares declina vias . Vade per inaccessa . De Pythagoræis sine lumine ne garrias .

Diffuadebat aliena Dijs , et ab eorū familiaritate abducētia nos , et quicquid diuinationem & sobrietatem mentis impediunt . Hæc vulgo de alimonia . Priuatim verò illis , qui altius , subtiliusq; philosophabantur , edicebat . Tollens prorsus superuacua pabula , & impia . Nil edendum , animæ par-ticeps . Bibendum nullo modo vinum . Nec animantia mactanda Dijs , vel vlla ex parte lædēda . Hæc eadē ipse , lege inuolabili custodiebat , Aman-tissimus , Altarium , nulla cæde nullius sanguine madentium . Hæc eadem & legum latoribus sanciebat . Nam cæde animantium arbitrabatur frangicam naturæ societatem , & eam , quæ ipsis nobiscum est , cōiunctionem , ac ita iustitiam contaminari . At quibus vita satis purgata , & sancta , & digna philosopho non erat , contingere quædam animantium committebat : ita tamen statutis vti diebus abstinerent , ijs ipsis decernebat . Cor non absumere , nec edere cerebrum , & ab eis abstinere Pythagoricos vniuersos . Prins

Cor.
Cerebrum.

Fabis abſtine.

DE MVSI-
CE.

Lyra.

Organū Py-
thago. Lyra.

Musiæ bona.

Animus offe-
rentiū ſpectāt
Dij.

In Italia.

Rerū pub. li-
neæ tres.

cipia enim ſunt, ac tanq̃ ſedes quædam ſapiendi & viuendi. Bellum mi-
nime irritandum monebat: quoniam primus nūcius exiſtit, ſignumq; com-
patiendi cæleſtia ad terrena. Melanurum ne tangito: terreſtrium quippe
deorum. A rubellione piſce abſtine, & fabis.

Musiā apprime conducere valitudini & ſaluti corporis opinabatur, ſi
aptis numeris vteretur. Vere nouo ſolebat conuentus in circulum facere, in
medio ſtatuens lyra pſallentem. Illo pſallente, quot quot recte poterant, in
harmoniam concinebant. Sic adhiberi facile remedia animi perturbationis
bus aſſeuerabat. Vſurpabat pro organo lyram. Nam ſonitum tibie illibe-
ralem, & tumultuarium explodebat. Choreas etiam ductari patiebatur.
Homeri dicta, atq; Heſiodi ad inſtitutionem vitæ diligebat. Dicitur etiam
Pythagoras ſpondiaco quondam rhythmo per tibia extinxiffe Tauro-
menitani pueri furentis rabiem, nocte irruentis ad amicā à Riuali poſſeſ-
ſam, & fores domus incenſuri. Sic & Empedocles pæcauit muſica furorē
adoſcentis, qui ſtriſto enſe Anchitum hoſpitem Empedoclis perſequeba-
tur occiſurus. Hic Empedocles in mouendis ſono & concentu precordiū, &
quò voluit ſteſtendis, illuſtriſſimus inter omnes Pythagoræos exiſtit. E' ſo-
nitu eudentium malleis ſabrorum Diapaſon, Diapente, & Diateſſaron pro-
portionem deprehendit harmoniam. Excogitaui etiā ſerè innumeras pro-
portiones, & organa muſica haud pauca. Tetrachordum, Heptachordum,
Monochordum, Pentachordum conſtituit.

Et multa etiam laudantur politicè ab ipſo tractata. Dum enim Croto-
næ efferrentur maximo ſumptu funera, hæc de diuinis Pythagoras ſatur.
Cælites animos offerentium ſpectant, non rerum copiam. E contra deorū
Inſeri, tanq̃ inferiorum hæredes, cantibus, ludis, querelis, magnis gaudent
impenſis. Vnde ob capiendā auiditatem Plutoni, dici Orcum arbitrabatur.

Ea tempeſtate florere videbantur & in Sicilia Charondas Catanenſis
Pythagoræus, Zaleucus, & Timares Locrenſis, optimi legum latores.

Pythagoras totius ciuiliſ ſcientiæ repertor, Nihil (inq̃) hic purū, mixta
contrarijs omnia. Ex hac hypotheſi ratio ad vtranq; partem impetum ſum-
mit. Duo autem motus, corporis, & animi. Corporis, irrationalis. Animi,
eleſtiuus. Rerum publicarum conſtituebat lineas tres, huiusmodi extremis
tatibus contiguas inuicem, vnum rectum angulū efficiētes. Hanc quidem
ſeſquiterciam naturam habentem. Illam vero, quinq; huiusmodi valentem.
Harum verò a' iam, vtrarumq; mediā. Computantibus autem nobis & li-
nearum inuicem concurſiones, & locorum ab his, optimam pictam eſſe

Reipublicæ formam. Constat, & vendicasse sibi hæc sententiam Platonem in *Repu.* dicentem planè sesquiterciam illā radicem, & propaginem quintæ iunctam, & duplices præbentem harmonias. Exercebat affectuum temperatiam, & modestiam. Mulieribus pudorem suadebat. Pythagoras exi- Modestia.
stimatus à Crotoniatis Apollo.

Signa sanctitatis Pythagoræ. Primū, quoniā norat suam ipsius animā, Nosse suū ip-
sæ nā erat, & vnde in corpus ingressa, & priores eius vitas. Tum trans suos animum.
seunti Necessus fluuius, Salve ait Pythagorā. Is terremotum sedat, auertit
pestes, ponit ventorum vim, & tempestates marium, fluminumq; Terræ
motum in puteo futurum, vnde potauerat, prædixit. Et de naue secundis
ventis currente, q̄ mergenda foret. Agenda deo placita. Talia verò haud
facile scire est, nisi quis ab eo, qui deum audient, vel ipse deum audierit, vel Deo placita à
arte diuina didicerit. Non quædam deo possibilia, quædam verò impossibi- deo discenda.
lia, vt opinio est Sophistarum: sed omnia possibilia, & principium idem
Lini carminum. Sperare omnia oportet, quoniam nil spem fugit. Facile Spes.
cuncta deo perficere, nihilq; Deo non facile. Pythagoras in sacris vnq̄ est Nildeo nō fa-
visus non gustans quicq̄. Lacedæmon expiata per Pythagoram, immunis à cile,
peste. In Sibari anguem perniciosum capit & intermit: aliū in Tyrre-
nia paruum morsu necantem. Crotonæ albam Aquilam prebendit expe- Aquila alba.
stantem. Tristissimum Pythagoræorum verbum, Bipes homo est, & auis, et
tertium, aliud scilicet Pythagoras. Casui nihil, at diuino omnia cōsilio tri-
buebant. Testis Androcyda in volumine de symbolis Pythagoræis, diuinæ
non reluctari prouidentie sapien-
tissimum, vnde tanta religio. Dicendum Theologiæ
& Pythagoriæ per numeros theologiæ exemplar indubitatum apud Or- exemplar per
pheum, nec obscurum. occasione ab Orpheo sumpsisse Pythagoram: atq; numeros.
ita de deo constituisse sermonem, quem & ideo sacrum inscripsimus, tanq̄ Theo. Dei ver-
ex maxime mystico apud Orpheum loco. Vnde Pythagoras inquit, nume- bum.
ri substantiam sempiternam esse, planè principium omnis cæli, & terræ, Orpheus.
& mediæ naturæ. Amplius & deorum, & deorum & dæmonum sedes Numerus ori-
radicare. Hæc apud Orpheum. Inde perspicuum, q̄ numero terminatam go omnium.
essentiam deorū ex Orphicis sumpsit. Efficiebat verò numeris ipsis & ad- Orphica.
mirabilem præscientiam, & curam deorum. Sanctius, q̄ sanguine litan- Numero præ-
dum. Sacrum censebat gallum. Potentes omnium Dij putandi. Credendū scientia.
diuinis dogmatibus, quæ Pythagoras tradidit. Amiciebatur indumēto al- Vestis cādida
bo, & puro. Probiores laudabat. Lineis, & corpus, & strata tegebat. pura.
Operā famæ, & diuinationibus dabat, vt sortibus. Litabat Dijs tibus, mis

cium, & placentulas rotundas, fauos, & alia etiã thymiamata. Per deorum nomina non iurandũ. Iuramentum Pythagoreorum, Non, per nostræ sapientiæ inuentorem quaternarium. Fontem, semper fluentis naturæ, radices habentem, intelligentes Pythagoram. Pythagoras perstudiosus interpretationis Orphei. Et Deos, more ritulq; Orphei, colebat stantes i statuis, & ære, non nostros cõiunctos formis, omnia potentes & scientes, similem vniuerso formam habentes, & naturam. Is coniunxit cultum deorum cum diuina philosophia, quæ didicerat ab Orphicis Ægyptijs sacerdotibus. Chalcidensibus Magis, diuinarum rerum scientiam hausit. Sacrificia verò in Eleusina, Imbro, Samoibracia, Delo, Celtis, Hiberia, Latinis. Hic aiebat, litare homines, & vaticinari Apollinem ex Tripode, eo q per trinitatem primus numerus: Veneri verò sacrificari senario. Quia primus hic numerus omnem quidem numeri naturam communicat. Secundum vero quemcunq; modum diuidatur similem sumit, & eorum quæ auferuntur, & quæ relinquuntur vim. Herculi sacrificandum octauo.

Ingrediendũ in sacra, veste munda, & in qua nemo vnq; dormierit. In templo non pariendum: non enim fas, in sacro colligare diuinitatem animæ ad corpus. Pedunculum in templo ne occidito. Cedro, lauro, cupressso, quercu, & myrto honorandi Dij. Dentes nõ scindendi. Aceruus è cupressis non fabreficiendus: quia sceptrum Iouis cupressinum, vel ob aliam mysticam ratio nem. Cælo tonante, terra tangenda memoria generationis entium. Adeundo templa. Et dextra loca confitebatur Pythagoras principium imparis numerorum, & diuinum ponens. Sinistrum verò, paris, & dissoluti symbolum.

Pythagoras omnis sapietie gnarus, circa geometriã plurimũ insudauit. Quam ob Nili inundationes, agrorum diuisionibus necessariam inuenerũt. Theoremata igitur eius artis permulta ab Ægyptijs coepit. Cælestia verò speculata nonnulli tribuunt Ægyptijs, & Chaldæis. Ratiocinia, & numeros Phoenicibus. Philosophiam primus appellauit, ac studium sapientiæ. Sophiam verò, scientiam inquit veritatis eorũ, quæ sunt. Esse autem ea, quæ materia prorsus carent, & sempiterna, & solum actu subsistentia, hoc est incorporea. Reliqua æquiuoce entia, secundum entium participationem, utpote corporea, materialia, genita, et mortalia, nullo modo verè entia. Sapientiam verò probabat, esse scientiam vere entium, & non æquiuoce entium. Neq; enim sciri queunt corporea, nec firme cognosci: quoniã in infinitum abeunt, neq; vlla comprehendi scientia possunt, cum nõ sint, & termino

mino diffinita non existant. Si ergo talia eam naturam sortita fuere, ut ne-
sciatur, eorum scientia nō erit. Non itaq; etiā fas est, esse amorem scien-
tiæ non manentis, sed potius illius scientiæ, quæ versatur circa vera entia, et
circa eadem semper, & identidem perslantia: atq; horum apprehensione
etiam æquiuoce entium tenere cognitionem.

Symbolice loquebatur, breuiloquentiam amabat: in qua diuinissimas res
ponebat sententias, & scientias. Tritum Pythagoræ apophthegma, Principiū
totius dimidium. Alterum apophthegma, In numero omnia lucent. In præ- In prætio
tio Pythagoræis erat Musica, Medicina, Diuinitas. Laudabant in primis Musica Me-
eum, qui audire posset, & taciturnum. Dieta ad medicinā plurimum uter- dicina Vati-
bantur. Carminibus nonnunq̃. Sed musicam ante omnia sanitati prodesse niū.
putabant.

Memoria potissimum opus esse: ubi & quæ docetur omnia, & quæ di- Memoria.
cuntur, contemantur & referuntur. Et tamdiu docendum, & audiendū,
quoad capere possumus discendo, ingenio, & memoria, circa quam maxis
movere laborabant. Vir Pythagoræus non prius e stratis surgebat, q̃ he-
sterna acta ad memoriam reuocasset. Sic verò rememorabant. Contende-
bant meminisse, quid locuti primum fuissent, vel audissent, aut alijs man-
dassent. Vel quid secundum, vel quid tertium. Et de futuris eadem ratio.
Rursus cui exeuntes primū occurrissent. Vel cui secūdo. Et quosnam ser- Maximū, me-
mones egissent primos, quosq; secundos, & quosnam tertios: & ita quæ minisse.
idcirco gessissent die, reuoluerit animo studebant. Nihil enim ad scientiam,
& experientiam, & prudentiam maius, q̃ posse meminisse. Ab his ergo
instituti Italiā vniuersam contigit viris impleri philosophis. Et prius igno-
ta cum esset, postea propter Pythagoram magnam Græciam appellatam. Italia magna
Philosophos illic complures, & Poetas, & legū institutores euasisse. Ar- græcia p̃ Py-
tes quippe Rhetoricas, & Demonstrationes, & Leges scriptas ab illis in thagorā appel-
Græciam deferri accidit. Et de rebus naturæ quicunq; meminissent, pri- lata.
mū Empedoclem, & Parmenidē Eleatam adduxerūt. Quisq; de viā quicq̃ Empedocles
disceptassent Epicharmi sententias asserunt. Et ferè omnes eas Philosophi Parmenides.
retinent. Epicharmus.

Prudentiam virtutum reginam ac dominam eē quis dubitet? Hæc nāq; De prudentia
virtutibus vniuersis utitur quasi quidam intelligentiæ oculus, & ordinem
eis, modumq; præscribit, ipsarum moderatrix. Sed quis aliunde querat, aut
petat testimonia? Ne lōge abiens, perlustra vniuersum oculis. Nam tem-
plum hoc omne, quod cernis tam illūstre, tam clarum, prudentiam arguit,

opportuniſſime omnia & commodiſſime exornantem. Hæc itaq; mundi facile princeps genituram à pura mente, & perfectâ capit: & inde proles illa orta. Rurſus in ipſam ſe intelligentiam contemplandâ colligit: & ita
Exemplar mēs. intuenſo, & videndo perficitur. Mentem quippe exemplar ſuum, & modum ſpectat pulcherrimum Prudentia, & ad id vti ad amariſſim omnia muſnera obit, omneſque abſolvit actiones. Adde, ſi qua nobis cū Dijs ſocietas eſt (eſt autem plurima) eam ſanè totam illa præbet virtus. Hæc enim hominem fermè Deo parem efficit, dum bonorum & malorum, vtiliū & inutilium, honeſtarum rerum & turpium delectū habet. Oritur ex hac etiam ſolidum in agendis negocijs optimuſque iudicium, & humanarum functionum quaſi norma quædam & perpendiculum, & (vbi ſummâ dicendi conſiciam) ſanè Prudentia virtus in puppi ſedens, gubernaculum tenet hominū, tenet prudentia omnium noſtrarum rationum, conſiliorum, operum dux. Hæc deinde Reſpublicas, & domos, quæ etiam priuatam cuiuſque vitam diuinum in exemplar refert. Et inde imaginem effingit, quæ optimam poteſt, nunc illa delens, nunc alia abſtergens, & moderate utraq; exprimit. quam ob rem tantæ poteſtatis, & authoritatis Prudentia exiſtit, vti ſuæ factionis homines dei faciem induere, & deos præſeferre faciat.

De veritate. Veritas quidem ipſa, quemadmodum ex nomine etiam ipſo declaratur, erga deos immortales conuerſionem efficit, & deorū actionem incorruptâ. At minime opinio hæc umbrarū, ac imaginum fictio, vti præclare inquit Plato, circum prophecia & loca tenebrarum verſatur errabunda. Proinde altera ſanè pulcherrimarum formarū, ſoli intelligentiæ, oculo viſibilem, diuinarumque, ac verarum, ac ſempiternarum lucem intuenſo beatur. Altera autem id quod informe eſt, & eſſentiæ expers, & variuſque, atque volubile ſpectat; & de eo excutiendo allucinatur, & caligat. Altera item, quod eſt, contemplatur. Altera quod in mentem venit, multitudinis & vulgi animis videtur. Proinde veritas cum intelligentiæ verſatur luce, in hac luce viuunt, in hac paſcitur, & animi oculum auget. Altera inſtar Ixionis, dum inanes picturas conſectatur, obſectanubecula luditur, non rem vllam preben-

DE DIALÉCTICA ſando, ſed dementiæ vanitate aberrando.

TICA. Deus optimus maximus proculdubio Dialécticam monſtrauit, ac muſi Gemini draconi mortalibus miſit. Facundus, inquit (ceu perhibent) Mercurius ſymbolū eius artis in manibus præſe ferens, geminos videlicet dracones mutuo ſeſe ſpectantes. Vt verò probatiſſimi ſemper & eximiij teſtantur philoſophi, excogitauit muſarum antiquiſſima Calliope inconcuſſam rationis firmitatem,

ac irreprehensibilem, molli pudore dignam præbuit. Quin etiā in Dlephis deus munera attendit Dialecticæ, nec explicans (iuxta Heraclitum) nec occultans: at innuens vaticinia, excitat ad differendi indagatorem oraculorum audiores, ubi plena ambiguitatum, & æquiuocationum omnia. Et Didymum omne responsum scientiæ citat lumen. quo perspecto, Themistocles, etiam oraculum recte accipiens, opportune, ut debuit, lignea mania, causa planè extitit Græcorum salutis. His germana Deus in Branchiade opera ostendit dialecticæ, perspicuam inductionē significans, quum ait, Nec volatilis sagitta, nec suavis lyra, nec nauigium vllum sine vsu scientiæ potest fieri fructuose.

Omnes homines Dialecticam vsurpant, immatam eam tenentes ab incubulis ferè facultatem & vim aliqua ex parte, quæ id alij magis, alij calleant minus. Itaq; deorum immortalium munus, omnino nefas est projici. quin illud potius omni studio, industria, arte, exercitatione, omni deniq; opere censeo confirmandū, & quæ maxime fieri potest, augendū. Vide namq; quantum hoc ipsum ad omnem vitæ partem apporet momenti. Nam in colloquijs cum hominibus habet cōsuetudinem ex cōmunibus tum sententijs tum opinionibus. Ad inuentionem artium, primas, & summas inuenit origines, ac principiorū fundamenta. Ante, actiones cogitat, & præmeditatur: quid facto opus sciet, & quemadmodum conficienda res. Prælua ad Philosophiam exercitat, ad ea quidem mirificas metodos præbens. Sed si ea loqui oportet, quæ ijs anteunt, non est vlla philosophiæ pars, quam quispiam absq; Dialecticæ beneficio assequi possit. Nam naturæ dogma inuentū ipsum logice cōmunimus, & quæcunq; de rebus diuinis contemplamur, ratione differendi cōprobantur. Quid dicam? nihil prorsus aut loqui aut audire ē ab huiusmodi ratione alienos. Immo enim & ipsum nō dicere dialecticam, dialectice moliri oportet, verdiscereq;. Siue igitur instituire velis, siue minime, tamen illa (ut inquit Parmenides) loquentia exercenda est. Quid præterea absurdius nos, quos ratione, & oratione cæteris omnibus animantibus natura voluit anteire, & illa in primis dote eximia præpolleat, tamen bonum hoc, nè diuinum, naturæ humanæ proprium temere & fortuit o tractare, & (ut verius loquar) extinguere igniculos illos à natura data tos? At si quis ea elaborando orationis, & rationis munera secum, & alia sit complexus, scientiam constituit planè mirifica, & præclarissimam, inscriptione Delphica teste minime aspernanda.

Veniamus iam ad Philosophiæ exercitamenta. Et primum occurrūt illa,

CC ij

Dialectica.

Dei munera non proyicienda.

Parmenides dialecticā garulitatē vocat.

De summo dialecticæ vsu.

- quæ ad recordationem excitant, cuiusmodi tota illa disputatio est, quam tractat cum Menone Socrate: interrogando et respondendo præteritorum memoria expergiscitur. Sciendo loco collocamus institutiones obstetricias, quibus Lucina præest, ut salui partus in lucem prodeat. Ita beneficio et opera obstetricia educla in lucem, patent quæ nam vera, quæue etiã mentiantur. Hæc robur ab arte differendi petunt. Nam elenchis, quasi eleboro ad purgandos animos utuntur, in opinionibus aduersariorum refellendis, et explodendis. Sunt et aliæ disciplinæ experientiæ, et exercitationis gratia auditoribus oblatae, vel quæcunq; ad positionem aggrediuntur tractando, aut si quæ veterum scrutantur auscultationes, quarum nulla præfusus munus obit suum sine artis differendi ope. Quid verbis immoramur? fieri minime potest, ut verbum vllum, aut demus, aut accipiamus rite ac decore, nisi eam, quæ de ratiocinando, et sermone differit, scientiam teneamus.
- Instituta obstetricia.** Lucina.
- Auscultatoria.** Initium iustitiæ commune et æquum vsq; adeo, ut corpore vno et anima vna omnes uterentur, etiam meum diceret idem et alienum, vti et Plato contestatur, accipiens à Pythagoræis omne proprium exterminans, et commune augens, omnia communia omnibus, etiam fortunæ, resq;. Nemo proprium possidebat aliquid. Si cui communitas non placuisset, substantiam quam contulerat, et aliam tantam recipiens à collegio Pythagoræarum, dimittebatur. Familiaritas et lenitas inter homines, iustitiam adducit. Aspernatio et aspernatio communis generis, contumeliam. Seruanda etiam hominibus in cognata animantia familiaritas, et mansuetudo, ex institutis Pythagoræ docebatur: ita ut ea non occiderentur, neque à nobis ederentur. Domi iustitia est, ideo œconomica dicebat Pythagoras. Quod primum malorum serpere in vrbes solet, ne dum ad domos, deliciae. Secundum, iniuriæ. Tertium, clades, et excidium. Aliud iustitiæ genus decreuit, institutionem legum. In quo Chironidas excelluit: Cataneus, et Zaleucus, Timaratusq; Locrenses: addit Theæthæum, et Elicaonem, et Aristocratem, ac Phytium Rhegiensium legum laqueos. Zamolxis Thracæ Pythagoræ feruus, quas à Pythagora tenebat leges Genis dedit, persuasusq; immortalem Animam esse. Etiam nunc Galatæ ferè omnes, et Traliscæ, ac Barbarorum pleriq; filios erudiebant. Interire animam nullo modo posse, sed manere post obitum omnino. Postremo mortem minime metuendam. Optimum, ad constitutionem rerum publicarum in iustitia censuit. Deorum initia, et auspicia de sursum perire. Hinc vrbes, et leges, et iura decessit. Tum inquebat intelligi de diuino, et vti est oportere, et vti se ad homi-
- DE IVSTITIA.**
- Comunia oia.**
- Mansuetudo.**
- Animus immortalis.**
- Deorum initia de sursum.**

num generis habet curam; & non negligens ipsum existimare. Hoc Pythagoræi velle in primis ducebant.

Sic eo principio statui, naturam nostram propensam ad affectus corporis, & iniurias. Deinde spectandam esse hortabatur naturæ varietatem, nec dimittendam unquam de pectore pietatem in Deos, & curam. Post deos, Pietas. Dæmonum habendam plurimam rationem, parentem etiam, & legum: & his obediētem confirmare. Nil deterius Anarchia, i. q̄ carere Principe. Ex Deterrima sententia Pythagoræ, reditus est animarum. Nil alienius à iustitia, q̄ in anarchia. terimere hominem. Potius sustinenda iniuria, q̄ ob ultionem obtruncare hoc Homicidio mines: positum est enim iudicium apud inferos. Quærenda opportunitas nil iniquius omnium. Principe, & Principio opus est in scientia, & experientia; ge- Occasio. neratione, domo, vrbe, exercitu. Princeps debet lubenter imperare. Et ij Princeps. quibus imperatum, non inuiti parere. In adiscēte, & docente idem, Stas Stateram ne iram ne supergredere. transilias.

Hæc ad iustitiam refer.

In iustitiæ itaq; commodissima munera, & instituta hæc sunt. Cæteris hominum lege sociati, comitas, mansuetudo, comunicandi, & commutandi ius, & adiumenta, quæ propulsant actiones perniciosas, & statum cōtrariorum scilicet vitium cum decoro cōparantia. . . iustitiam certe omnium iustitia thesauri summa & quasi thesaurus, iustitia est, ad quam, vti ad signum, & finem urus. spectant, & in qua insunt omnes comprehensim, quemadmodum in veteri verbo innuitur. quisquis igitur virtutem hanc teneat, vniuersas tenuerit. In humana vita distribuere cuiq; pro dignitate, munia, scilicet bonores, & cætera quæ obueniant. Id, sanè prima iustitiæ pars, ad vitam humanam pertinens.

Ille demum bonus iure & sit, & habeatur, cuius potissima actio in pu- DE BONI-
ra & defecata intelligentia consistit; siq; ita diuinæ pulchritudinis, & TATE.
virtutis particeps, quam sola mentis acies capit. Bonus, q̄ mētē

Cum aliquando diceret pro concione Demosthenes, Phocionem cernēs habet puram, aduentantem, Ecce mearum (inquit) orationum & malleum, & mucro. Demosthenes nem acerrimum. Adeo non tantū ponderis vel authoritatis eloquentia est, Phocio. quanti morum, ac dicentis integritas.

Scipio Polybij secutus institutum, omni ope, ac studio enitebatur, fore non exire, q̄ sibi cuiuspiam amicitiam conciliauisset.

Scipio semper
ad conciliandos

Bianis Præclara illa sententia est, Imposturas facile bonis fieri. Alexander cum Phocioni dono misisset centum talenta, rogauit ille, Cur amicos.

mibi (inquit) soli ex tanto numero virorum Atheniensium mittitur? quomam te vnum (aiunt) bonum, & honestum putat. Cur igitur (inquit) talem & videri, & esse non sinat?

DE REPUBLICA. Perinde tutum est sceptrum improbo committere, atque ens in manu furentis ponere.

Vita constat be- Theophrastus cum nescio quis percunctaretur, quæ res potissimum vitæ humanâ continerent. Tria (inquit) beneficia, & honores, & supplicia. **neficijs, hono-** Rex Charillus, fiscitanti cuidam, cur pauca admodum legum capitibus, **supplicijs** Icyrgus posuisset, Respondit, Quoniam paucis videntes legibus, non indigent legibus.

Rex, lex. Verbum illud probatissimum existit, ita nempe. Rex omnium, lex diffinitur. Vterque enim eodem spectat. Vterque imperat honesta, prohibet contraria. Cui itaque rerum, legum, optimum institutum æquari liceat, aut quid cum illo conferremus? adeo incredibili, & penè diuina tum magnitudine, tum

Iustitia vti sol elegantia præstat. Et quemadmodum sol omnium siderum claritatem eximio suo obscurat splendore, ita omnibus virtutibus iustitiæ supereminet iubar. Nam omnis virtutum chorus, & generatim & sigillatim, legum percurrit sanctiones. Inde urbium, ac Rerum publicarum optima administratio. Inde in vniuersum humanum genus utilitas, longe lateque propagatur.

Lex. Lex igitur, bonum vniuersitatis commodum, & salus Rempublicarum est, latissime, & fusissime patens. Sine quo, quod genus vniuersum, aut vlla boni species stare potest? quisquis verò præest ipsis legibus, princeps purgatissimus esto, ac sincerissimus, rectam æquitatis, & incorruptam trutinam manibus perpetuo tenens, quem nullæ vel munerum, vel vassamentorum imposturæ, nulla prorsus res à recto queat deflectere, nec precario, nec vi, neque pretio corrupendus. Seruatorem nempe legum, & custodem integerrimum, & nullo modo violari oportet, quantum humana in potestate est.

De Principatu & Principe. Quemadmodum arborem infructuosam satius exuri est, quam permanere, ita homini neque mors utilior, quam vita. Peruersum iudicium, malorum omnium radix. Caput administrandi legitime, imperij, & dominandi in alia, sibi ipsi est imperare, sibi ipsi leges præscribere, sibi instituta dictare bene, beateque viuendi: quo nihil videtur maius, aut melius. Hæc ratio, is modus suppeditat eximiam, præclaram, ac magnificam omnium bonorum vbertatem,

Scopus boni principis, beate Remp. ac vitæ munus inexpletibile. Salutem quoque affert plurimam. Tum etiam incredibilem animo pacem, & tranquillitatem. Quin potius in illud signum, ac scopum spectare debet tam consilia, quam actiones omnes boni Principis, id

agere, idq; moliri, ut subiectos reddat sua opera perbeatos. Quod cum præstat, tum præest subiectis maxime, tum maxime potest auctoritate, quando exemplo principis et beneficio agunt vitam reipublicæ feliciter. Salus quippe Ciuitatū et vniuersitatis cum salute priuatorū cōiunctissima est. Pendet enim ex toto ipso, partium singularum, membrorumq; et bonū, et perfectio, et salus deniq; ipsa, non solum in animantibus et urbibus, verum etiam in cæteris vniuersis naturis.

Miror equidem et amplitudinem et maiestatem, cum in omnibus im-

Liberalitas.

perij muneribus et functionibus, tum præsertim in splendore liberalitatis; qua fit, ut nulli rerum parcatur ad beneficentiam propagandam. Nec vero ita res ad trutinam referenda est, ut par pari duntaxat rependatur, æqua æquis, quasi ad pondus et lancem quærant metiri beneficia. Sed ingenuæ, et liberaliter, et splendide, ac magnifice gratias iucundissimas elargiri

Gratia.

oportet, et profundere non ex cado solum, ut Poetæ commentantur, aut alijs vasibus, quibus retineantur: quin ipsas nudas potius, et detectas sine ullis velamentis depromere debent, gratias (inquit) sese mutuo complectentes vinculo Veneris optimo. Talia nempe grata, et suauia sunt; et profecto apud Imperium charites eo ornamento coronatæ plurimum decent.

Charites nuda.

Omnis præclara virtus atq; eximia, plurimorum in se inuidiā concitat. Quemadmodum enim lumen umbra semper solet cōsectari, et ubi lucis nihil est, umbra illic nulla fit: ita semper in sublimia, et luculenta serpit liuor: ita eximium omne, et magnificum, inuidiosum esse cōsuevit, et nisi temperetur, quasi odiosum. At si maiestas illa summa, ac auctoritas regnandi mansuetudinis, et humanitatis, quodam condimento deliniatur, sal regni, lenifertur suauius, mitius, lenius potestas; alioquin dura. Imperadi hæc iustissima existit, et verissima, regnandi, et dominandi ratio, etiam ijs grata, in quos exercetur.

DE PRINCE
CIPE.

Liuor in alta
serpit.

Quis nesciat imperium maribus i fœminas esse, et hinc imperare, hinc imperari: pace tamen, et concordia vtriusq;? Quis verò modus, quæ ratio, quodnam erit imperadi genus; num herile, ut herus erga mæcipiū? ubi inferius superioris rem curat. An ciuile, ut vtrinque ex æquo curetur res?

De institutis.
nuptialibus.

Communia præcepta iam dicta sunt, quibus igni, ferroq; recidenda quæ præter mensuram. Est etiam eius generis animatum omnium abstinentia, et ciborū lasciuienciū, et opponi quidem in alimentis suauia, et dispensio magno parata cibaria; remitti verò ipsa seruis. Aurum nullam liberam ferre, sed solas impudicas, et socias. Inter silentium tunc continua, nec

De temperan
tia,

vnq̃ respirans difficillimorū Theorematum assumptio, & inquisitio. Propter hæc, vni cibi, somnūq; summa parcitas. Ac nos gloria, & diuitijs inferiores non esse oportet. Pudor non fictus erga conuenientes seruadus: comitas sincera, & mansuetudo in coætaneos: hortatio, & excitatio erga natu minores sine inuidia.

Dionysius. **Tymicha.** Quidam Pythagoreorum interire potius, q̃ conculcare fabas voluerunt. Cuius cum causam Dionysius Tirannus percūctaretur à Tymicha muliere Pythagoræa, nec minis eam, nec vllis potuit tentamentis adducere, vt id aperiret. At ipsa verita, ne cogeretur, linguam intra dentes præcidit. At tunc ad idem virtutis illud, quod à pellicum consuetudine Crotoniatæ, Pythagoræ auctoritate, sunt abducti. Musica etiam adolescens ab libidine in continentiam versus. Ea tradebat Pythagoras, quæ ipse agebat. Eodem semper animo, vultuq; persistabant læto.

Eodem semper animo & vultu. **Prouidēda omnia.** Tenebantq; illud in primis institutum, vt nihil humanorū casu inopinatum, nihil inexpectatum foret apud sapientes. Sed prouidēda omnia, & expectanda, & sustinēda, quorum domini ipsi non sumus. Quod si forte in affectum inciderent, ei statim adhibendum remedium.

In seruum Pythagoreorum, nullus vnq̃ iratus animaduertit: sed prius mentis turbas statuebant. Archytas Tarentinus cum reperisset seruorū negligentia agros ferè perisse suos, Recte (inquit) vobiscum actum, & vobis indignatus, alioquin impune non abiret vestra hæc noxa. Idem Clitias nunq̃ ad castigationes descendit, nisi prius animum constituisset. Demū vniuersi ita sese habebant inuicem Pythagorici, vt studiosissimus ad filios parens. Gloriam de inuentis propriam non captabant, nisi rarissime. Per pauci etenim, quorū viserentur propria cōmentaria, mira certe custodiendi solertia, quando in tot annorum lapsibus, & sæculis, nullus quicq̃ ante Philolai tēpora, excusit, nil edidit. Primus hic deprompsit libros illos vulgatos treis, quos Dion Syracusius minis centum cōp̃arauit, Platone iubente. Atq; ille quidem pretio dedit, extrema compulsi inopia; homini tamen à Pythagoræis minime alieno. De gloria ita prædicabāt, esse dementiae, omnia gloria metiri: ea præsertim, quæ à multitudine circumfertur. Recte enim sentire, & arbitrari, sapientibus, et illis certe paucis, datur. Est quoq; amentis, & rudis, omnium opinionem aspernari. Oportet nescientem discere quæ per se consequi nequit, & hæere docentis arbitratui: & omnino iuuenibus conuenit, qui se saluos velint, inmiti maiorum, & seniorum optimorum consilijs, & auctoritati. Tota vitæ hominū, & ætatis summa, in edu-

in educatione pueritiæ sita. Hæc neglecta, perditæ sit reliqua tota viuendi ratio. Si curetur, potest proficere iuuentas. Et ætas tenera non suo arbitrio, & libertati cōmittenda, sed assuescere oportet, & educari ad ordinem, & modum; quæ duo, honesta dicuntur. Contraria, turpia, vipote ebrietas, & insatiabilitas. Statim initio vitæ, & catulos docet & pueros illa discere, & in eis consuescere, quæ meliores eos reddant. In primis tenoribus annis fugienda voluptas: est enim turpe, & noxium, epiphora seu lippitudo animæ. Vacuo corpore cibum appetere, & rursus impleto, vacuum secundū naturam videtur. Cupere tamen plus satis id, vel delicias vestiū, & strati, vel dispendijs grandibus extructas domos. superuacuum, & luxuriosum. Docendi igitur quæ nam appetere liceat, quæ etiam non conueniat. Vinū mediocriter haustum, alacriores homines facit: ultra verò fas, etiam in furorem, & insaniam rapit. Magna igitur sapientia opus est, vt planè sciatur, quibus, & quantis rerum in alimento vtendum. Eiusmodi institutio Apollinis primum. Et Pæonis, posterius Esculapianorū. Quædam attinentium ad vitam humanam egent Opismathia, hoc est præceptione admodum fera, vt venerat.

Sanguine proprio abstinendum.

Obseruandus locus, non in sacris, nec in foro, naturæ lege salua, & modestiæ, & summa prouidentia ad ferendam sobolem accedendū, sobrio, non pleno stomacho: alioquin, venturam prolem sordidam. Postremo non ambiguum indignam sationem, & negligentem educationem liberorū, fortissimam, & manifestissimam causam nequitiae complurium hominum.

Idem profecto circa vires animi loquor, quas oportet moderatione quadam inter se, & proportionem cōtinere cū ea animi parte, vbi impetus iræ, vbi etiam libido sæpe dominatur: tum eam quoque vbi ratio sedet. ita omnes componendæ, ac temperandæ quodam tenore, & ordine, vt superiori inferiora pareant, quemadmodum & res ipsæ exposcūt, & tempora inde varia nata, temperantiæ virtus præclara.

Mira sanè vis continentiae ad constituendum animi habitum consentaneum, & constantem, tum societatis quandam coniunctionem conciliandā. Hæc docet animi vti imperio rite, & corporis seruitio non indecore. Hinc morum nascuntur instituta optima, & moderatio voluptatum, ac cupidinum fræna. Impotentem verò, & intemperantem in voluptate, ac dissolutum ex tota morum probitate, quis nesciat eijci oportere?

Emerat paulo plura solito obsonia Phocioni puer. At, flebis (inquit

DD

DE CONTINENTIA.

De pudore.

ille) si ad eſum plura, q̃ edantur, comparaueris.

Quisquis vim habet pudoris, bonos mores optime ſeruat, atq; ab omni re turpi ſibi temperat: tum ex animo delet omnem impudentiæ licentiam, qua plurimi à turpitudinibus capiuntur.

DE FORTITVDINE.

Prouidentia.

Huius virtutis ſunt peregrinationes Pythagoræ, tot tyrannidum diſſolutiones, & ſeruitutis regionum Italiæ. Tum leniſſimū ſe præbebat iuſtis ducem. Agreſtes verò ab humano, & civili conuentu explodebat, nec ius ijs dicendum cenſebat. Prouidentia cælitum, humanā ſpem omnem, & vī ſuperat. Hac freſus Abaris, inſtitutus per Pythagoram, morborum genera deſperata euabat. Econtra Phalaris, audio illo diuino viro, deterior, et tyrannidis appetentior factus, ac deorum contemptor. Sed norat Pythagoras ſeſe nō fatalem, Phalaridi; dixitq; ad Abarim, q̃ cælitus tranſiit in æria, & terreſtria ferri natus eſt. Deinde cæpit de conſecutione in cælū omnium fari, de vi animæ, de cupiditate habendi, & imperandi, de optiſmo vitæ genere. Præ cæteris illud aperuit omnium pulcherrimū, q̃ in deo rationes malorum non ſunt. Multa deinde ſapienter de Dæmonibus, de immortalitate animi diſſeruit, de moribus, de fato. Soluit Siciliam atrociffima Phalaridis tyrannide, ſecundum oraculum è tripodē habiitum. Magnum conſtantiæ argumentum, q̃ Pythagoras ipſe, & ſui, nulla perturbatione, nullo metu, nulla voluptate, nullo periculo, nulla morte poterant ab inſtituto ſuo diuelli. Erantq; apud eos nonnulla rhythmorum, & carminum genera ad ponēdos, citandosq; affectus. Nil precario, aut aſſentatorie agendum; ne fœminas, & illiberales ſequerentur.

In Deo malo
rum ideæ non
ſunt.

Idea.

Arcana.

Ad eandem morū ideam pertine etiam, q̃ maxime propria & ſapien-
tiæ plena dogmata arcana apud ſe conſeruabant omnes, ſemper cum di-
ligentiſſimo ſilentio, ad externos nunq̃ eſſendo: cuſtodientes ſine ſcriptis
in memoria ſucceſſorum: myſteria Deorum intra parietes tantum trade-
bantur. In externis vero, & prophanis, ſi contigiffet aliquādo verba fieri,
per ſymbola inter ſe viri innuebant. Quorū veſtigium ſunt illa vulgo uſur-
pata, vt ignem ferro ne cædito, & huiusmodi ſymbola; quæ tenui quidem
phraſi, anilibus per ſimilia fabellis, videntur. Si vero penetrarentur, admi-
rabilem quendam, & diuinum uſum præbent participantibus.

Mens videt; au-
dit.

Maximū inſtitutorum ad fortitudinem, liberare ab incunabulis animū
tantis vinculis, & mētem, ſine qua ſanum nil quisq̃ diſcet, nil verū. Neq̃
ad enim aliquo ſenſuum cernere poterit. Mens quippe (vt eorum ſententia
eſt) omnia videt, & omnia audit. Reliqua ſurda, & cæca. Secundū, mul-

to studio curare, ut purgati iam animo per mathematica sacra, aliquid diuinorum inferatur, ne oculi auertantur à fulgore limpidissimo rerum, corpore carentium

Amicitiam in primis attulit omnium in omnes Pythagoras, Deorū ad De amicitia.
homines per religionem, & cultum; dogmatum inuicem, & in uniuersum animæ ad corpus, rationabilis ad rationis experts per speculationem et philosophiam, hominum inter se; ciuium quidem per legum salutem, alienorum per Physiologiam; viri verò in mulierem, aut filios, aut fratres, & domesticos per communicationem nō peruersam: & collectum omnium ad omnes, etiam usq; ad brutorum, quædam per iustitiam, ut naturæ vinculū, ac coniunctionem corporis ad vires sibi contrarias per sanitatem, & modestiam, secundum imitationem ordinis elementorum mundi vno, eodemq; amicitie nomine omnia hæc vincienda. Eius nominis repertor Pythagoras. De vera amicitia tollendum certamen prorsus, & contentio maxime quidam ex omni, si fieri possit: sin minus, ex paterna, eaq; quæ in maiores natu & superiores habetur, ac in beneficos. Contendere nempe aduersus hos quauis de causa, veræ amicitie non salutare. Et si forte iræ incidunt, & in amicis vlcera, est iuniorum maioribus cedere. Ac illorum hortamēta & correctiones, quas appellare Pythagoras pædartes consueuerat, idest, puerorum compositiones recipere. Ex amicitia nunq̃ tollēda fides, vel serio agatur, vel ioco. In aduersa fortuna, amicitie non destituendæ. Malorum tantum odia, & inimitie suscipiendæ, malorum (in q̃) quorum nulla resipiscentie spes est.

Admirabilia sunt determinata à Pythagoræis, de communionem diuinorum bonorum, de consensu mentis, de diuina anima. Et frequenter profitebantur inuicem, non dilaniare in se ipsis deum. Igitur in dei continentiam quandam, & ad Deū vnitatem, & mentis communionem, & diuinæ anime spectabat eorum tota amicitie ratio, & studium dicto, & factō. Vnde Deo. Vnitas cum Deo.
certe nil melius reperiri potest in omni genere sermonum, & institutionū. Puto enim q̃ in eo cōtineantur vniuersa amicitie bona. Vnde & nos tanq̃ in capite hoc, & summa omnia circumscribētes priuilegia, quiescimus, ne piura de ea dicamus.

Dicitur quatenus lingua vti patria cuiq; afferebant, quotquot Græcorū accedebant ad communionem hanc. Accedebant verò hospites ad Pythagoræ sectam, & Messanenses, & Leucanorum, & Peucetenses, & Romani. Metrodorus ait Pytharorum optimā sumpsisse linguam Doricam, quemq;

admodum & musices harmoniam. Dorice distictionis vetustatem fabula Nereï astipulari licet. Nereū enim in vxorē duxisse Dorida Occani. Huic genitas quinquaginta filias, ex quibus & Achillis mater. Dicere vero quosdam, inquit, Deucalionis, Promethei, & Pyrrhæ, Epimethei genitū Dorum, cuius filius Hellen, vnde Æolus. In Babiloniorum verò audire templis, Hellenem ab Ioue, vnde Dorus, & Xutus, et Æolus. Quas narrationes sequitur & ille Herodotus. quomodo vero sese de prisitis res habeāt, nō facile iunioribus exactū capere, & exploratum. Est tamen per vtrasq; confessum historias, linguarum antiquissimam & vetustissimam Doricam. Post hanc Æolicam ab Æolo. Tertiā Ionicam ab Ione, Xuti filio. quartā Atticam, à Creus, à filia Erechthei. Hac etiā vsus Orpheus Thrac, poetarum vetustissimus.

Orpheus.

Pluris præceptores q̃ parētes.

Reprobabat disciplinarum cauponas, & animas, vt diuersorij cuiuspiā valuas patefacientes hominum cuius accedenti. Debentur Præceptoribus, & Philosophis plura, q̃ Parentibus. A parentibus enim sumus quidē, sed à præceptoribus optimæ vitæ modum capimus.

Reuelātes arcana sepelien di.

Reuelantes arcana ita oderat Pythagoras, vt nō modò dignos exterminio à societate, & vita communi; sed etiam sepulchro censebat, tanq̃ eiectos à viuientium consortio. quidam dæmonum, etiam eosdem propalatores perferes qui fantur. Vnde propalatores sphaeræ duodecim pentagonorum ad mare mortuū, inquit, & interemptum. Propterea Pythagoras omnia symbolis, ænigmatibus, inuolucris præcepta, & doctrinarum instituta velabat, sicut oracula tripodis. Pleriq; fuerunt, qui prælium Pythagoræis viris intulere. Ex quibus, absente Pythagora, insidiæ factæ, omnes consitentur.

Pherecydes syrus.

Differunt verò de peregrinatione, ij quidē ad Pherecydem Syrum, alij vero in Metapontum esse, dicentes, profectum peregre.

Cāe insidiarū. Chilon enim Crotoniata perduces, vir alioqui pollutus moribus, & tyrannicus, omni studio cōtendit apud Pythagorā iā senem, vt in societate reciperetur. Sed reprobatus ē ob eas causas iam expositas. Vnde de collecta manu amicorum, bellū Pythagoræis excitauit. Iccirco Pythagoras recedit in Metapontum: neq; ea seditio destitit, donec Crotonæ in domo Milonis Pythagoræos collectos in consilium de bello, domum & viros combussere omnes, præter duos, Archippum, & Lysida. Nullū deinceps verbum factum de tanto scelere ob vrbium negligentiam. Archippus verò Tarentum petijt. Lysus etiā indignatus negligentiam, venit in Græciā, & versatus ē in Peloponneso. Deinde Thebis, eius auditor sit Epas

minondas, & patrem Lysidem appellauit . Reliqui Pythagoræorum exustis ducibus excessere Italia, præter Archytam Tarentinum . Congregati in Rhegium, illic versantur . Et progrediēte tempore, & rebus publicis cadentibus in deterius, fuerunt studiosissimi Phaton, Echecrates, Polymestus atq; Diocles . Philasij seruabant initio cæptas doctrinas, & mores. Hæc Aristoxenus.

Nicomachus vero alia quidem confitetur citra peregrinationem Pythagoræ. Inquit, attas insidias has, post triste excidium i solitudinibus vitam agunt, doctrinam & secreta celantes, cauētesq; ne prorsus periret Philosophiæ nomen. Et Dijs ipsi odio ob id erant, perdentes funditus tantū ipsorum, nomen. Commentaria quædam capitalia, & symbola componentes . Et quæ erant seniorum scripta, & quæ meminerant colligentes relinquebant liberis, vel vxoribus committentes, ne cui darent extra domū. Hoc mandatum diu seruauerunt, iure quasi hæreditario, apud postea ex ipsis ortos. Hæc Nicomachus. Symbola.

Quoniam verò Apollonius de eisdem dissonat, multa vero plura his addit. Agē ipsius etiam addamus narrationem de huiusmodi insidijs. Ait igitur quemadmodum irrepfit illis statim ex filijs inuidia ab alijs . Homines enim, q̄diu differuit venientibus Pythagoras, suauiter sese habebāt. Vt vero solis cœpit discipulis differere, minuebatur : concedebant vinci, veniēte extra quopiam. Indigenis vero videbantur nil tribuere . Tum surrexit inagens manus iuuenum plus q̄ trium millium, suis non cōmunibus legibus viuētiū. quod cum videret Pythagoras, abscessit . Nam erat magna orta similitas, & distabat animis multitudo : duces erāt etiam diuisionis, Pythagoram tamen semper venerantes viuū, quum vellent significare, diuinum appellabam. At vbi obiit, virum illum, sicut Homerus ostendit, seruū de Vlyssæ memorantem, Hunc equidem hospes & absentem nominare vereor: me namq; & amabat vehementer, & curabat. Nec ex stratis surgebant posterius, q̄ sol oriretur. Neq; annulum habentem Dei signum gestabant. Sed solem obseruabant, vt ascendentem orarent . Annulum vero ne proferrent Dei signum in aliquem locum non mundum, nil temere, nil inconsulto gerebant.

Quidam hostis Pythagoræorum simulans velle se in concione omnino edere Pythagoræorū secreta, cū scripisset ea vnde maxime notari possent, dans scribæ librum, iussit legere . Inscriptio, sermo sacer . Typus erat is, Amicos vti deos venerari, alios vti feras mancipare, & in seruos habere.

Eandem hanc sententiam de Pythagora meminere in metro discipuli. Socios, ut Dijs immortalibus, pares calere: alios nec in ratione, neque in numero esse censendos, teste Homero appellante Regem, Pastorem populorum, ac si populi Belluæ, & Bruta essent. Dicere quippe solebat, melius esse una die Taurum, quam toto tempore Bouem, oligarchiam intelligens, & prouidentiam. Seditio ingens fuit, impetusque ab hostibus Pythagoræ. Fugitur. Omnia turbantur.

Successor Pythagoræ in disciplinis fuit Aristæus Demophontis Crotoniata. Is ætate Pythagoræ vixit septem generationibus, proximus Platon. Et non solum scholam, verum & puerorum tenebat educationes. Post hunc Mnemarchus, Pythagoræ discipulus. Successit huic Bulagoras. Deinde Gartydas. Mos Pythagoræis, ut senio multo à vinculis corporis liberarentur. Post Aresas ex Leucanis scholam aperuit. Tum Diodorus Asponcinus circa Heraclæam, Clinias, & Philolaus, Metapontis, Theorides Eurytus. Tarenti, Archytas. Ex his vero, qui extra auditores Pythagoræ fuerunt, extitit Epicarmus.

CATALOGVS PITHAGORÆORVM.

Crotoniatæ, Timeus, Cleophon, Menon. Metapontini, Agesidamus, Aristomenes, Leon, Aeneas, Pyrrhon, Thrasimedes. Agrigentinus, Empedocles. Eleata, Parmenides. Tarentini, Philolaus, Eurytus, Archytas, Cleon, Philonida, Lysus. Sybaritæ, Metopus, Diocles, Tyrrhenus, Calcesdonij, Miltiades, Aathenodius. Parij, Alcimachus, Timeus. Locrenses, Gypsius, Zalcucus, Timares. Possidoniata, Simus, Phædon, Hippomedon, Crito Egæi. Leucani, Ocelus, & Oncilus. Dardanus, Mallion. Lacones, Eurycratus, Cleanor. Hyperboreus, Abaris. Rhegienses, Aristides, Demosthenes, Aristocrates. Syracusij, Leptynas, Phytias, Damon. Samij, Melissus, Lacon, Archippus. Cauloniata, Calibrotus, Dicon, Drymon. Philasij, Eochrates, Diocles, Phanton. Sicyonij, Demo, Sosthenes. Cirenei, Prorus, Menalippus, Theodorus Mizitæni, Tythodorus, Hipposthenes. Catanei, Charondas, Lysides. Corinthus, Chrysippus. Tyrrhenus, Nausibeus. Atheniensis, Neocritus. Ponticus, Tyrannus. Omnes Pythagoræi, ducenti, & decem, & septem. Mulieres etiam Pythagorææ sexdecim.

LIBER SECVNDVS.

DE SECTA.

ORdiendum à præparatione communi ad omnem doctrinā, & virtutem: quæ quidem non secundum partem ad vnum aliquid omnium hominē parat idoneum. At simpliciter in omnes disciplinas, scientias, bonas actiones, & ut ita eloqui liceat, ad cuncta, quæ honesti quicquid participant. Neque enim absque monitis excitari est ad virtutem, & recta instituta: nec statim ad summum itur bonum, Ante quod pareretur monitis animus. Sed quemadmodum mens paulatim progreditur ad maiora ob inferioribus, & per omnia currens bona, atque in fine bona summa reperit; ita & honestamenta decet via quadam pergere à communibus inchoantia.

Initia, à primis, & notis, & quæ videntur omnibus, capienda. Demum arcana Pythagoræ aperiantur. Viuentes animo, etiam virtute animi bene vivere dicuntur: sicuti oculis cernentes, bonum virtute recte dicendi sunt cernere. Committendum non est, vel aurum rubigine, vel vitio virtutem confici. Virtuti fidendum, ut pudicæ & sobriæ uxori. Fortune, uti instas. Virtuti fidem bili credendum, ut meretriculæ. Virtus cum paupertate potior, quam mixta dum vitij diuitiæ. Et melior putanda sana sobrietas, quam edacitas morbida. Perniciosa plurimum, tibi quidem, non inuidencia ei, qui male affectus est corpore. Possessionum vero, illi qui animo male affectus. Periculosum, & simile furioso, ense, & malis, hominibus dare vim. Sicuti putrido melius vri, quam manere: ita etiam viro nequam perire, quam vivere.

Sapientiæ theorematibus fruendum, quo ad fieri potest, uti ambrosia et Sapiencia, neque nectare. Nunquam enim consenescit fructus, voluptasque inde percepta. Et diuinum quiddam est. Per hæc sapimus, & sentimus recte, ad Deum rite coalimus, si animum purgatum omni vitio tanquam macula parauerimus. Ornandum donarij templum; Mens vero disciplinis. Ut ante magna mysteria, parua statuenda, & ante Philosophiam purgatio disciplinarum. Fructus terræ per annum redditur; Philosophiæ vero qualibet honestæ particula.

Est & typus docendi, & monendi alius sententiarius, Pythagoræorum proprius, & in versibus aureis. Hæc elabora, hæc meditare, quæ amare te conueniunt. Hæc te diuinæ virtutis in vestigia ponunt. Per hæc enim ad omnia optima instituta, & præcepta cohortatur. Neque parcere oportere laboribus putans, nec ullam prætermittere curam ad amorem, & promptis

tudinem virtutum incitans, & cuncta ad optimas institutiones dirigens, nō
 quaslibet, sed ad eam virtutem, quæ nos quidem ab humana reuocat natu-
 ra: sed ad diuinam essentiam, & cognitionem diuinæ virtutis, & possessio-
 nem ipsius adducit. Atqui in spectatricem sophiam per ea vocat. Hæc tenēs
 noris immortalium Deorum, mortaliumq; hominum concordiam. His non
 sunt mirabilia alia bene natis, ad excitandum ad spectatricem Philoso-
 phiam. Deorum enim cognitio; virtus, & sapientia est, & felicitas ab-
 soluta, nosq; Dijs similes efficit. Humanorum vero scientia, virtutes huma-
 nas dat, & rerum nostrarum peritos nos reddit; qua etiam vtilia, & cō-
 traria diiudicat. Et hæc quidem seruat, illa vero defendit. Et omnino cō-
 stitutionem, quæ est humanæ vitæ, sermone & re perdiscit. Illud etiā mi-
 rum docet, secundum quid insolubile, & sine impedimento transit. Singu-
 la enim in nobis, quotquot sunt melioris sortis, & secundum quid vincitur,
 & impeditur, ut nequeat facile exire anima, vinctisq; absolui. Altera post
 hanc sententia in Philosophiam facit hortationem, & omnem circa cælū
 speculationem. Huius nempe natura semper est similis secundum eandem
 circulationem similiter circuens. Quam si quis ediscat, non inopinata vnq;
 expectaret, neq; ignoraret quippiam eorum, quæ necessariō ei essent euen-
 tura. Aliæ verō ad hæc sententiæ, à voluntaria in nobis vita faciunt inci-
 tamentum, ut noris homines spontanea infortunia habentes miseros. Siqui-
 dem enim principia ætionum sunt homines, & vim habent ex eis propriā
 in delectum bonorum, & malorum fugam, non vtens huiusmodi vi, datis
 à natura sibi muneribus dignus non est. Dæmon & fortuna, homini bo-
 mo. Vera bona nec cernere est, nec audire. Mens sola videt, auditq; omnia.
 Malorum solutio, quam perpauci spectant, vrget in dissolutionem à corpo-
 re, & vitam animæ propriā; quam mortis studiū appellamus. Alius etiam
 monēdi typus a calumnia malorum. Non enim tolerabile est, Cylandris si-
 miles ex alio in alia ferri, infortunia habentes. Violentum enim, & irra-
 tionabile, & temere latum, & alio tempore alterum, & maxime infinitū
 malitia præstat, quæ fugere in primis oportet. Altera sententia huiusmodi
 est, Iræ nempe comes contentio, nocens latuit innata, quam nō oportet præ-
 cedere, sed fugere cedentem. Hic duplex vis humanæ naturæ ostendit. Et
 iunctum nobis à generatione alienum animal, quod nonnulli quidem multo-
 rū capitum seram, alij vero mortalem quandam vitæ speciem, alij verò na-
 turam generationis effectricem esse vocant. Hic autem litem innatam co-
 gnominarunt, non vti æqualem ordinem habentem nostri ad maxime prop-
 priam

Philosophia,
 mortis studiū.

priam vitam, sed uti comitem sequentem vetustiore vitam. Hanc igitur monet fugiendam, & pro hac permutare actionem intellectualem, contrarietatis expertem. quæ vita non perniciofa, sed bona est. Non inclinat ad malum, & calamitatem, sed salutis præbet initiū. Et eā quidem aduentitiam, & secundum cōsequentem hypostasim, tanq̃ alienam extra dimittit. Hanc vero primariam, & à se ipsa, & in se ipsa omnia tenentem, confusatissimam assumpsit vitam p̃ cuncta hæc. Illam quidem uti breuissimam corripere dignum: hanc verò præcedere ut plurimum. Itaq; in vitam intellectualem huiusmodi hortamenta potissima, & ad diuinam perfectionem, & cum Dijs consequentem optimā constitutionem, statum, & ordinem tales sententiæ vocant, O Iupiter q̃ multis malis omnes eripueris, si omnibus monstraris, quo demone vtantur. Sed confide tu, quia diuinū genus mortalibus est. In his vna quidē optima aduocatio in diuinā beatitatem, mixta precibus, & inuocationibus deorum, & maxime regis eorum Louis. Secunda aduocatio, est dati, & sorte accepti, nobis à Dijs, Genij demonstratio clara. Et per ipsum rursus Genium ad deos reductio. Non enim aliter poterit quisq̃ ad diuinissimum ipsius & opportunissimum essentiæ recurrere, nisi huiusmodi Genio vtatur duce. Quem quidem Genium oportet, omnem amatorem deorum, rite purgare: à quo etiam prima malorum quies patitur, malorum (inq̃) nobis ab ortu, genituraq; inferiorum. Deinde erit cognitio nobis vera felicitis, & genialis vitæ, quanta sit, & qualis. qua cū ascendentes princeps diuinum genus hominū spectabimus: et in ipsum eleuati finem habebimus propositæ à Dijs hominibus beatissimæ vitæ. In fine igitur ad translationem animæ excitat, & ad vitam ipsius, quæ per se ipsam est, secundum quam absoluitur corpore, & corpori connexis naturis. Itaq; inquit, aurigam rationem statue supernæ optimam. Nam cū, relicto corpore, liberum in ætherea veneris, eris immortalis & incorruptus, nunq̃ interiturus. In supremo igitur ordine optimam mentem præscribere, ducem animæ, puram similitudinem præseruat ad deos. Relinquere vero corpus, & transferri in æthera, mutare naturā humanam in deorum sinceritatem, & pro mortali vita immortalem eligere vitam; in eandemq; essentiam restitui præstat, & cū Dijs periodū, quam habebamus, & prius q̃ introiretur in humanam speciem.

At si deinceps oporteat & i interiores, & scitas cohortationes inflammarī, primas illas aggrediamur, quæ & substantias docent primas, maximq; proprias: simul & incitant ad theologicam, & intellectualem ip̃

EE

Rō, auriga.

Archytæ lib.
de sapientia.
Sapientia, fol.

Sapientia.

Sapientia oca-
lui.

farum excogitationem, & doctrinam: atq; demum ad antiquissimam sapientiam inuiant. Archytas igitur in eo, quem inscripsi: de sapientia libro, ita statim exordiens monet. Omnibus in rebus humanis tantū sapiētia præstat, q̄tum reliquis sensibus visus, mens animæ. sideribus sol. Nam oculi vis longissime patet, potestq; præter cætera sentiendi organa: ei suprema mens est, ratione & intelligentia, quid expediat, proficiens, & visio, & potestas nobilissimorum existens. Sol equidem oculus sunt, & anima naturam habētium. Eo enim videntur, fiunt, sciuntur omnia. Condita quoq; & genera aluntur, ac augentur, & fouentur. Præclara hæc, & plena sapiētiæ vox, qua naturam diuinæ lucis, actionemq; planè perspicimus. Primū omnium hortatur ad mentem, idq; à notissimis. Quis enim nesciat visum omnibus excellentiorem sensum, solem astris, mentem anima? Hinc docet Archytas eminentissimam sapiētiæ arcem ad cunctas humanas res, ut veritas disci facile queat, & capi audientibus, quod absconditur in obscuro. Tum & à prerogatiuis vniuscuiusq; cognitio sapiētiæ, atq; excitatio ad eam docetur. Ut enim est visus longissimus, & acutissimus; et est sapiētia secundum eadem, remotissima, & præsentia cernit, & omnium, quæ sunt, species comprehendit in semetipsa. Hac sit mens suprema ratione, & intelligendo, quid expediat perficiens; & visus, & vis nobilissimorum existens. Atqui prorsus excedit rationem & intellectū sapiētia ipsa, & simplicioribus, q̄ huiusmodi ratio & intellectus faciant, notionibus. quæ sunt, spectat, ac à se ipsi discernit boni, & perficit in se ipsa, intellectualiumq; visus est, & vis diuinissimarum & perfectissimarū actionum existens. Hoc est sol, oculus sunt & anima naturam habentium. Constat ex his, quem admodum oculus, vtiq; existit rerum intellectualium sapiētia; faci q; ut videantur omnia, quæ noscuntur, & ut sit omnia quæ sunt. Totius etiam opificij princeps in mundo sit & generationis primæ, & ordinis et i nobis.

Adiuncta adhortatio ad sapiētiā ab homine capitur. Homo (inquit Archytas) omnium animantium in sapientissimus factus est; ut potest qui speculari entia possit. Et prudentiam ac scientiam accepit à cunctis, quo & designauit atq; notauit diuinam ipsius constitutionē, vniuersi sermone, in quo & species omnes entis insertæ sunt, & significationes nominum, & verborum. Somus enim ad voces locus determinatus est, Cuius, Os, Nares. Sicut vero sonorum, per quos nomina ac verba expressa enunciantur, Homo factus est organum; ita & conceptionum in entibus cōtemplandis sapiētiæ opus, organa nactus ē homo huiusmodi, & vires diuinitus. Vnde con-

stat si (Archyta teste) homo sapientissimus factus est ; oportere ipsam
quærere omnes philosophiæ partes, tam spectatricis, q̃ actuosæ, & theos-
logiæ, & logiciæ. Item circa omne ens. quia ens, spectatricem appetere sa-
pientiam debet, et principia, & iudicium omnis cognitionis perdiscere p-
dentur, circa omnia genera entium, & mathematicas.

Tertia adhortatio ab utroq. Naturæ enim priuatæ cōmunē cōmiscuit.
Viendum secundum diuinā rationem. Non enim aliter viuimus secundum
naturam (quod omnes in primis appetimus) nisi secundum rationem uiua-
mus diuinam, & humanam. Sapientia non circa quoddam diffinitum est Sapiencia cir-
entium, sed simpliciter circa omnia entia. Et oportet non modo sapientiam ca omnia.
primam ipsam, principia ipsa inuenire, sed communia entiu principia. Sic
enim se habet sapientia circa omnia entia, sicuti visus circa oīa visibilia.

In fine hortatio ad ipsum summum reducit sic. Quisquis igitur resolueret
potest omnia genera sub vnum, idemq; principium, & rursum componere,
& connumerare; is videtur mihi & sapientissimus esse, & omnino verus,
etiam pulchram speculam inuenisse, a qua poterit Deum intueri, & om-
nia comparatione illius. Et hanc viam pergens anima, recte currit princi-
pia finibus iungens; & noscens, q̃ deus principium, & finis, & medium
est omnium, quæ iure & recte fiunt. Non ergo standum in pluribus prin-
cipijs, & omnibus entis generibus; sed resoluendum quicquid est sub vnū
idemq; principium; quoniam maxime unitatem & sapientiam cupimus:
hortans ad huiusmodi scientiam, & vnus Entis contemplationem, quod Vnum ens.
quidem finis est omnis speculationis. Si omnis veritatis, & felicitatis, &
essentiæ, & causæ, & principiorum, Deus dux existit, in hunc omnia
sunt studia conferenda. quærendaq; in primis illa scientia, per quam ve-
nitur in purum, & per quam latitudo reperitur accessus ad ipsum, & per quæreda scia,
quam finis principijs connectantur. Perfectissima enim huiusmodi vita, et qua itur ad
felicitas nō diuifim amplius, vltima à primis secernens; sed in vnū vtrq; purum.
hæc complectens, principia scilicet, & finem, & medium simul continēs.
Huiusmodi enim ē diuina causa, quam eos oportet suscipere, qui futuri sa-
lices sunt.

Omnes homines bene agere volumus. Bene aut agimus, si nobis adsint Demōstratio-
multa bona animi, corporis, externa. Quorum bonorum possessio hominem nes certissimæ
sola non beat, sed vsus, & quidem rectus. Sed hæc bona proprie & per hortatoriæ ad
se, nec bona nec mala sunt, nisi per vsus. Sola itaq; sapientia, bonum. In Philosophiā.
docilitas, vero malum. Philosophia, studium & possessio scientiæ est. Quæ

non solum bona, quæ videntur, possidet, facit; sed etiam ijs utitur, quæ facit. Siquidem igitur aliæ quidem scientiæ omnes venatoriæ, & paratri-
ces bonorum. Sola vero perfecta iustitia, & prudentia efficiunt vsum cū
dignitate, & referunt prudentia & iustitia vsum ad ducem mentem.

Altera methodus per diuisionem, est anima in nobis, est et corpus. Hæc
imperat, illud seruit. Hæc utitur, illud quod subest vsui. Hæc diuinum, &
propriū nobis bonum: corpus vero alienum aduenit, conglutinatum mi-
nistrij cuiusdam gratia, ad cōmunis vitæ vsum. Oportet igitur maiorem
multo habere principantis rōnē, vtpote diuinioris, & magis proprij nobis.

Oīa p p aiām. Omnia nostra tripartita, anima, corpus, & quæ corporis. Horum pri-
ma, secunda, tertia. Agenda omnia propter animam. Et enim corpus cu-
rare oportet, referentes ipsius curā in animæ ministerium. Et tenere for-
tunas decet gratia corporis. Cuncta gratia animæ instituenda, & gerenda,
& virium animæ imperātium. Recte vtendi omnibus principium, iustitia,
prudentiaq; existit.

Ex Alcibiade diuisio. Rerum quædam ipsi sumus, vt anima. quædā nos-
tra, vt corpus, & quæ corporis. Sic scientiæ tres, quæ corpus, & corpor-
ralia curant, & cognoscunt, se non cognoscunt, cuius generis medici, co-
loni, & omnes artes mechanicæ. Sola temperantia est cognitio animæ. Et
Virtus, quæ reddit meliorē verē nostra virtus illa sola, quæ animam reddit meliorem. Hæc igitur max-
ime seruare oportet, volentes secundum consentaneam suæ essentia ratio-
nem ornare etiam vitam.

Alia partitio ex quinto Legum. Nostrarum passionum post deos, anima
diuinissima, & maxime propria est. Nostra gemina, meliora & imperan-
tia, inferiora & seruiencia. Anima omnibus alijs post deos anteponenda.
Antepōnit vero, qui ipsam nō deteriore ex meliore reddit, nec malis im-
plet; nec labores honestos fugiens, & metus, & dolores, & mœrores; vi-
lem enim eam talis facit. Neq; fugiens mortem. Is enim solutionem animæ
à corpore, & vitam quæ p se est, odit. Vnicus ergo honor animæ habend-
us: hoc est, vita secundum rationem rectam, & secundum mentem perfec-
tio animæ, & æmulari similitudine, quæ sunt optima exemplaria, & q
deteriora ad exempla meliorum sese instituunt, & componunt, quotquot
reddi meliora queunt; & fugere quidem malum, vestigare vero & elige-
re omnium optimum; & cum elegerit, rursus in communi cohabitare re-
liqua vitæ. Hoc autem nihil est aliud, q̃ philosophari: igitur omnibus
modis philosophandum volentibus beari.

Triplex in nobis anima sita est, qua sapimus, qua irascimur, qua cupimus. Et suus cuique motus. Quod in ocio degit & suorum motuum agit sit lentum, infirmissimum fieri oportet. Quod vero exercetur, robustissimum. Vnde summa ope nitendum, ut motus inuicem habeant temperatos. Et præsertim primaria animæ species, quam Genium deus cuique dedit; & quæ à terris nos tollit in cælestem naturam, cum planta non terrena, sed cælestis sit. Exercenda ergo hæc anima, & imbuenda rerum diuinarum & immortalium disciplinis, quo ad eius fieri potest. Beatus is, qui & diuinum semper curat, & habet contubernalem suum Genium recte cultum, & institutum. Hinc *ὁ δαίμων* dicitur. Cura erit suas cuique reddere enutritiones, & motus diuino illi, quod est in nobis. Cognati & proximi motus existunt vniuersæ cognitiones & circulationes. Has vniquemque imitantem oportet periodos à nobis circa generationem in capite corruptas corrigere, discendo vniuersæ harmonias, & circulationes. Rei verò intellectus iam animo sese assimilare, secundum priorem vitam, finemque tenere propositæ hominibus à Dijs optimæ vitæ, ad præsentia, & futura tempora. Non enim expedit omnifariam belluam sicuti cupidinem conuiujs confirmare. Neque leonem, ut iram, & quæ circa leonem alere, dignum, & confortare in nobis. Fame vero necare, & infirmare quæ hominis propria sunt, vitata rationem; & trahi quidem quoquo vis leonis, & sensuum impetus belluinus impellit, & nihil alterum alteri facere intellectum, neque amicum. At multo magis diuinum in nobis hominem, quam multorum capitum feram roborare decet, ut nostras quidem cupiditatum species mansuefaciat, agrestia coercens, sociam addans naturam affectus, & communiter omnia curans, & amica inter se hæc concilians, & ipsi ipsi per omnia optimus erit; qui contra, nihil planè habebit sani: honestumque in ea re admodum nitet. Subijcienda quippe est proculdubio diuino imperio natura belluæ. Sin minus, maxima turpitudine. Solum beati futuri sumus, si diuinum & sapientem ducem sequamur. Ita enim in robur omnes similes erimus & amici, si ab eodem directi fuerimus. Ita lex vult. Mentis igitur particeps, omnia sua ordinans in hoc, viuet. Primum doctrinas colet. Alia spernet. Deinde habitudinem corporis, & educationem non ad ferinam conuertet, & irrationalem voluptatem. Semper harmoniam gratia symphonice, in anima concordans videbitur. Si velit vere musicus esse, omnia pro vno commutanda. Hoc est possidere prudentiam, & cuncta gerere, seruiendo rationi, & mentis imperio; id est nihil aliud, quam philosophari. Omnis natura cognoscens, nil operatur

Genius cuique
à Deo.

Bonus genius
beat.

Bellua multo
rui capiti cupi-
ditas.

timere. Immo curat natura finem, excludens temeritatem, & artes; quandoquidem naturæ sunt imagines. Cum ergo homo per naturam ex animo constet, & corpore; melioris vero gratia deterius, & corpus animæ gratia: animæ vero, aliud quidem habet rationem, aliud non habet; ideo & deterius: Itaque rationis expertus, gratia est habentis rationem. In habente vero rationem, mens. Quare mentis gratia omnia esse cogit demonstratio. Mentis ite opera, cognitiones, visiones existentes intelligibilia: sicut actio visus, videre visibilia. Mentis igitur, & intelligentiæ causa, omnia homini appetenda. Mens, optimum animæ. Omnia vero, optimi gratia. Cognitionum, illæ liberæ, quæ propter se. Melius, quod propter se, quod propter aliud. Actionum domina mens. Cognitionum virtutes propter ipsum solû speculari meliores his, quæ utilia ad alia. Propter se autem contemplationes & virtus. In his sapientia mentis. In contemplationibus secundum sapientiam standum, non quibuscunque. Non enim omnis simplex apprehensio, bonum: sed ea quæ est principantis, qui est sapiens, & rerum omnium principij. Manens in mente, deo per similes fit. Totus intentionis oculus & amor cû mète amor menti iungendus, & deo. Non enim contemplari fas est, quæ circa deum, & diuina. Nam non licet pollueri obtutum rei diuinæ seruiendo necessitati, & vsui humano. Omnes actiones & alia in mentem, & deum referenda, idest bonum, sapientia, libertas, felicitas. Philosophandum, si volumus in Republica recte versari. Si sola iudicandi recta obtinens lanceam, & ratione utens, & omne bonum contemplans, quæ quidem est philosophia, uti omnibus & imperare secundum naturam potest. Philosophandum ergo omni ex parte. De natura possumus capere scientias, & de alia veritate. Semper enim cognitiore priora posterioribus, & meliora secundum naturam deterioribus. Nam in termino rerum, & ordine magis, scientia est, quæ contra: & causarum potius, quæ euentuum. Sunt autem definita magis, ac ordinata bona, quæ mala. Causæ autem potius priores, quæ posteriora. Sublatijs enim, auferuntur etiam, & quæ ex illis essentiam trahunt, ut latitudines numeris, superficies latitudinibus, solida superficiebus. Si itaque melior anima corpore est, namque natura prior & antiquior. Circa corpus vero artes & prudentiæ sunt, utpote medicina, & gymnastica. Constat, quod & circa animam, & animæ virtutes, est ars, & cura, quam etiã consequi possumus: scientia magis est priorum, quæ posteriorum. Omnium optimum philosophari, & sapere. Prudentia omnium potentissimum. Non desinet fugere philosophiam: si quidem est philosophia possessio, vsusque sapiens

Oia propter
mentē.

Functionū do
mina mens.

Amor cū mète

Bonum, Deus.

Philosophia
vsus sapientiæ

tie. Neq; oportet pecuniarum gratia ad columnis Herculis nauigio venire, & periclitari toties. Amore verò prudentiæ nihil laborare. Ad philosophandū, organis non egemus, ad opera vt alia indigemus. Neq; locis, sed vbi vis terrarum posuerit quis intellectum, similiter vndecunq; tanq̃ præsentem attinget veritatem.

Sapere, & nosse, propter se appetenda. At qui siue viuere beate, vel in gaudio sit, vel virtute, vel in prudentia, per hæc omnia philosophandum: hæc enim maxime per philosophiam nobis eueniūt. Corpus animæ vt organum subijcitur. Vnumquodq; recte, per virtutem afficitur. Anima corpore melior: antiquior enim, & prior. Si simplex quoddam animal homo, & per rationem & mentem constitutus est eius substantia; non aliud eius opus, q̃ sola exactissima veritas, & de entibus verum exquirere. Felicitas vel prudentia est, vel non est sine prudentia. Sapere, & contemplari, opus virtutis; & id in primis mortalibus hominibus eligendum, vt arbitror: si aut & oculis cernere. Vnumquodq; propter quod alterum appetitur, altero melius: sed prudentia desideratur propter veritatem, veritas igitur potius eligenda. Sed viuere, sensu discernitur à nō viuere, vt præsentia sensus ac vi fit constata; vitæ ratio. Sublato sensu, viuere dignum nō est, vt sublato viuere propter sensum. Sensuum nobilissimus, visus, propter manifestationem: ob idq; & cernere valde amamus, si viuere propter sensum eligendum. Sensus verò cognitio, quædam, alq; vt per ipsam cognoscere possit anima, eligimus. Et iam diximus, q̃ si duo sint eligibilia, & vnum propter alterum, id, propter quod alterū, est magis eligibile. Sensum oportet nobilissimum, & maxime eligendum visum. Nemo vellet viuere extra prudentiam, & demens. Igitur imprudentiam omnes fugiunt. Ergo est prudentia appetenda per illum canonem, Contrariorum: si vnum fugiendum, alterum prosequendum. Omnium eligibilium optimum, prudentia. Somni quidem est voluptas ingens, nulla tamen electio, etiam si cōcesserimus omnes dormienti adesse voluptates. Nam visa per somnum, inania. Vigilantibus verò, vera. Nam hoc interest inter vigilas, & quietem nocturnam, eo q̃, experrectis, mens veritatem sæpe videt, dormientibus vero nunq̃. Et fugere mortē quā plurimos, arguit animi ipsius docilitatē. Fugit enim quæ non noscit, tenebrosa & obscura: sequiturq; suapte clara, & perspicua. Vnde & valde causas nobis cernendi solem, & lumen dicimus, Oportere in primis venerari, & colere parentes ipsos, tanq̃ bonorū maximorū causas. Causæ vero sunt sciendæ, & videndæ. Idcirco & gaudemus familiaria

Felicitas aut
prudentia aut
nō sine ea.

Videre valde
amamus.

bus, & rebus, & hominibus: atq; amicos eos vocamus, notos scilicet. Patet hinc q; cognitum, & manifestum ac perspicuum; amabile. Omnis itaque igitur, & labore enitendū homini volenti beari, ut prudentiam teneat, cōtemplatricem veritatis. Nouerit vero & hoc quispiam, & ab his, si spes elauerit humanam vitam. Comperiet enim umbras omnia esse, quæ hominibus magna videntur. Vnde & recte dicitur, Nihil hominem existere, nihil rerum humanarum solidum. Robur enim, & magnitudo, & forma risus est, & nullius dignitas. Si quis oculis linceis posset aspicere, videret hæc omnia, nugarum plena. Intuenti quippe sempiternorum aliquid, solidum putabit versari in huiusmodi. Poenas hic anima dat; & in ultione viuimus quorundam magnorum scelerū; sicut ē apud veteres scriptum diuinitus. Tale certe aliquid videtur cōnexio animæ ad corpus. Quammodum enim in Tyrrenia memorat torquere sæpe captos, deuincientes viuētib; mortuos, corpora corporibus, ora oribus, manus manibus, singulas singulis partes partibus cōponentes: ita affecta videtur anima, & alligata omnibus sensitiuis corporis membris. Nihil ergo diuinum aut beatum inest homini, præter illud solum dignum studio. Quantum est in nobis mentis & prudentiæ, hoc nempe solum omnium rerum nostrarum immortalē videtur, & solum diuinum, & præter q; cōmunicare posse virtutem eiusmodi. Atqui cum sit vita misera natura, & grauiter; sic tamen iucunde administrabitur, ut præ alijs videatur homo deus. Mens enim nostra, Deus, siue Hermetinus, siue Anaxagoras dixit hoc. Et q; mortale æuum, partem habet dei cuiuspiam. Vel philosophandum igitur, vel Vale vitæ dicentibus, abeundum hinc, tanq; alia omnia nugæ videantur, & somnia.

Philosophandum.

Eorum quæ fiunt, aliorum principium ars; aliorum natura origo, aliorum rursus initium fortuna. Quæ fortunæ, sine vacant. Quæ ab arte, propter aliquid fiunt, & ratione, quæ est idea operantis ex arte. Et id, propter quod operatur, melius q; id, quod ars operatur per se, et nō per accipiens. Finis artis, optimum. Etiam à fortuna, bonum quandoq; venit. Interminatum verò semper, quod ab ea fit. Opera naturæ propter aliquid et melioris gratia semper constant, q; ab arte profecta. Imitatur enim nō natura ætem, sed ars naturam. Et ars adiuuat, suppletq; ubi natura deficit. Homo pluribus ad salutem artibus eget. Quod præter naturā, malum. Omnia membra animalium, & partes, natura digressu ad finem suum. Nobilissimum animalium, homo. Igitur perspicuum, q; natura est, & secundū naturam. Et illud est optimum, cuius gratia natura nos condidit. Ac deus finis

Rō, idea operantis.
A fortuna bonum.

Arist. 1. Phy.
c. 1.

finis hominis, secundum Pythagoram, & Anaxagoram, contemplari cælū, solem, sidera, & naturam : & huiusmodi contemplatio, prudentia est. Sed hunc finem vltimò assequimur. Senes enim sapimus. Et finis semper vltimò generatur. Conditus itaq; diuinitus homo est ad sapientiam, & speculationem. At id cognobile, an mundus sit, an altera natura quædam, considerandum forte posterius. Tantum iam dictum sit.

Deus, finis hominis.
Finem vltimò assequimur.

Si secundum naturam finis, prudentia ; optimum omnium erit sapere. Quædam necessaria, quædam bona. quæcumq; enim propter alterum desiderantur, sine quibus vivere non est, necessaria & concause dicenda: quæ propter se, bona. In appetendis, status. Solum speculari, est vita libera. Si aut iustitiæ (vti poetarum inquit sapientes) ad inferos dona ferimus, ita prudentiæ munus ad Fortunatorum insulas deportamus. Prudentia, bonum, & propter se. quemadmodum si in Olympiam pergeremus visendi gratia, nō relicturi quicq; ab actoribus, sed etiam addentes, alia permulta spectacula eligeremus ; ita speculatio omnitus præferenda.

Vita libera.
Iustitiæ dona ad inferos.

Philosophos oportet eos esse, & qui priuatim hominum, et qui rerū publicarum corpus recte curare volunt : magis tamen legislatores, quibus salus cuius, felicitas & calamitas tota tribuitur. Vt enim in alijs artibus inueniuntur à natura optima organorum, sicuti in fabili perpendiculū, regula, circulus, ad diiudicandum rectum ab obliquo : sic & urbanum decet, terminos certos tenere à natura ipsa, & veritate, quibus nō quid æquum, quid honestum, & quid conducens. Quod certe præstare nemo potest, nisi Philosophus, & cognitor veritatis. Solius philosophi leges ratæ, & opera recta, & honesta. Solus enim ad naturā spectans, viuit, & ad diuinū : & vti gubernator, quis ex sempiternis, & legitimis, cum attigerit vitæ principia, mouetur, & viuit per se ipsum. Est ergo spectatrix scientia hæc. Præbet autem nobis fabrefacere p ipsam omnia. Sicut enim visio effectrix, & cōditrix nullius est, nam sua tantum interest iudicare, et indicare vnus quodq; visibilibus ; nobis autem præstat, vt aliquid per eam exerceamus ; & affert adiumentum ad actiones maxime, immobiles nempe ferme esseamus, orbatu visu : ita si contemplatrix rerum scientia sit, innumera per eā gerimus, & alia quidem capimus, alia fugimus, & prorsus p ipsam cuncta bona possidemus.

Philosophus, curator omnium

Quod igitur eligentibus vitam secundum rationem, cōstingat etiam iucunde vivere, hunc patet. Videtur dici viuere bifariam, secundum potestatem, & secundum actum. Cernere quippe dicimus quæcumq; animantium

habet visum, & quibus est innata cernendi vis. Similiter scire & nosse vigilantium, & dormientium, videntium, & potentium. Sed viuere, sentire, nosse, videntium actu & agentium, non dormientium. Sentire potentia, non est sentire. Nec potentia scire, proprie scire. Sicut nec viuere, nisi sapientes, perfecte non viuunt. Si vero viuere cuius animantium idem, quod esse, constet quod erit maxime omnium sapiens. Et tunc praesertim, quoties actu speculabitur entium illustrissimum, & notissimum; quin opus perfectum in se ipso continet voluptatem, & gaudium. Actus ita contemplandi erit omnium iucundissimus. Iucunde viuit anima sapiens. Vita ergo suauis, & voluptaria, & vere gaudium solis Philosophis adest. Verissimarum quippe cognitionum actio, & quae a maxime entibus expletur, & tegit semper inditam perfectionem, ipsa omnium est & ad laetitiam accommodatissima. Felicitatem ponimus, vel prudentiam esse, vel sapientiam quandam, vel virtutem; immo enim maxime voluptatem. Vtunque soli sapientiae studiosi philosophi feliciter viuunt. Philosophandum igitur omnibus valentibus licet hic, eo quod praeter naturam forte est genus nostrum, difficile discere, & contemplari. Quum vero reuerterimus, unde exiimus, suauius, molliusque id fiet cunctis. In astro enim constituto philosophabimur, viuentes verissime, & intuentes visiones nullo impedimento formam cernentes anima ad veritatem apta, & spectantes Deorum principium laeti, & gaudentes perpetuo, voluptatem tenentes extra omnem tristitiam.

PHILOSOPHIA.

Philosophari est mori.

Mors, animi liberatio.

Philosophari fugere corpus.

Ideas nemo vidit oculis.

Age, iterum, sic aggrediamur. Videntur quicumque accedunt ad veram philosophiam, latere alios, quod nihil aliud ipsi docent, quam obire mortem, & iure optimo. Lateat enim vulgus, quemadmodum moriuntur, & digni sunt morte, & quam morte, veri Philosophi. Mors ergo est nil aliud quicquam, quam animae a corpore liberatio. Atque illud est esse mortuum, Corpus scilicet ab anima abiunctum per se factum, & animam item separatam a corpore, per se ipsam esse. Hoc si ita se habet, non erit Philosophi viri dare operam corporeis affectibus. Apparet in his philosophus absoluens, & abiens, animam a corpore, eiusque consortio eripere. Sensus & corpus impediunt sapientiam, & veritatis intuitum. Igitur cadet anima prorsus a veritate, si auxilio corporis contendat contemplari. Igitur hic animus philosophi maxime aspernatur corpus, & fugit ab ipso, & per se ipse esse desiderat. Maxime autem erit hoc perspicuum a contemplatione idearum. Aequum enim ipsum, & pulchrum, & bonum, & omnia quibus formamur, quid sint, oculus nunquam vidit ullus, neque alius corporis sensus quispiam. Philosophandum puro, &

si necro intellectu, sopitis, & emortuis sensibus. Corpus perturbat mentem ne affequi possit veritatem & sapientiam. Donec itaq; merfi & mixti huiusmodi cæno erimus, nunq̃ satis possidebimus quod capimus, scilicet, verū. Obstant quippe vitæ necessitudines, morbi, amores, cupidines, metus. Omnia mala a corpore, ut bella, seditiones, rixæ. Et si quādo nos in ocio corpore, ad speculandū quippiam conuerterimus, corpus inturbat. Si quid igitur pure intueri volumus, colligendus est intra se animus, prorsus a corpore separatus: tum demum sapiemus. Duorū alterum, vel minime est consequi scientiā, vel id licet solis mortuis. Tunc per se ipsa erit anima a corpore libera. Prius autem non. Et dum viuimus, sic videbimur scientiæ proximī, quum rerum corporearum consuetudinem, societatemq; declinauerimus. Neq; nos expleuerimus naturā corporis, sed puri erimus ab ipso, donec deus ipse nos absoluerit. Atq; ita puri, alieni a corporis imprudentia, ut est dicens, cū ijs erimus & cognoscemus per nos ipsos omne purum, hoc est verum. Non purū enim, contingere purū, nefas. Purgatio autem huius, quod iam in sermone dicitur, per separationem animæ, eo q̃ per se separata subsistit; perq; ipsius cōsuetudinem soluendi a vinculis corporis: idq; vocatur mors solutio, & separatio animæ a corpore. Soluere autem ipsam contendunt semper recte philosophantes. Atq; hoc est studium Philosophorum, solutio et separatio animæ a corpore. Quare maximum nobis bonum philosophia præbens liberationem in anima, & genitura vinculorum maxime in primis studio complectenda est. His maxime consentit fortitudo, & temperantia. Mors apud vulgus, malum putatur. Hic sunt vmbre virtutum quicunq; non initiatus ad inferos ierit, in cæno iacebit. Purgati vero, cum Dijs habitabūt, cuiusmodi sunt philosophantes. Si igitur & virtutem persequamur, & purgationem animæ Philosophia sola potest largiri, sola hæc comprehendenda. In Deorum enim genus non philosophanti, & omnino puro abeunt, non fas peruenire alijs, q̃ studioso. Sed horum gratia recti philosophi abstinent ab affectibus, nec his sese dedunt. Philosophi paupertatem nequaquā metuunt, nec exilia, nec ciuitia. Tum honores minime ambiunt. Per interpretes anima verū scientiā comparat, non per se ipsa. Per philosophiam nititur anima soluere sese, & scit q̃ plena errorum est per oculos contemplatio: per aures etiam, & per alios sensus. Persuadetur quoq; ex his secedere, quatenus ijs non eger. Per philosophiam admonetur anima, in se ipsam colligi, & nulli credere alijs, nisi sibi, eo q̃ noscat ipsa per se, ipsum per se entia. Quicquid vero per alia considerauerit ens

Philosophia
soluere vincula
la.
Philosophia
animæ libertas
Hic, locus vni
brarum.

Philosophia
soluit vincula

Sensum fugit aliud, nullum debet aestimare verum. Ens vero aliud nō verū, dicitur sensus
 veritas. sui subiectum, & visui, quod vero videt ipsa, intellectuale, & inuisibile.

Voluptas clauus. Omnium malorum maximam, voluptas, qua tanq̃ clauo, & fibula anima
 corpus rector; putatq; vera, quæ & corpus suadet: & ita spoliatur res
 rum diuinarum aspectu. Philosophos decet fortes esse, & temperantes, &

Cibus animi
 veritas. tranquillos animo; vt videant veritatem. vnde anima alitur, & viuunt. Et
 sic oportet, donec vixerit; & cum obierit in cognatam; & in huiusmodi
 diuinam rem veniens, aberit; procul soluta ab omnibus malis, & vinculis:
 & reducat ad ens, & cognitionem veritatis entis, quod est felicitas: quos
 niam immortalis anima videtur. Nulla via est fugiendi mala: nec ulla sa-
 lus, q̃ optimam fieri, & sapientissimam. Nihil enim aliud habens ad ine-
 feros vadit anima, præter disciplinas, & educationem. Quæ quidem & di-
 cuntur maxime iuuare, vel damno afficere, statim a principio peregrinans
 di illuc. Melior enim anima cum deo habitat, & per cælum incedit. Anis-
 deo habitat. ma vero, quæ iniqua attingit opera, & impia, in subterranea iudicia veniens
 poenas luet condignas. Quapropter nihil est prætermittendum, vt prudens
 iam in vita comparemus, ac virtutem. Optimum enim præmium, & spes
 ingens. Contra, omnia corporalia contemnenda. Propriū animæ ornamen-
 tum, est modestia, iustitia, fortitudo, liberalitas, veritas. Non igitur circa
 cultum corporis, nō circa colores, & opes; sed circa prudentiam & vir-
 tutem animi profus laborandum, & insudandum. Non enim ex pecunijs
 virtus: sed ex virtute pecuniæ, & bona hominibus omnia, & priuatiui, et
 publice. Hæc est veritas, quod non erit viro bono malum ullum, neq; viuus,
 neq; mortuus: neq; huius res à Dñs relinquentur.

Bono viro nō
 erit malum. Et à vita summius in philosophia virorū oportet, iuxta Pythagoræ in-
 stituta, efficere admonitionem. Si enim ab ineunte ætate primū nescire for-
 ram, nec vbi tribunalia, vel publicus quispiā vrbis confessus. Leges autem,
 aut suffragia dicta, vel scripta, nec vident, nec audiunt. Corpore tantum
 versabantur in vrbe, intelligentia vero omnia hæc exigua putans, & nullo
 modo aestimans, passim voluit, teste Pindaro. Et quæ super terras, & pla-
 na geometrizans, & supercælestia contemplant, & totam omnino scrutans
 naturam entium, cuiusq; totius in ea, quæ proxima sunt, non se immittens.
 Sicuti & Ithalem astra spectantem, lapsūq; i foveam, Ithassa quædā ar-
 guta, & lepida serua memordisse dicitur, quod cum celi vias intenderet,
 quæ sub pedibus teneret, nō cerneret. Quid iuuat prodigio iactitare, quana-
 do auorum, & progenitorum nullius cuiq; fuerunt, & ferè innumerabilis

multitudo, in quibus diuites, inopes, reges, mancipia, barbari; & græci. Philosophis nobilitas generis minimæ curæ.

Malum oportet esse; contrariū nempe quippiā bono semper esse oportet. Mala tamen procul à Dijs: sed circa mortalem naturā versantur. Unde & temendum hinc, illuc ad deos fugere. Fuga vero, assimilatio diuina, quo ad fieri potest. Assimilatio vero, iusticia sit, & sanctitate, cū sapientia. Deus nullo modo iniquus, sed iustissimus. Sed nihil deo similius, q̄ si quis nostrum iustissimus. Cognitio dei est sapientia, & virtus vera. Ignoratio vero, impietas. Cum sint in Ente exemplaria, alia quidem diuini felicitissimi, alia miserrimi: stolidi non vidētes sic sese habere, ruunt in deum. Idem in ente, mentiam vltimam, hærentes miserie per iniquas actiones. Locus à malis purus, non recipiet eos, qui à grauitate non fuerint alieni.

Post hæc licet cōparare naturam disciplinæ & indocilitatis huiusmodi dispositioni, sicut in habitaculo speluncæ ad lumen introitū habentem longum apud speluncam. Hic à pueris existentes in vinculis, & cruribus, & ceruicibus. Itaq; manere ipsos, ut ante, solam quocumq; cernere. In circum uerò mouere capita propter vincula non possunt. Lumen autem ipsis ignis desuper, & procul ardens post ipsos. Inter autem ignem, & vinctos superius viam, apud quam esse parualum murum constructum, tanq̄ miracula ostendētib; apud homines posita sunt diaphragmata & cortinæ, ubi panduntur mirifica. Vides etiam apud murum ferentes homines, vasa omnium generum supereminentia, murum, & edificium, & statuas, & alia animalia lapidea, & lignea, & omnisfaria machinamenta, ut par est, alios quidem loquentes, alios tacētes transferentium. Nos ergo vincti sumus, nihil cernentes, nisi umbras, incidentes è regione speluncæ, deciskas ab igne. Quomodo enim cernemus? si immobilia tenere capita cogimur per vitam. Quidquid vero eorum, quæ afferuntur, non videmus. Si igitur colloqui possent inuicem, non hæc putēs eos Entia nominare, quæ viderent necessitate. Quid vero, si & ecclō caret è regione haberet, quum quis prætereuntium vocaret; vincti ipsi putarent aliud aliquid esse quod sonaret, loquens, q̄ umbram transeuntem. Omnino igitur huiusmodi nō aliud quippiam putarent verum, q̄ vasorum umbras. Considera igitur ipsorum solutionem & salutem & à vinculis & imprudentia. Quid contigeret eis, quum aliquis esset solutus, & egeretur statim exurgere, & obuertere ceruices, et pergere, & ad lucem respicere. Omnia hæc faciens, doleres: & propter sū-

gones non valeret illa intueri, quorum umbras iam viderat. quid putas ipsum dicere, si quis diceret, quod tunc viderat nugas: nunc vero propior esset enti, et ad magis entia conuersus, rectius spectat. Atqui et vnumquodque transeuntium ostendens ei, cogat interrogans respondere, Quod est; non putes ipsum ambigere, et aestimare quae videntur veriora, quam nunc ostensa. Quia si ad lucem ipsam compellant ipsum intendere, dolore afficietur oculi ipsius, et fugiet conuertens ad illa sese, quae potest perspicere; et putabit haec vere manifestiora, quam ea quae iam ostenderentur. Si vero hinc irabatur quis ipsum vi, per asperum ascensum, et arduum, ante quam sit ad lucem solis euectus; dolebit, et grauius ferret. Et postquam ad lucem venerit, fulgoris habens plenos oculos, nihil videre eorum valebit, quae dicuntur vera. Quare prius oportet consuescere, volentes suprema inspicere: et primum quidem umbras intueri, deinde in aquis hominum, et aliorum idola. Postea ipsa, ex his quae in caelo, et ipsum caelum, nocte, quia facilius cernens astrorum, et siderum, ac lunae lucem. Ultimo, arbitror solem, non in aquis, neque in aliena sede ipsius phantasmata, sed ipsum per se ipsum in proprio loco poterit contemplari, Qualis sit. Et post haec, ratione colliget de ipso, quod hic, et horas praestat, et annos, et omnia percurrit, quae in loco visio principium et causa omnium, quorum imagines viderat.

Amplius, si haec vera oportet intelligere de ipsis tale aliquid disciplinam, non quale quidam inquirunt esse, eiusmodi etiam esse. Nam ait, non existente in anima scientia, imponere ut caecis oculis visum imponentes. Nunc vero ratio monstrat hanc inesse cuique in anima vim et organum, quod quisque adiscit, ut si oculum non est aliter, quam toto cum corpore vertere ad lumen et tenebris; ita cum tota anima ex illo quod fit, circum agendum esse, donec in ens, et entis illustrissimum possit venire. Hoc autem esse bonum dicimus. Artes et virtutes aliae praeter sapientiam ferè efficiunt animam propè quiddam esse rerum corporis. Prudentia vero diuinioris cuiusdam est, quod vim nunquam amittit. A puero amputandae corporis consuetudines voluptariae, quibus animae obtutus ad inferiora conuertitur. Animo maxime proprium eleuari à generatione, et purgare actione sua ratiocinari potestem.

Si verò et ab antiquis sermonibus, et fabulis sacris, et alijs, et Pythagoraeorum admonere audientes, ordiamur hinc. Recte appellantur, qui nibilo egent, beati, et tanquam infinitas habentium cupiditates, grauis vita. Inde Euripides, Quis nouit, si viuere est mori, et mori viuere? Illud animae, ubi voluptates sunt, et uti dolum perforatum. Inexplebilis est infelicitas.

Fabulae sacrae.

citas, ac is ē infernus. Hinc dicitur ab huiusmodi anxietate & dñs quasi & dñs omni voluptate & gaudio carens. Miserrimi ergo sunt, quibus tale os clausum non est. Ferunt rimarum pleno dolio aquam, & perforato cribro. Cribrum anima insipientis, vndiq; patens, quo feliciores, modesti intemperatibus. Alia similitudo, ut si cum sint duo viri, quorum viriq; dolia multa sunt, & alteri quidē salua & plena, hoc vini, illud mellis, aliud lactis, & alia multa rerum multarū. Fluxus vero fundentes rari, & difficiles vniuscuiusq; horum sint, & multo labore præbentes. Alter igitur, cū impleuerit vasa, conquiescet, & horum gratia silens sedebit. Alteri vero fluxus non quidem, quemadmodum & illi præbentes vix; sed dolia perforata, & marcida, is cogetur die & nocte replere ipsa. Cum ergo haud dissimilis vita sit, non eris beatior intemperans modesto. Sed contrā, tanto hic illo felicior scilicet modestus, quanto vasa sua seruat integriora, ac magis clausa.

Cribrum aīa
insipientis.

Alia methodus per analogiā à corporeis notis ad res animæ bonas, vel malas; & à malis separans, & ad turpia abalienans affectum nostrum. Bona vero admonens, tota vi capienda, & ad honesta consuefaciēs nostrū animum. Si vitia & ægrotudines corporis oportet vitare, multo prius etiam animæ. Non est recte viuere, cū id quo viuimus, non recte se habeat, sed repugnet sibi ipsi. Sicut in corpore modus, & ordo tenendus, ut salus, & robur seruetur. ita in anima modus, & ordo, hoc est lex, iusticia, temperantia. Sicut ægrotatē corpore prohibent medici repleri his quæ appetit; eadem de anima ratio, cum peruersa facta est, & laborat amentia, & intemperantia, & iniustitia, & impietate, coercenda est ab affectibus, & trabenda, ut faciat quæ faciens, reddatur melior. Quanto anima corpori præstat, tanto & bona animi bonis corporis. Non idem iucundum, & bonum. Iucundum, quo veniente delectamur. Bonum, quo præsentē boni sumus. Virtus ordine constat, & rectitudine. Anima modesta, bona: non modesta, mala. Temperans consentanea operatur in deos, & homines. Oportet modestum esse iustum, & fortem, & sanctum, & bonum, & felicem. Oportet felicem futurum, fieri modestum. Et publica, & priuata in æquitatem, & modestiam referenda. Sapientes aiunt, & cælum, & terram, & deos, & homines societatem continere, & amicitiam, & mercedem, & temperantiam, & iustitiam: & totum hoc ob hæc mundū vocant, non immundiciam, neq; intemperantiam. Non aduertentem vero hæc, latet q; hæc æquabilitas geometrica & in Dijs, & i hominibus valē

Aīe modus
ordo.

Virtus, ordo.

Mundus.

- de potest. Omnis sciētia separans, & alienans à virtute, impletas, nō sapiētia est. Per se bona omnia inchoanda. Nihil nimis, ad temperātiā referendum. Temperans, beatus. Iniustus, etiam si Mida ē: Cinira ditior, infelix. Primum scēlicitatis, sanitas: secundum, pulchritudo: tertium, diuitiæ: quartum, recta sensuū dispositio: quintum, dispositio tyrannidum.
- Oēs numeri
felicittatis.
1. Sanitas. Iustus optima omnia: bonus bona omnia. Si male viuit, iecirco & iniucundus.
2. Pulchritudo. Idem optimum, & iucundissimum. Partes philosophiæ connexæ. A nobilissimis incipimus primum, ut oportet religione, quam non præstat nisi philosophia. Soli enim philosophi spectatores veritatis sunt. Etiam virtus per philosophiam acquiritur, & per philosophiam contemptus mortis docetur.
3. Diuitiæ. Ad finem optimum ducunt, primò, bona natura: secundò, desiderium boni & amor: tertio labor: quarto, disciplina: quinto, tempus. In primis
4. Sensuū viuacitas. Religio à Philosophia. tamen id seruandum, ut qualis quisque vult videri, talis existat. Gloria non exoritur subito, sed multa post tempora capit auctoritatem. Multo tempore
- Ad finem bonum ducunt. opus est ad fidem faciendam, & optimam hominū opinionem. Nec nisi optima præcesserit educatio, & auctio, eos nempe qui sunt statim diuites, vel
1. Bona natura. boni, vel sapientes, vel fortes, non recipiunt libenter. Homines hæc omnia per philosophiam comparantur. Cupidum omnium virtutum, oportet videre, qua ratione sit optimus, prositque alijs, præsertim propinquis. Utandum
2. Amor. recte omnibus in vitæ rebus, philosophia id dictante. Desideratur vita, ut sit
3. Labor. mus animantia. Desiderantur pecuniæ propter morbos. Senium pericula re
4. Disciplina. pentina, propter ambitiones. quicūque autem vir vere bonus est, hic nō alieno ornamento circumposito gloriam querit, sed sua virtute. Per philosophiam mors floccifit. Imperium, et potentatus, & societates hominum seruare necesse est iustitiam, & legum æquabilitatem. Equum per se appetendum. Legum obseruantia & publicæ, & priuatim optima: transgressa verò perniciosissima. Incipiamus ab obseruantia legum. Prima fides ex ea, fit maximum omnium hominum adiumentum, & optimum. Concordia enim, & legum obseruatione, parue res suppetunt: sine quibus etiam maxima non sufficiunt. Deinde fortunæ, eadem virtute gubernantur. Tempus prætere
5. Tempus. tera hominibus, propter Eunomiam ad res quidem ociosum, ad opera verò vitæ actuosum. Tum præstat concordia sub eisdem legibus, abesse à cogitatione molestiarum tristissima, & manere in iucundissima actionum contemplatione. Somnum etiam, & quietem intrepidam, & securam; excipereque diem venientem suauiter, & libenter ad honestas vitæ actiones exigendas. Mala transgressionis legum, & præuaricationis, sequuntur turba rerum
- Fides.
- Eunomia bona lex de æquo & bono.

rum mæstissimarū, fortuna vilis, bellum insidiæ. Tristes somni, & infidi, tyrannides. Non est, homines sine legibus, & iustina viuere. Sublato iudicio, & lege, tum in vnum iam recedere curam horum & tutelam. Quo modo enim aliter in vnum monarchiam constituat, q̃ nō lege pulsa, necessaria multitudini? Oportet enim virum, qui ius, & leges soluit communis hominibus, adamantinum fieri. Si auferat hæc à multitudine hominum, is singularis ab alijs. Non aliter sælices erimus, q̃ per legum obseruantia.

& nisi quis legem proprie constituat vitæ. Lex autem, est ratio re-

Et, dicens quæ oporteat agere, dissuadens quæ non oporteat, in vniuerso orbe, in urbibus, & domibus, & apud se ipsum. quæ omnia per philosophiam parantur.

SYMBOLA PYTHAGORÆ.

Postremum institutionis genus, ac hortatoriū, per symbola tripartitū. Proprium societatis, & arcanum ad cæteras inductiones. Populare alterum & commune. Mediū tertium, non omnino vulgare, nec omnino Pythagoricum, non tamen alienum prorsus ab utroq̃. Nos genus illud symbolorum selegimus, quod memoria dignum putauimus, & quod ad philosophiæ studium incitandum facere cognouimus, interpretantes. quatenus igitur exoticas quasdam solutiones, & communes omni philosophiæ, & imponemus, per hoc censendum abhorreere à Pythagoræ instituto, quatenus et virorum horum maxime proprias de quacunq̃ re opiniones immiscebimus, secundum hoc rursus proprium Pythagoricorum, alienū verò ab alijs philosophis, recte habet ponere ipsum. Ideo gradus quidā sit, & pons ex imis ad arcem perducens legitime intendentium animos. Antiquissimi nempe, et contemporanei Pythagoræ, ac docentes typo dicendi utebatur nequaquā communi, & interpretatione: sed per institutum silentium Pythagoræ mysteriorum, per symbola & loquebantur, & scribebāt; secus quisquis etiam maxima differuisset, anilia censebantur, atq; ineptiarum plena. Dabimus ergo suam cuiq; symbola interpretationem, secundum exotericum, & aug-

Symbolorum enucleatio.

ditorium docendi genus.

Symbolū pri-
mum religio-
nis.

Symb. 2. ad re-
ligionem.

3. Symb.
Discalciatus
. 1. liber sacri-
fica.

4. Symb.
DEO nil diffi-
cile.

Omnia symbola cōmuniter quidem ad omnem virtutem, priuatim vero singula ad singulam virtutem, & ad partes philosophiæ, & mathematicum, alia aliter hortantur. In templū abiens procide, nihil aliud me-
dium sæculare neq; dic neq; fac. Ut prima statim ad pietatem, cultumq; diuinum ac religionem, ac diuinam animant scientiā. Abeuntem enim in templum adorare, nihil aliud temporaneum neq; dicere, nec ge-
rere, seruat diuinum, quatenus est per se immixtum, purum, & puro pu-
rum connectere assuefacit, & efficit, vti nihil contrahatur ab humanis ad diuinam rem: omnia enim aliena sunt, & contraria ad eam se habent. Idem symbolum, & ad scientiam valde confert. Nihil nanq; fas est ad di-
uinam scientiam huiusmodi aliquid afferre, quale est humana cogitatio, vel curam temporaneam habēs. Nihil igitur iubet in his aliud, q̃ sermones sa-
cros, & diuinas actiones non commiscere hominibus, & instabilibus mor-
ribus. Huic consonans est sequens ac secundum symbolum. Non obiter introeundum in templum, neq; in via adorandum, neq; si ante fores ipsas astiteris. Si enim simili simile amicum ē & respen-
dens, constat q̃ & cum primam in vniuersis essentiam habeant Dijs, primā ipsorū oportere fieri curam. Si verò alterius rei gratia quis ipsam habeat, secundum & posterius sic statuet, quod est omnium primum, & totius curæ ordinē, & cognitionis evertet. Amplius nempe honesta bona nō opor-
tet humanorum vtilium in secundis ponere, neq; nostra quidem in ordine finis statuito. Accessoria verò, neq; opera, neq; consilia, potiora sunt. In idem verò adhortatio, & à consequenti symbolo fit. Illud enim, discal-
ciatus sacifica & adora. Vnū quidem significat temperanter & mo-
deste, & non superexcedentes in terris ordinem deos curare, ac cognitio-
nem de Dijs fieri. Alterum oportere absq; vinculis, & solutos, liberosq; cu-
ram, & contemplationem Deorum gerere. Hæc vero non in solo corpore pronunciat symbolum agenda, verum & i animi actionibus, ut neq; actio-
nes ipsas ab affectibus trahi teneriue, neq; à corporis imbecillitate, neq; à circumnata extra nos generatione, sed soluta omnia habere, & parata ad participationem deorum. Et aliud quoddam est ijs simile, ad eandem vir-
tutem promouens eiusmodi symbolo. De Dijs nihil admirabile diffi-
das, nec de diuinis dogmatibus. Satis quippe institutum hoc, pium & religiosum est, ac deorum excellentiam profert, comminiscens, q̃ nō nos-
trum instar coniectare oportet, & diuinam vim. At nobis quidem, vix pote

corporeis, genitisq; & interituris, ac tempori obnoxij, & subiectis mor-
borum varietati, & domus angustijs, & lationis, in medium gravitati, &
somniae, & egestati, & superabundantiæ, inscitiæ, imbecillitati, &
animi impedimento, & alijs, ut par est, impossibilia quædam sunt. Atqui
multa sic de natura habemus electa. Sed tamen à Dijs deficimus, & neq;
vim eandem, neq; virtutem æqualem ad eos tenemus. Cognitionem igitur
deorū maxime hoc exprimit, & inducit, tanq̃ oīum potētū. Propterea de
Dijs nihil diffidendum pronunciat: Propositum est autem, neq; de diuinis
dogmatibus, quæ Pythagorææ philosophiæ videntur. Hæc nanq; à mathe-
maticis, & scilicet cōtemplatione firmata, vera & infallibilia sunt, demon-
stratione omnisfaria, & coactione antiquata: eadem hæc possunt ad sci-
entiam de Dijs excitare. Admonet siquidem scientiam huiusmodi assequi, per
quam nulli eorum increduli simus, quæ de Dijs referuntur, & de diuinis
dogmatibus possunt persuadere eadem, & per mathematicas currere. Solæ
etenim hæc oculos præbent, & lucem de entibus omnibus contemplaturo, &
spectaturo ipsa. Ex participatione enim mathematicarum, vnum ante omnia
constituitur, nō esse incredulum de natura deorum, nec de essentia, nec de
potestate, nec de Pythagoricis dogmatibus, quæ monstra videntur loqui, nō
introducitis, & mathematicis non initiatis. Quare quod dicitur in symbolo
Incredulus ne sis, est, ac si diceret, aggredere, & posside illa, per
quæ nō eris incredulus, hoc est mathematica, & scientiam parientes demon-
strationes. Puto autem, q̃ in his illud in idem confert. Populares vias
declinans, per semitas perge. Et enim hoc popularem quidem, &
humanam vitam dimittere suadet. Secretam vero, & diuinam consecrari
dignum censet. Et sententias quidem communes despicari, inquit, oportere.
Proprias vero, & arcanas, pluris facere. Et oblectationem quidem ferens-
tem in homines spernere. Successum vero diuinæ voluntati consentaneum
multo charius pendere. Et mores quidē humanos relinquere, tanq̃ vulga-
res. Deorum vero cultus, tanq̃ excellentes supra vulgarem vitam amplecti.
Per simile huic est, & illud sequens symbolum. Abstine melanuro:
mortalium enim est deorum. Alia quidem igitur de ipso in libro de
symbolis dicemus, quæcunq; in admonitionem cōueniunt. Suadet cælestem
suscipiendam viam, & intellectualibus iungit Dijs, atq; à materia natura
separat, & inducit ad immaterialem, & puram vitam, & Deorum curā
vti optimam, & maxime primis Dijs conuenientem. Hæc ergo ad deorum
cognitionem, & pietatem faciunt adhortationem. Ad sapientiam vero huius

Dei omni-
potentia.

5. Sym.
Populares de-
clina vias.

6. Sym.
Abstine mela-
nuro. 1. à cor-
poreis.

- iusmodi. Linguam ante alia contine, deos sequens. Primum enim est sapientie opus, rationem conuerrere in se ipsam, & assuefacere non extra prodire, perficiq; per se ipsum, & in conuersione ad se ipsum; & post hoc in Dijs felandis. Nihil enim aliud adeo mentem perficit, q; si conuersa in se ipsam deos confectetur. Illud vero symbolum dicens. Ven-
 7. Symb. tis flantibus, echo adores. Et hoc diuine sapientie est theorema.
 Echo adores, sapientie mo- Innu: t enim quomodo oportet diuinarum essentiarum, & varium similitu-
 nitu. direm amare; & si agant consonum actionibus, eorum sermonem, magno
 Echo similitu studio venerari, & colere. Ense ignem ne caddito. Hoc symbolum,
 do diuinorum. est prudentie hortatorium: excitat enim nobis mentem conuenientem, ex eo
 8. Symb. q; nō decet igne repleri, & ira hominem: nec opponere sermonem acrem,
 Ense ignē ne neq; contendere. Sepe nanq; sermone mouebis indocilem, & perturbabis,
 ferias contra & persuadebis grauiā, & acerba. Testis horū Heraclitus. Ira enim (in-
 iram. quit) bellum gerere graue. Nam eo q; gratificatur, anima iunatur. Atq;
 Heraclitus id recte dixit. Multi nempe gratificantes permutant suam animā, & mor-
 tem reddunt iucundiores, lingua domita: & ex quiete, & sublata cōten-
 tione, fit amicitia, extincto iracundie igne. Et ipse non imprudens esse vi-
 debetur, acrimoniam elidere a se ipsa. Ad quem ira fuerit conuersa, captus
 erit. Et hoc vñ prudentia suadet, & non iracundia. Acutum enim animi,
 quod irascibilem appellamus, ratione noi, & prudentia priuat. Feruet enim
 ira, tanq; lobes, igne succensus. Vnde in prius actum cogitans, sententia
 redit. Oportet igitur in tranquillitate constituere animum, & auertere ab
 impetu iræ, capere se ipsum vti resonans ætæ tactu. Passionem hāc itaq; ra-
 tione decet edomare. Viro imponente pondus, simul eleua.
 9. Symb. Non simul adiuues deponentem. Huiusmodi symbolum ad fortis-
 Pondus cū le- tudinem vocat. Omnis enim imponentis onus, laboris & actionis significat
 uante eleua, cū negocium. Tollere vero sive leuare a pondere, quietis & remissionis in-
 deponente nō ducium est. Ac si diceret symbolum, Ne fias tibi ipsi, nec alieri desidia, et
 deponito. molis ocij occasio. Laborare quippe omnes facultates capiantur. Herculeū
 Ad fortitudi- autem Pythagoræi aiebāt hoc symbolum esse ipsū, insignitū ab illius ope-
 nem. ribus. quando enim versabatur inter mortales, sepe ex igne, & innum
 grauissimis redibat, desidiem refugiens: ex actione enim, & negocijs rectū
 fit & officium, non autem segnitie. Ad calciandam, dextrum in-
 due pedem in peluim, sinistrum. In actiuam prudentiam adhor-
 tatur. Studiosas quidem actiones vñ dextras circumponere profutetur sym-
 bolum, prauas verò vñ sinistras deponere prorsus ac abijcere. Maxime

vero de Pythagoræ sine lumine ne garrias. Hortatorium est in
 prudentiæ mentem. Hæc enim lumini assimilatur animæ, & indetermi-
 natam ipsam determinat, circumducitq; tanq; ex tenebris i lucem. De om-
 nibus igitur in via bonis ducem mentem præstitueret oportet, maxime de
 Pythagoricis dogmatibus. Ea quippe sine lumine non est nosse. Stateram
 ne supergradiare. Hoc symbolū iuste agere iubet, & præferre equa-
 bilitatem & mediocritatem mirifice. Et perfectissimam virtutem cognosce-
 re iustitiam, cuius reliquæ sunt complementum, & sine qua aliarū nullus
 usus. Et nō obiter ipsam oportet intelligere, sed per theoremata, & scien-
 tiæ parentem demonstrationem. Hoc verò nullius alienius artis officiū est,
 & sciētiæ, præterq; solius philosophiæ pythagoniæ, quæ quidē ante alias
 mathematicas honorat. In idem recidit & illud symbolum, Peregre è
 domo proficiscens ne cōvertere. Furia etenim transeunt.
 Et enim hoc ad philosophiam citat, & ad innatam negotiationem secundū
 mentem, significatq; & proestatur planè symbolum, q; philosophari co-
 gitans, te ipsum separa ab omnibus corporeis & sensibilibus; et verè mor-
 tus curam gerito ad intellectualia & immaterialia: & semper secundum
 hæc, & eodem habentia modo, sine tergiuersione progrediens, per con-
 uenientes mathematicas. Peregrinatio quippe, translatio loci. Mors vero,
 animæ separatio à corpore. Hoc vero philosophari, tanq; vere, & sine sen-
 sorijs, & corporeis actionibus, pura mente vi ad comprehensionem veri-
 tatis entium, quæ quidem cognita est sapientia esse. Philosophari veno co-
 gitans, ne retrorsum conuertere, nec detrabere ad priora, & in simul te-
 cum aduicta tibi proficiētia corporea. Pœnitentia enim ex hoc multa tibi
 continget impedito ad sanas comprehensiones à rerum corporearum iene-
 bris. Pœnitentiam autem, furiam & erinyem vocans, cognominauit. Ad
 solem ne micturies. Illud suadet nihil animale cogites facere. Phi-
 losophare autem, cælum spectans, & solem lucemq; tibi veritatis putato, ac
 nunq; memineras humilium, sapiens esse qui cupis in Philosophia. Ad deos
 vero, & sapientiam per cælestium contemplationem recurrere, & philo-
 sophiam inueniens, teq; ipsum eleuans lumine in ea veritatis, & conuersus
 ad huiusmodi institutionem, Theologiamq; & Physiologiam, & sphaera-
 rum cognitionem, & sermonem de causis. Super hæc omnia nihil ani-
 male quicq; fac, nec bellua dignū. Illud vero sibi ipsi annunciat. Et laxa
 pede sedem ne abstergas. Non enim solum quoniam purgatiua lam-
 pas, ex eo q; plurimum ignis participat, tanq; id quod dicitur diuinū, sua-

10. Symb.
 sine lumine ne
 garrias de di-
 uinis.

11. Symb.
 Stateram ne
 transilias, i. in
 stitiæ mēsurā,
 & sapientiā.

12. Symb.
 in via ne re-
 spexeris, i. nū-
 quā terga deo
 obuertas.

Diuina vi se-
 mel attigeris,
 nunq; terga
 vertas.

Furia, pœnitē-
 tia vltix.

13. Symb.
 Ad solem me-
 iere ne fas, nil
 cogites aiāle.

14. Symb.
 Lāpade sedē
 ne absterferis.
 pulchranō cō-
 spurcanda.

Lampas, philosophia.

15. Symb.

Gallū enutritus igniculos mētis ale.

16. Symb.

Diuina nō pigre tractāda.

17. Symb.

Nil armatum vncis vnguibus educa. Fuge rapacitatem.

Dextra apertenda.

dei non sœdare ipsum, quod per naturam à sordium notis alienum existit. Neq; contra pugnare naturæ aptitudini ipsius, inquinantem id, quod inquinata detergit: sed magis nō miscere, nec confundere sapientiæ propria cum sensualitate. Fax enim & lampas propter splendorem, Philosophiæ assimilata est: sedes vero, propter humilitatem, sensualitati. Gallum enutritus, sed non sacrifices: lunæ quippe, & soli consecratus. Consulit nobis nutrire simul, & augere, & non negligere, quæ pereunt, & corrumpuntur, & quæ sunt mundi vnitatis, & concordie, consensu & conspirationis magna argumēta. Iccirco admonei vniuersi contemplationem suscipere, & philosophiam. Quoniam vero arcana secundū naturam veritas de vniuerso, & difficilis ad speculandum satis, querenda homini tamen & vestiganda maxime per philosophiā: p̄ aliud quippe aliquid institutum ita fieri nullo modo potest. Ipsa verò philosophia exiguos quosdam igniculos à natura capiens, & tanq̃ viaticū. vegetat autem ipsos, & auget, & fortiores suis mathematibus reddit. Philosophandū ergo est. In semodio ne sedeas. Magis pythagoricum exciperet quisp̄m ex eisdem superiorum motus. Quoniam enim corporeitate, & sensualitate, non semodio metienda alimonia, non quiescas, neq; non imitatus philosophiæ perseuera; sed in ipsam te ipsum dans, illud magis prouide, quod diuinius in te est, quod est anima, & multo prius in anima mentem, quorum cibus non semodio, sed cōtemplatione, & disciplinis metiri decet. Nil educes quod vnguibus instructū aduncis sit. Magis pythagorice consultat, benignus esto, & dapilis; atq; huiusmodi esse alios cura, dare quippiam, & accipere, nulla malignitate, nec vlla inuidia cōsuefaciens. Sed nec omnia oportet improbe capere, dare vero nil. Nam eorum, quæ vnguibus vncis instructa existunt à natura organa, ita affecta statim capiendi, & facillime condita sunt. Dimittendi aut, aut tradendi non amplius, propter impedimentum curuorum vnguium. Quemadmodum & creagē naturam fortitue sumi rapiēdi quidem ocysime: dimittendi vero ægre, nisi quis valde inclinet, & explicet ipsos conuertens. complanaatis vero nobis à natura manibus, ut per ipsas demus vltro, accipiamusq; sermonem communicandi gratia, & digiti simplices quodam modo, & nō curui manibus innati. Quod cum ita sit, in his non imitanda curuis vnguibus instructa, altero modo condita ab opifice: sed magis communicandum inuicem & participandum admoniti ad hoc ab ipsis nominum institutoribus, qui Δεξιτερὰν dextram manuum, digniorem appellitarunt, non solum ἀπὸ τῶν δεξιτερῶν, quod ē accipere, sed etiā ἀπὸ τῶν δεξιτέρων

ὁ πᾶσι εἶναι .i. ab eo quod est receptā esse in tradendo. Iuste igitur agens dum. Per hoc vero philosophandum . Permutatio enim quædam & retrisbutio, & superabundans & deficiens, retribuens per vicissim donationem. In via non scindas. Significat, q̄ vnum, quidem extat verum; valde autem scissum, falsum. Perspicuum vero inde fit, quoniā vnumquodq; vno tantum modo dicitur. Si quidem sanè dicatur. Et vnumquodq; quod sane non dicitur, infinitis modis dicitur. Via, philosophia videtur esse. Ait ergo, q̄ eligas philosophiam illam, & viam in philosophiam, in qua scissio nulla sit, neq; sententiæ repugnantes. Sed capias, probesq; quæ stant, & eadem sibi ipsis demonstratione ea firmata, quæ scientiam pariat per mathematicas, & speculationem. Quod idem est, ac diceret, Pythagorice philosopheris. quoniam per corporea sensata progrediens, philosophia, quam iuniores satis vsurpant, & deum, & affectiones, & animam, & virtutes, & in vniuersum omnia quæ in entibus causæ potissimæ sunt, putantes corpus esse, lubrica est, & facile euertitur, & indicant id argumenta varia eorum, qui videntur de ipsa aliquid loqui. Ea verò Philosophia, quæ rerum ē corpore carentium, & materia, rerumq; semper secundū eadem, & eodem modo se habentium, intellectualium, sempiternarū, nunq̄ quantum ē in ipsis, corruptionem vel mutationem habentiū, similis (inq̄) philosophia subiectis ipsis, nunq̄ excidit, semper stat firma, atq; incommutabilis demonstrationis artifex. Consultit igitur nobis hortamentū, quum philosophamur, viamq; facimus, iam dictā sugere rerum corporearū, & valde scissarum cogitationem: assuefieri vero corporum substantiæ, quatenus sibi inuicem consonat propter veritatem, quæ natura ipsis subest, & firmitatem. Dei typum annulo ne imprime. Iuxta antea expositionem intentionem huiusmodi vititur monito. Philosophare, & incorporeos in primis censens deos esse. Atq; id existit præcipua radix dogmatum Pythagoræorum. Hoc est vnde omnia ferè pendent, & sub quo tanq̄ sine continentur. Ne putes eos vti figuris, quæcunq; corporeæ sunt; neq; assumere hypostasim materialē, atq; ea amiciri tanq̄ vinculo materiali corpore, sicut reliqua animantia. Sculpturæ vero annulorum, huiusmodi vinculum per ipsum annulum significant, & corporeum quiddā, & sensibilem formam, & maxime si formam indiderit cuiuspiam in parte animantium per faciem impressam: ex quibus abstrahendum & separandum potissime deorum genus, tanq̄ sempiternum, & intellectuale, & secundum eadem & identidem semper se habens, sicut in eo in quo de deo proprie & plenissime

18. Symb.

In via ne scindito. In philosophia, vera sectare, vbi vnitas.

Via, philosophia.

19. Symb.

Dei typū annulo non imprime. Deos sine figura corporis cogita.

20. Symb. *tractatur. Circa laternam ne speculari. Magis Pythagorice con-*
Ad laternam sultat philosophare non incidens in sensorias visiones, quæ quidem lumen
.i. sensum non certe quoddam, at laternarium circa comprehensiones, & nō naturale neq;
speculare. verum efficiunt: sed magis utere mente & scientia. Vnde lucentissimus
splendor quidam, & inconcussus circa animæ oculum constat, ex omnibus
conceptis, & intellectualibus, & ex contemplatione circa hæc, & non ex
corporeis, & sensibilibus. Perpetuo enim fluunt hæc, & mouentur, neq;
prorsus manent, nec eadem sibi ipsas existunt, ut & firmam & scientiæ
parentem comprehensionem, & cognitionem. De Diis nihil tam ad-
mirabile ē, deq; diuinis dogmatibus, quod nō credas. Ad-
monet aggredi, & possidere eas disciplinas, per quas incredulus nō eris de
Dijs, & de Dijs, & de diuinis dogmatibus habens mathematicas, & des-
monstrationes, quæ scientiam pariant. Intolerabili ne teneare risu.
22. Symb. Ostendit affectus esse coercendos per rationē philosophiæ, continerēq; im-
Immodico ne mutabiles ferre affectus, comparata te recta ratione. Neq; in prosperis laxes
cōcutiari risu ris. Nec in aduersis deprimere. Neq; in alterutro mentem mouens. Risum
.i. affectibus super omnes affectus nominauit, & solus maxime planè ostenditur, tanq̃
frena præ scribere. quiddam, quod floret vsq; ad frontis dispositionem. Forte vero persuadet,
quoniam hominis proprium ad alia animalia risus hic. Diffiniūt ergo qui-
dam, animal ipsum ridendi capax esse. Significatur à symbolo, non per-
tinaciter et immutabiliter humanitati hæreas; sed similitudinem diuinam,
quo ad fieri potest, posside per philosophiam. Penes sacrificium ne sis
23. Symb. cælis vnguibus. In amicitiam admonitorium est: nostrorum enim, &
Sacris ne in- domesticorum, ac nobis iure sanguinis attinentium. quidam propinquissimi
tersis, cæsis genere sunt, puta fratres, & liberi, & parentes, membris his nostris simi-
vnguibus. non les, quæ ablata dolorem non mediocrem præbent, & perturbationem, ut
spernēdos affi- digiti, manus, atq; huiusmodi. quidam longo interuallo attinent, ut nati pas-
nes. truelibus, & affines, vel huiusmodi similes eis nostri corporis particulis.
Quibus remotis, nequaq; dolemus, ut capillis, & vnguibus, & similibus.
Volens igitur eos cognatos significare, alio tempore neglectos propter lon-
24. Symb. ginitatem, vnguibus vsus est. Et dixit, Ne deponas prorsus hos. Sed ad sa-
Dextram ne crificia, quibus alio tempore sunt neglecti, adduc ipsos ad te, & renoua fa-
cui libet. i. non miliaritatem. Dextram non cuius facile iniice. Ne porrigas fas-
initiato porri- cile (inquit) dextram. hoc est, ne extrahas, ne largiri aggrediare dextrā
ge sapientiam porrigens indignis, & non initiatis etiam per disciplinas, & doctrinas, quæ
arcana. multo tempore probatis, & dignis participantur. probatis (inq̃) continens
ria

tia, & quinquennali silentio, et alijs tentamentis, ijs vix dantur. Stratis
 exurgens complica ipsa, & figuram confunde. Hoc admonet,
 & philosophari cōcipiens, intellectualibus re & incorporeis cōsuefacias. Ex
 ignorantia agitur somni, & nocturnarum tenebrarum exurgens, nihil cons-
 trabe tibi ipsi corporeum ad philosophiæ splendore diurnū, sed omnia som-
 ni illius vestigia, ex animo purges & deleas. Cor ne vore. Significat
 non oportere cōmunionem vniuersi, & conspirationem dissipare, & etiam
 magis ne sis inuidus; sed humanus, & cōmunitatis amans. Ex hoc philo-
 sophari docet. Sola enim ipsa philosophia parens scientiarum, & artium;
 neq; alienis tristatur bonus, neq; propinquorum clade letatur; tanq̃ natu-
 ra cognatos & domesticos, eademq; patientes, et cōmuni subiectos fortune,
 improsumq; futurum habentes homines omnes æquæ enuncians & signi-
 ficans. Vnde & compati sibi inuicem, & adamare admonet, societatis vti
 veræ studiosum, & rationabile animal. Huic est persimile. Cerebrū ne
 comedas. Et enim ipsum hoc præcipuum est sapiendi organum. Innuit
 igitur quatenus par non est recte consultas res, & sententias deridere, neq;
 mordere: recte vero consultæ erunt; quæ per mentes, ac per præcipuū in-
 telligendi caput considerata, & per scientiam. Non enim organis ratione
 carentis animæ, corde, & hepate: sed per purā rationem huiusmodi sunt
 comprehensa, vnde inscitia est, eis detrabere: atqui potius venerari iubet
 symbolum, mentium fontem, & intelligentiæ proximum organum, quo &
 speculationem, & scientiam, & vniuersam nanciscuntur sapientiam; &
 quo demum recte philosophamur. Et non detinere, nec delere, quæ per ip-
 sum vestigia sunt. Vnguium, criniumq; præsegmina ne com-
 mingito. Inquit hoc in despecta, inrata quidem tibi, sed quæ animū mi-
 nus attingunt, sicut pretiosiora, quibus magis inest anima, sic quidem &
 quum philosophari concipis, præpone ea, quæ per animam & mentem
 absq; sensorijs demonstratur per scientiam spectatricem. Sperne autem &
 respue, quæ existimantur sine intellectuali lumine per innata solum senso-
 ria, quæ non perueniunt ad mentis æternitatem. Rubicundum ne as-
 sume. Videtur ad nominis etymologiam solam cōuenire. Non erubescens
 tem enim, & inuerecundum ne capias hominem, vel contrā stupidum, &
 in omnibus prorsus erubescens, & vilem ingenio, ac infirmo intellectu,
 per hoc significatur, ne huiusmodi sis ipse. Ollæ vestigium ne obli-
 teres. Innuit confusionem & crassitiem, quod est corporearum & sensu-
 bilium demonstrationum, obliuisci, philosophari aggredientem. Intellectualia

25. Symb.
 Stratis exur-
 gens figuram
 cōfundito. i. in
 philosophiam
 assurgēs, om-
 ne corporeum
 ex aīo dele.
 26. Symb.
 Cor. 1. Sym-
 pathiam vni-
 uersi, ne vo-
 res, dissipans.
 27. Symb.
 Cerebrum i.
 sapientiæ opus
 perfectum, ne
 comede mor-
 dens.
 28. Symb.
 Præsegmina
 ne cōmingito,
 ad philosophiā
 hortatio.
 29. Symb.
 Rubicūdū. 1.
 stupidum ne
 assume.
 30. Symb.
 Ollæ vestigiū
 ne oblittera, re-
 linque crassa
 materia.

Cinis.

libus vero vti potius demonstrationibus. Cinis verò pro pulvere tabularum capitur, vbi demonstrationes perficiantur.

M A T H E M A T A .

Vsus mathe-
maticum in oem
philosophiam.

Mathematicæ mentem in vniuersam ducunt philosophiam. quin etiã ad omnem de his quæ sunt, & de intellectualibus scientiam. Mathematicæ res incorporeæ p se subsistentes inter essentias impartibiles & medio ordine constitutæ, his puriores, illis magis variæ, cõpositione vtentes, & diuisione: æternis rationibus compositum, & diuisum contemplantes intellectualibus essentijs inferiores, naturis priores; forma, ordine, subtilitate præstites visibilibus, portitrices & traiectrices ad cognata sibi impartibilia, à corporibus mersa nostra ingenia ad diuinam substantiã euebentes, per quasdam quasi scalas ad fastigium ferunt. Oportet igitur non ab vno solo genere entium conuenientem in hæc secundam essentiæ incorporeorum dationem, sed ab omnibus quæcunq; sunt in vere eute, & mente genera speculari. Descendit enim ab omnibus his i medias naturas mathe-
maticum, mediocritasq; causarum, & eorum quæ perficiuntur ab ipsis, coniungi-
q; quæ sunt ad ea quæ sunt. Et cõmunionem illorũ ad inuicem efficit. Eiusmodi scientia, cum sit capienda à purgatis, & abstractis à sensu, ac ijs qui assueti sunt incorporeis. Sinceritas intelligendi, & per abstractionem a speciebus materialibus.

Principia omnium mathematicum, sunt finitum, & infinitum. Et principia sunt etiam omnis mathematicæ essentiæ, vt Pythagoræus videtur. Sed horum vtrunq; non vna ratione, neq; in omni substantia eadem lege, sed in formis intellectualibus, & immaterialibus rationibus, alia existunt huiusmodi principia, intellectualia prorsus, & à materia separata, & quæ per se sunt impartibilia. In mathematicis vero, quæ sunt multitudinis, & magnitudinis, diuisionis & distantie causæ, erunt diuisibilis naturæ participes, & propria genera sumunt cõuenientia totis mathematicis; compositionemq; participabunt, & iudicabunt intelligentia altera existente circa potestatem, simplices & impartibiles, & intellectuales substantias. Motũ vero principijs huiusmodi mathematicum nonnulli quidem forte dabunt, quot in anima, & animæ vitis, & viribus, principia hæc supponunt. Mep

lius autem animam quidem in altero genere substantiæ ponere ; mathematica verò principia, & mathematicā essentiam immobiliter opinari. Stant enim eorum semper species, & eodem modo ipsa speculamur, & secundū eadem. Media vero quædam sunt ipsa principia infiniti, & finis, vincens te semper idea termini infinitum, & circumscribente ipsa in se ipso. Vnde *Idea termini.* & procedit in infinitū semper. Finitum autem à finiente. Huiusmodi principia differunt ab ijs, quæ in mente sunt, eò quod tradūt diuisionis, & multitudinis causam à se ipsis, ab his quæ naturæ differunt, & animæ rationis bus per immobilitatem. Et quia intermedia incorporea per se subsistunt à materia separata, et cōmunitas scientiæ mathematicæ extenditur ad omnia.

Numerorum mathematicorū duo prima & suprema supponendo principia. Vnum, quod nec vnq̃ fas nominare, eò quod simplex est, & principium entium. Principium vero nunq̃ eiusmodi est cuiusmodi ea sunt, quorum est principium. Et aliud principium multitudinis, diuisio. Ex quibus vno, scilicet & principio multitudinis, primum genus numerorum conficitur, ex utrisq̃ conflatum. Cuilibet numero inest diuisio, & magnitudo, & quale. Terminatum verò, & vnū est principium indistinctum, & infestile. Vnū *Vnum.* neque bonum, neq̃ pulchrum, vocandū. Est enim hoc supra bonū, & pulchrum. Procedente quippe lōgius ab his, quæ sunt in principio, natura primum quidem apparatus pulchrum. Secundum vero, & maiorem distantiam obtinentibus elementis, bonum. In numeris elementum, vnitas. In magnitudinibus, punctus. Ea, vnde numeri, nec bona, nec mala. Ex compositione vero vnus, & causa multitudinis, materia. Subsistit quidem numerus. Primus autem in ijs ens videtur, & pulchrum. Deinde, ex elementis linearum geometricæ substantiæ apparentis, in qua eodem modo ens, & pulchrum. Vbi nil turpe, nil malum. Postremo in quartis & quintis compositis ab elementis vltimis, maliciam fieri, non primo : at eo quod excidit, nec obtinet quæ sunt secundum naturam.

Ordinem, & pulchrum in mathematicis speciebus, quam scientiā persequuntur, contemplantur, nullum deterumans huiusmodi pulchrum. Iam enim *Pulchrum.* huiusmodi scientias quæ sunt in parte attingit, & quantum ipsum aptum, & firmum in esse suo, nec mutabile, nunq̃ inuentum extra essentiam propriam, nec nunc sic. Rursus verò aliter intelligitur, & id communia substantiæ mathematicæ scientiæ ratione comprehendit.

Si quis singula mathematicum queat capere, fructus ingens sumēti secundum modum nascitur : sin minime, deum eminentiorem appellare debebit.

- mus. Is verò modus. Oportet enim hoc tantum dicere, omnem figuram, & numeri constitutionem, & harmoniam vniuersam, & rursus astrorū analogiam omnium vnā aperta esse secundum modum, condiscenti. Lex discendi, mens. Iis mathematicum semitis ad felicitatem itur. Eum (inquā) sapientissimum, qui omnia hæc ita sit nactus. Naturam enim omnium pulcherrimam, & diuinissimam, quantum hominibus dedit deus conspiceret, nunquam absque difficultate poterit. Adde quod in vnum, & in species adducendum, in singulis mathematicarum notionibus, donec vniuersum mundum inueniamus, quem instituit ratio omnium diuinissima visibilem. quem felix primum quidem est admiratus, deinde discendi amore arsit, quantum humano ingenio fas ratus optime. Sic & beatissime victurum, ac mortuum ad loca virtuti parta venturum, oportet constantes in mathematicis esse, & acutos, & alia habere, quæcumque naturæ optimæ cōueniunt. Si cordatos, & bonæ mentis homines erudierimus, saluas respublicas tenebimus. Mathematicæ purgant oculum animæ ad res diuinas intuendas. Ac sunt tanquam pontes, & ductus, ab eo quod sit, animam leuantes, ad id quod est. Per sensus nihil sane iudicamus: nil certe, cum sensus ipse nihil magis hoc, quam contrarium promat, siue proxime, siue longe sit. Ratio excitat animum ad verum, & sanum iudicium veritatis; discernit quæ sensibus sunt confusa & incerta.*
- Mathematica vsum incredibilem suppeditant ad scientiam, propterea quod substantiam attingunt à generatione soluentes; præbentque facilitatem conuersionis à natura ad veritatem, & essentiam. Atqui acutiores reddunt capientes; & etiam multo labore comparantur. Considerari vero oportet, et si quid ad illud pertingit, ut efficiat facilius animum contemplari boni ideam. Mathematicæ compellunt conuerti animum ad locum, in quo est felicissimum entis. Luce solis veritas cernitur, sublato ad superiora oculo. Huiusmodi autem illa sunt mathematica, quæcumque circa ens versantur, & inuisibile, & quæ ratione & intelligentia capiuntur, visu vero minime. Et exemplis quidem utendum apparentibus, in quibus tamen veritas non consistit. Est vsum mathematicarum, si ea societate & vinculo discantur, quo iunguntur inuicem, et sine proprio mathematicarum, scilicet ad cogitationem honesti & boni. Est enim finis solutio à vinculis, & conuersio ab umbris, & idolis, ad lucem: & à terrenis, & sensibili in lucem redditur, & bonum: & illuc ad animantia, & plantas, & solis lucem. Amplius eget istis infirmitas visus nostri, ac intuendi puras species, & genera. Ad phantasmata vero in aquis diuina, & umbras entium, sed non idolorum umbras, per alteram huiusmodi*
- Lex mens.*
- Felix.*
- Admiratio.*
- Amor.*
- Mathematicæ purgant.*
- A' natura, quod verum.*
- Vsus mathematicarum ad moralia.*

lucem ut ad solem iudicare adumbratas, omnis hæc negotiatio artium quas docent, hanc habet vim et introductionem optimi in anima ad speculationem optimi in entibus. sicut manifestissimi in corpore ad intuitum clarissimi in incorporeo loco, et inuisibili.

Flos flore col-
ligitur, optimū
optimo.

Infinitum nullis scientiæ terminis comprehensibile. Nam (teste Philolao) eorum quæ infinita sunt, principia inuenire non est. Sicut ergo geometriæ subijcitur quantum flans, ita et sphericæ. Vnde propter subiectorum societatem, et Archytas, et Plato binas has artes sorores appellauere, et iunctæ sunt, instar catenarum. Omnia mathematica quisquis teneat, sapientissimum Plato commemorat. Mathematica eligenda sunt, siue facilia, siue difficilia. Si quidem continui, et discreti comprehensio, sapientia. Sapientiæ studium philosophia. Sola verò omnium artium et scientiarum philosophia, finem hominis proprium, et felicitatem tribuit.

Philolaus.

Archytas,

Plato.

Geometria,

sphærica sor-

res.

Finis hominis,

philosophia.

Methodus perueniendi ad rem propositam est diuisio. Intellectualia omnia tripartita. proprie intellectualia. et scibilia. et intelligibilia. Et prima quidem sunt intellectualia, secunda autem, et inferiora, quæ per eam partem animi, quæ διαλογικη dicitur, capiuntur Διαλογικη dicta. Rursum ab his altera substantia sensibilibus extat. Et horum quedam sensibilia proprie, quæ et opinabilia. Alia vero coniectabilia. Opinabilia quidem, et proprie sensibilia particulata corpora, ut lapides, ligna, elementa. Hæc vero sunt sensibilibus prima: post quæ infirma alia, et non similia, coniectantur tamen prima. Sunt vero hæc, vmbre. Etenim vmbre consequuntur corpora, sine quibus videri non possunt, nec esse. Simulachra igitur vmbre, et in aquis, et speculis, in alijs non per se subsistentia, vel apparentia. Huiusmodi vmbre, ob eas causas genere quidem numero sensibilibus ascribuntur, cadunt quippe sub sensum. Sed tamen coniectabilia verius, et credibilia, quam scibilia: credibilia tamen fide, non demonstratione, sed fide infirma. Nam huiusmodi vmbre si absint à speculo vel aqua, nullæ erunt omnino. His videntur persimilia, et quæ eo percipiuntur principio, quod διαλογικη dicitur, scilicet habentia rationem ad scibilia, et intelligibilia, quam habet coniectabilia, ad sensibilia et opinabilia. Ideas enim quasi per contactum habet mens: quæ quidem sunt vere entia. Imaginabilia vero, quæ sunt geometrica virtute, quæ διαλογικη dicitur, comprehenduntur per descensum mentis ab ideis, media ratione; sicut vmbre visuntur non nisi vel in speculo; vel in aquis. Sic igitur et mathematica tanquam in ideis videntur cogitari, et illis innituntur. Non enim operiet à sensibilibus per

Vmbre.

Corpora.

Fides.

Ideæ mente

atinguntur.

Ab ideis men-

tis descensus,

Idea.

ablationem ipsa mathematica cognosci, descendente ab ideis, idola habere ab illis, assumere & magnitudinē, & in distantia cogitari. quod quidem in sensibilibus idolis debile, & per se non subsistens, hoc in intelligibilibus magnitudinem habet & distantiam. Sed quoniā & hoc festinat in impartibilibus, & conquirere videtur in impartibilitate idearū, ut umbra in sensibilibus repercussione. Sicut igitur cogitabilia ab intelligibilibus separata sunt, ita et cogitatio ab intellectu. Vnde Brontinus i libro de mente & cogitatu, separans ipsa abinuicem, Hæc (inquit) cogitativa, mente minus quippiam est, & cogitabile, intelligibili: mens enim simplex, & primum intelligens & intellectum. huiusmodi autem est idea: quia impartibilis & simplex, & primum est aliorum. Virtus vero cogitatrix $\sigma\iota\alpha\nu\omicron\lambda\omicron\varsigma$ est multiplex, & secundum cognoscens. Scientiam enim, & rationem assumpsit. Similiter vero, & intelligibilia. Hæc autem sunt scibilia, & demonstrabilia. Et omnino, quæ sunt sub mente, per rationem comprehensa, in his maius appellas vim cogitatricem, & cogitationem, non virtute, sed multitudine. & e contrario se habent hæc adinuicem. Discriminat autem ipsa à mente, & intelligibilibus, eò quod mens, & quod mente capitur, sunt simplicia, illa vero composita. Item hæc primò noscunt, & noscuntur: illa secundò. Hæc impartibilia, illa partibilia. Hæc Brontinus Sed Archytas præ-

Brontinus.**Archytas.****Linea secta.**

elarius in libro de mente & sensu. Arbitror his esse perspicuū, quemadmodum iuxta quatuor entium differentias, totidem sunt etiam iudicandi principia. Et quod ratio medium tenens, attingit duo extrema, intelligibilia, & sensibilia, in finis ordine ad mentem, & sensum collocata, uti sua principia, & ab eis perfecta. Est vero hoc axioma de omni virtute cognitrice, quod simili simile noscitur. Insunt igitur huiusmodi vires animæ. & licet in ambobus ambo, & ab alteris altera perdiscere, æquasque diuisiones communiter, & proprie, par est fieri in ipsis, & ordinem transitus ab alteris ad altera, hoc est ab humilioribus ad superiora, et ascensum omnium, & coordinationē ad mentem, quomodo oportet fieri distinxit. Post hoc lineam secocat unam, ut unum cognoscituum spectemus. Ipsam vero bipartitur secundum primas entium differentias. Et ipsas in eadem dualitate diuisas, virtutes iudicatrices, differentias ponit has, mentem, scientiam, opinionem, sensum, rationem. Mens, & sensus sunt principia rationis. Fines vero, scientia & opinio. Sed simile semper similis cognoscituum. Vnde intellectus, intelligibile: scientia scibile: opinio, opinabile: sensus, sensibile. Proceditur vero à sensibilibus ad opinabilia, et ab his ad intelligibilia. Pri-

mum diuidit sensibile, vt notius : & sumit ipsius secundum similitudinem
 à sensibilibus apparentem hypostasim, scilicet idola in aquis, & speculis,
 tanq̃ vnam quandam naturam diuidens. Alteram vero distinguit partem.
 Verum quorum hæc idola sunt imagines, vt plantæ & animalia, ab his si
 quidem similitudo sit idolorum secundum reuerberationem, in hæc vertente
 se sensu, & sic ipsa cognoscente per secundum modum, sicut etiam idola
 secundo modo subsistunt. Sed sensus insensibilia sese perse fert, quemad-
 modum & subsistunt primo. Iconibus nempe genera mathematica sunt ana-
 loga, & cognitiones ipsorum expressionibus idolorum. Ab intellectibus
 enim sumit actum, & ab intelligibilibus ad mathematica, & icones trans-
 seunt, suppositionibusq; vtuntur. & causam non sciunt. Et hoc est censoriū
 mathematicum, alterius rei existens præcognoscituum : sed non intelligibi-
 lis, & altera cognitione comprehendens, sed non actu mentis : ipsa enim
 mens, dialectici censorium est, & per ipsam entia, & formas, & sine vlla
 suppositione omnia contemplatur, & rationem habet de omnibus dare :
 sensibilem vero nullo vititur, sed intellectualibus formis. Cum igitur quas
 tuor sint vires censoriæ, ordo quidam ipsarum consideratur, & actiones
 distinctæ. In supremo quidē mens. Secundo, vis cogitatrix dicta *λογιστική*
 Tercio, fides. Coniectura, quarto. Textus Archytæ. In nobis enim ipsis
 (inquit) per animā cognitiones sunt quatuor, mens, scientia, opinio, sen-
 sus. quorum duæ quidem rationis principia sunt, vt mens, sensus. Duo ve-
 ro fines, vt scientia, & opinio. Simile autem simili noscitur. Manifestum
 existens q̃ intellectus quidem in nobis intelligibilem cognitor, scientia sci-
 bilium, sensus sensibilem, opinio opinabilem. Vnde proceditur à sensibi-
 libus ad opinabilia, & ab his ad intelligibilia. Hæc vero consonantia, quæ
 spectatur per ipsa vera. Determinatis vero ijs, quæ post hæc oportet nosse,
 quemadmodū enim lineam bisectam, & æquales rursus vtrarumq; sectio-
 nes, diuisas per eandem proportionem, & sic diuidatur & itidem visibile.
 Et rursus vtrunq; sic distinguatur, & differens manifestatione, & obscu-
 ritate alia. Eodem igitur modo altera sectio sensibilem, & idola quæ in
 aquis & speculis. Altera vero pars, quorū hæc sunt imagines, plantæ &
 animalia cum intelligibili analogiam habent, vt icones quæ sunt circa ma-
 thematica genera. Nam circa omnia mensuram supponentes, impar et par,
 & figuras, & angulorū tres species, ex his negotiantur reliqua. Res ve-
 ro relinquenti tanq̃ scienti, rationemq; non habenti, damus neq; ipsi, neq;
 alijs : sed sensibilibus quidem, vt par est, vtuntur. querēt autem, nō hæc,

4. potētiæ ius
dices.

Archytas.

Idearū origo
 sine origine.
 Mens
 Ratio.
 Fides.
 Coniectura.
 Anima, oīa.

Idea.

neq; horum gratia faciunt sermones : sed diametri gratia, & ipsius tetragoni. Secunda sectio est intelligibilis, circa quā versatur dialectica. Ipsa quippe vere sumit hypotheses. Sed hypotheses, & principia, & ascensum facit, donec ad principium in quocunq; suppositione carens veniat : neq; vititur vllō sensibili, sed ideis ipsis p se ipsas. In his verò quatuor segmentis recte habet distribuere & passionēs animæ. Et vocetur, in supremo, mens. In secundo, vis discurrendi. In tertio, fides. In quarto, coniectura. Hæc Archytas in libro de mente & sensu. Anima ipsa non recte poneretur vñū genus entium, particulata enim sic fieret de mathematica essentia, cognitio. Vnde neq; ideam rei, vñdecunq; partibilis, neq; numerum per se mouentem, neq; harmoniā in proportionibus subsistentem. Neq; aliud vllū huiusmodi priuatim determinare liceret de ipsa. Sed anima est omnia genera rerum mathematicarum. Est quippe idea numeri, & p numeros harmoniam comprehendentes subsistit. Est omnes commensurationes, & proportionēs. Ipsa est analogia geometrica, & arithmetica, & harmonica. Et cum principiis entium habet quandam cognationem, & omnia attingit entia, & in omnia similitudine transferri potest, vnde & harmonias exaudiat anima, & gaudet cōcentibus. Quoniam ipsa est harmonia, habetq; ex numeris, & alijs huiusmodi mathematicis mensuris substantiam. Ipsa etiā cognationem recepit ad intellectuāles ideas, & ad sensibiles substantias, & formas in materia. Et (vt summam totius sententiæ colligamus) anima existit omnia mathemata, iudicatorium ipsorum tenens : habetq; vim generatricem, & effectricem ipsorum incorporeorum metrorū. quibus & officium potest quispiam accommodare, mensurarum specierum, & ipsam quæ est per icones factionem, ex arcanis in lucem prodeuntem, contingentemq; externa interioribus. Anima, vel mixta est ex omnibus entibus mathematicis, vel ipsa omnia constituit. Si est commixta ex vniuersis, præexistunt illa, ex quibus coeuntibus miscetur : & ita amplius non erit principium mathematicæ substantiæ. Si vero ipsa anima ē principium mathematicæ essentia, & deducit hæc ex se ipsa, erit itaq; & antiquior ipsa, & vti in causis ratione præcedit. At id cōtra pugnat præsentī opinioni. Nobilior enim sic fieret anima entibus, quæ sunt in mathematicis. Melius igitur dicere, qd neq; anteit, neq; sequitur. Sed concurrat simul ad ipsa, & coexistit comprehendens, & continens in se ea omnia.

Officium vero huius scientiæ est non determinatum, neq; secundum eandem & eodem modo se habens, quemadmodum mentis opus, nec a seipso prorsus

prorsus cognoscere habens, sicut menti hoc insitum est. Exterior autem ex-
 citatur ad cognitiones, & recipiens ab alijs principium reminiscentiæ. Sic
 ipsum à se ipso proponit, firmumque non est, iuxta unam actionem, sicut
 mentis, sed in motu magis procedit a se ipso, & in se ipsum. Scientiæ hu-
 iusmodi sunt, doctrina præcedere. Cuius principium docens præbet. Deinde Inuentio.
 de inuentione consequente, quæ coniungitur iactis a docente principijs: se-
 candum enim hæc principia reminiscitur animus veras in mathematica ideas, Ideæ.
 & proponit proprias ipsarum rationes. Quandoque etiam communiter ex ambo-
 bus actio fit. Vnde Archytas in libro De mathematicis inquit, oportet quip-
 pe discentem ab alijs, vel ipsum inuenientem, quæ scit scire, quæ didicit ab
 alijs, & aliena, quæ inuenit per se ipsum, & propria inuenire, non quæ-
 rentem egenum, & rarum, querentem autem diuitem & facilem: non scien-
 tem autem querere impossibile. Expositio lamblichi vult, Archytas ex his
 scientias mathematicas prius doceri, & disci ab alijs, & id est initium hu-
 ius scientiæ. Postea per inuentionem perfici, licet inuentio antecedit vi: quo-
 ad nos tamen est secunda. Nam cum in generationem inuiderimus, oportet
 ab alijs rememorari prius. Est igitur & ut duos hos modos scientiæ capien-
 di, arbitrari. Est etiam ipsos, ut ratione unum comprehendere. Cum enim uti
 ab alio, & aliena participauerimus mathematica, tum ipsa tanquam propria, &
 peculiaris ipsi per nos contrectamus. Atqui ab inuentionibus id facile dis-
 scitur, tanquam enim habentes ipsa in se ipsis, ita inuenimus ipsa, & cognosce-
 mus inuenta. Et ab inquisitionibus etiam idem spectatur. Nam si non sciens,
 querere nullo modo potest, tempus erat quo hæc sciebamus, & non præsens
 hoc nunc quippe ipsa ignoramus prius itaque ea noramus. Et propterea quæ-
 renti mollia & facilia mathematica ad inuentionem, non querenti autem
 difficilia & rara. Vnde in animis inest quodam modo, & erat quandoque
 prius circa ipsas animas, in scientia secundum altum, cognitio mathematico-
 rum. Itur igitur querendo ad inuentionem, & adiscendo in indagatione
 & inuentionem, in negotio mathematico. Vnde & nomen sumpsi mathe-
 ma. A quo nempe initium primum duxit scientia. Et sine quo fieri minime
 potest, nisi perdiscendo, inquit, ab eo est appellata. Complures equidem virtu-
 tes mathematicæ. Sed illæ in primis, quæ a multitudine veniunt; ad idem,
 unumque principium, & quotquot ab uno partuntur in multitudinem, quos
 unum enim ex termino, & infinitudine constant, & uno & multitudine,
 mediæque sunt partibilis, & impartibilis. Et secundum eandem rationem subs-
 tantiam participant, & collectionem, & diuisionem. Mathematicæ etiam

circa ens, sicut dialectica. Sed dialectica simpliciter ens contemplatur, & hoc colligit, vel diuidit. Sunt & virtutes, pulchrum, & modum mathematicarum contemplantes. Habent enim secundum propriam naturam modestiam, & perfectionem, & quaecumque conueniunt bona formis mathematicis. Eae compluribus immotae videntur esse, & circa immota operari. Sed id minime placet. Sunt enim quaedam mathematica, quae motus numerum, & metra, ipsaque per se ipsa, & adinuicem quomodo se habent ordine, & commensuratione considerant, & animae incorporeae periodos, quibus & caeli numeros & cuncta huiusmodi spectat, in quibus & astrorum, atque harmoniae scientia continentur. Duplices igitur mathematicae virtutes, & eae quae circa motus versantur, & aliae fixae formarum immutabilium & rationum contemplatrices. Ordo vero harum virtutum & potestatum, & essentiae subiectarum rerum, quas ipsae percipiunt, respondet. Siquidem aliqua praeminent, quaedam subduntur etiam iuxta honesti, & pulchri dignitatem, quum

Bonum summum antiquissimum. haec antiquissimum quidem & summum bonum speculantur, illa uero inferius, quoniam omnis scientia ex elementis primis obtinet firmitatem, cum fuerint terminata & aeterna, tum a propriis quoque generibus accommodatum sibi rationum, & demonstrationum inuenit modum. Idcirco etiam in mathematicis vestiganda communissima elementa sunt, & genera maxime propria. Genera & elementa huius scientiae esse finita & sempiterna optimates philosophiae confitentur. Et demonstrationes mathematicae, unum & multitudo, finis & infinitum, idem & diuersum. Elementa, & genera scientiae sunt, & rerum in scientia cognitarum, & principia etiam principia ut causa: elementa, ut partes essentiae, genera, ut communia. Sic nobis infinitum, & terminus bono iure, & in principijs, & elementis, & generibus constituuntur. Differunt vero haec ab intelligibilibus principijs, & elementis, & generibus. quia deficiunt ab eorum perfectione, & puritate, & simplicitate, & ambitu, & pulchritudine, & bonis omnibus. Praestant autem rebus interituris, ordine, mensura, immobili, stabilique, natura. Et hinc constat huiusmodi disciplinam esse inter utrumque scilicet rerum immortalium, & mortalium. In mathematicis nulla figura disci potest, nisi designata altera simili: & demonstrationes per Iconum similitudinem fiunt. Simile, & dissimile in mathematicis non existit per qualitatem, quae est in compositis, ubi subiectum alterum est ab eo, quod accidit. Simile enim, & dissimile, ut de eo iam loquimur, est ante omnem compositionem. Simile, & dissimile in tota quidem substantia mathematica, in totum ipsius ens, in parte

Bonum summum antiquissimum.

Vnum. Multa.

Infinitum. Terminus.

Ordo. Mensura.

ticularibus vero mathematis, in particulares ipsorum hypostases. In vere mathematicis entibus nullā penitus multitudinem, vel diuisionem, vel vnionem, vel identitatem, vel diuersitatem: possibile ē subsistere, nisi praeunte secundum essentiam similitudine & dissimilitudine. Hæc scientia potissima omnium, quæ quidem eandem similitudinis causam & dissimilitudinis in prioribus, & posterioribus similiter reperit. Spectat ea etiam in differentibus similitudinem, & in indifferentibus dissimilitudinem. Simile & dissimile non inascuntur, & fiunt sicut species circa materiam. Sunt enim connata hæc, & immutabilia substantiæ mathematicæ nec insunt, ut innata corporibus, ut calor in igne; etenim videtur in eis compositio & differentia, quatenus participantur ut diuersa. Illa vero participant, ut alia. In existentibus vero secundum substantiam, in mathematicis entibus est simplex quoddam esse, per totam se ipsam simplex. Quanto enim magis incorporea est, & abstracta à compositis & diuisibilibus magnitudinibus, tanto simplicius, & per se, & purius subsistit differentia similitudinis, & dissimilitudinis mathematicæ, ab eisdem rerum intelligibilium & sensibilium primo accipitur, secundum tres substantias ipsorum. Ijs enim differentibus & quæ in eis formæ tripliciter differunt. Amplius interstitio quodam diuiditur ab illis extremis. Item mediant mathematica inter hæc & illa, ut inter principia, & principia.

Vbiq; sapientes viri mathematicis vtuntur in rerū contemplatione: mathematica enim entia incorporea cum sint, mediāq; & quæ quadrare & assumibiari omnibus queunt entibus, in oēs philosophiæ scientias nobis plurimum opitulatur. Theologiæ nempe adyta aperit, ad eamq; purgatione subducit: quæ purgatio absoluit vincula, iungit enti, & per formam, ordinemq; pulcherrimum speculatorum in ea scientia, appropinquare facit ad intellectualia. Ad Physicam etiam confert commensurationem eorū, quæ natura constant, docens & proportionem & ordinē. Ad Politicam deinde iuuat, erudiens & ostendens actionum motum ordinatum, & æqualitatem, & consensum. Ad Ethicam, proportionem virtutum continens, & æqualitatem, & consensum. Et in exemplis, mathematicas exponens formas, ut amicitie & felicitatis, aut alterius maximorum bonorum. Proponit quoq; & omnium quæ in vita exempla mathematica, & fecunditatis, & sterilitatis. Vnde & vbiq; exemplis vtendum mathematicis & proprijs in suo genere. Permeat igitur tota mathematicæ essentia, & genera eius, & elementa, & principia per omnem philosophiam, cōmunicat cum par-

Vsus mathe-
maticū in oia.

In theologiā.

In physiologiā.

In politica.

In ethica.

nibus eius, quatenus tenet quandam ad eas similitudinem, & usum praebet, operitque ad eas accessum. Ea pergit facile potest in rerum aeternarum, & la-
bentium cognitionem, quando inter eas medio graditur interstitio.

**Dat oibus ar-
tibus.**

Dat omnibus artibus scientiae soliditatem, principia, fines, diffinitiones, mensuras, iudicia: rectum docet, & obliquum, & principia veriusque. Nam cum seorsum essentiam materiae speculetur, utens rationibus abstractis, & alienis à turba rerum labentium, causalior est, & principalior artibus, materiam contrectantibus. Spectatrices igitur artes purgat & purificat. Factius adest in ordine exempli. Astrices excitat ac movet ad suas ideas flantes. In toto vero rationes abstractas applicat formis immerfis. Et sicut architectonica omnibus imperat.

Idea.

**Priora, simp-
pliciora.**

Duplex ordo, naturae, & doctrinae, in hac scientia. Si enim ordinat alias, quanto magis in se ipsa ordinem continebit? Ordo naturae mathematicum praeposit simpliciora vii priora, ut arithmetica ante geometriam. Alia quando vero & ad doctrinam eadem praecedunt, cum ab elementis fiat compositorum disciplina. Sed quandoque propter nos, composita simplicioribus erunt in disciplina priora, si fuerint notiora. Si quis itaque obscura velit per nota explanare, alienum non erit ea uti modo. His bisariam partibus, utendum quidem utrisque. At his quidem tam magis scientiam parientibus, illis vero, ut notioribus. Si altero solo uti oportuerit, accommodatior anteposnetur, & magis conducens modus ad id quod sciri proponitur. In quibus igitur consonant scientiae duo modi, in his utrisque utendum. Spectare tamen ingenium debemus discendum, & quid quisque potest capere. Haec ideo praediximus, ut metodo quadam, utentes in ordine mathematici negotij duo contemplemur & animadvertamus, & naturam rerum, & discendum vires: & viriis pro opportunitate utamur, & si sint haec insicem consona, utrisque ex aequo utendum.

**Primae inven-
tiones.**

Symbola.

**Quinarius ius-
titiae symb.**

A primis principiis exorsi, primum conficiebant mathematicorum theorematum cumulum, tanquam ab ipsa prima essentia ipsorum agentes intellectus ratiocinationes, & in ipsam referentes ultimam totam mathematicam conceptionem. Deinde praecipiebant demonstrare primas inventiones theorematum. Erat & alius apud ipsos modus per symbola mathematicus, ut iustitiae quinarius, eo quod omnes species iustorum symbolice significat. Eo utebantur in omnem philosophiam. Nam symbolis omnia docebant, & putabant hunc modum esse Divi proprium, & accommodatum naturae. Amplius vere entibus, & divinis omnibus, & animae habitibus, & viribus, & yj quae

in calo apparent, & periodis astrorum, & clementis naturæ, & mixturæ materia, & materia constantibus, applicabant semper theorematum mathematica, problematum amplectebantur cognitionem, utpote per quam rerū scientia reperitur, & inuentio: & magis veritatis indagari infudabant, & conceptibus entium. Amabant in doctrina finitum semper, & compendia. Interdum ordinem rerum, & connexionem. Et quum oportebat, spectabant quid quisque posset capere.

Primum genus est theologicum, essentiarum deorum, & virtuti, & ordini, & actioni consentaneum, iuxta quandam accommodatam similitudinem, quod & maxima censetur studio dignū apud viros. ut in numeris, qui nam numeri, quibus Dijs cognati sunt? Alterum, intelligibile vere ens est id, circa quod Pythagoræi negociabantur, & circulum intelligibilem, & numerum idearum. Tertio circa substantiam se mouentem, & sempiternas rationes, et numerum se cipientem. Quarto circa superælestia, circuitusque errantium, et non errantium siderum. Quinto circa rationes materiatis, et formas coniunctas, quo pacto subsistunt, & quomodo à principio exiere. Est enim hoc mathematicæ propriū, scire formam. Sicut in mathematicis noscuntur secunda à prioribus, ita in potestatibus animæ ad præstantiores virtutes, & actiones earum ascensio fit.

utitur ergo mathematicus ita methodo diffiniedi. cum facta diuisio fuerit in genera & species, tum relictas à diuisione differentias colligit diffinitiuas, rationemque vnam ex omnibus constituit. Idem etiam resoluendo facit. Quum enim resolutio in simpliciora, & communiora reducat cognitionem, & genera, & differentias discernat, quatenus apta nata sunt singula, tum collectiuas compositiones cogit in vnum differentia, & simplicia, diffinitum vnumquodque. Diuisio igitur, vnum, multa diffinita multa, vnum efficit. Secundum utraq; necesse est mathematicum vnum spectare à quo cietur, & ad quod refertur. Hoc finis & forma huius discipline; Vnum, idem, & bonum, & pulchrum, cui iungenda propria. Idcirco in mathematicis in finitum, & particulato vale dicimus, in commune, & terminatum venire festinandum, donec in vnum omne, totumque negotium mathematicum resolueretur. Hic est finis.

Pythagoras accepit à Thalete huius principia non pauca. Deinde cum Aegyptijs esset versatus, à quibus multa sumpsit. Postea cum Assyrijs, postremo cum Chaldeis diu moratus, ab ijs magnam scientiæ huiusmodi partem mutauit. Multa deinde addidit acceptis à Barbaris. Initium philosophandi pro-

Terminus.

Ordo.

Connexio.

Numeri Dijs

cognati.

Circulus int-

elligibilis.

Numerus Idea-

rum.

Resolutio, in simplicia.

Diuisio vnum, in multa diffinitio. Multa, in vnum.

Vnum, bonum pulchrum.

Ad vnum propera.

Vnum, finis.

Assyrijs, Chaldeis.

priam Pythagoræ, per symbola mathematicis inuoluebat theologiam theos
 rematis. Quia eximia quæ plurima apud eos notissima, in monumentis uiuis,
 Monumēta vi- nulla scriptura condita, seruabantur, oportet ex quibusdam igniculis rerū,
 ua non scripta & sententiarum secundum Pythagoram. conficere corpus, hæc disciplina
 Pythagorica maxime fuit ab ipso Pythagora instituta, & suscepta ad purgandum mens
 purgatur mē- tis oculum, & faciens primarum formarum, & causarum inuentionem. Ea
 tis oculum. maximum vsum præbet ad sincere, & subtiliter cernendas corpore caren-
 tes substantias, & ad res. Homini etiā ad vitam ordinē tribuit & ad affe-
 ctus sedandos honestos reddit mores, reperitque quæ humanæ vitæ non me-
 diocriter profunt. Vtebatur mathematica exercitatione, & institutione ad
 omnem vitam, priuatim & publice, in toga, & armis. Mathematicam ad
 modum ingenium & liberalem redegit. Subtilitatem addens demonstratio-
 num, ad omnem philosophiam. Vfus huius scientiæ ad virtutem & pulchrū.
 Virtus. Cælestia theoremata eximia arbitrabatur. Mathematica inuenter est philo-
 Pulchrum. sophiæ, ideo magno eam studio prosequerantur Pythagoræi. Huius vsum etiā
 Cælestia spe- ad mundi contemplationem.
 culata. Multum innitebantur abesse à sensibilibus. Per eum gradum ad puras
 essentias contendebant. Scalæ eis erant mathematica, ad intellectualia, alie-
 nantes eorum scientiam à populari cognitione, & traditionem efficiebant
 Arcana pau- ipsorum per eadem in arcanis, & paucis eas disciplinas communicabant.
 cis comunicat. Et si quid usque foret editum in vulgus, illud prophanium execrabatur, unde
 indignos eiciebant. Putabat enim Pythagoras non esse communicandam om-
 nibus philosophiam, per mathematicam: sed solis illis, qui tota fere vita
 Arcana tas probatissimi fuissent. Arcana solis tacita differebat. Existimabat naturæ
 citurnis. principia inscrutabilia, propter motum. Principia maxime inuenire stude-
 Inuenienda bant. Exercitamenta in his scientiis logica faciebant intra doctrina, simpli-
 principia. ciora præferebant compositis. Purgare animos affectibus in primis amabat.
 Purgandus Italice philosophiæ duo genera esse constat: Italice inquit Pythagoricæ dis-
 animus. Et secundum duo genera adiscendum eā, Acusmatici, & Mathematici. Et
 Auscultatorij. Acusmatici negabat alteros Pythagoræos esse. Hippassus excluditur à Py-
 Mathematici.thagora, eo quod primus spheram. & angulorum edidisset. Theodorus etiā
 Sphæra. & Cyreneus, & Hippocrates Chius geometra eiecitur. Quoniam quidam ex
 angulorum. ea questum faciebant. Geometria à Pythagora Hystoria appellabatur.
 Geometria, hy Pythagoræi numeros, entium principia ponebant. Et per hos demonstra-
 storia. tiones iaciebant.

Quidam mathematici nullo dignas calumniantur, quidam contra am-

plectebantur, ut philosophi. Et inane omne studium ante mathematicæ the-
mata opinabantur. Omne bonum re, & usu existit, non in cognitione. Esse
bonum est bene agere. Multi norunt artes. Sed non recte operantur. qui de-
ficiunt à rectis actionibus, à maximis bonis absunt. Hæc illi qui mathema-
ticis contradicebant. Alteri ita ratiocinabatur, dicentes esse scientias ma-
thematicas. Semper enim nouora utraq; priora posterioribus, & meliora
secundum naturam deterioribus. Terminatorum enim, & ordinatorum
scientiæ sunt. Sunt vero ordinata & terminata, quæ sunt in immobilibus
formis mathematicis, & sunt magis causæ priora posterioribus. Illis enim
ablatis, & quæ ex eis auferri oportet. Quod autem scire mathematica optinui,
& viliissimum existat, hinc liquet: ratio namq; & prudentia anteit bona,
canonq; & terminus exactissimus honorum nullus alius est, qm sapiens, quæ-
cumq; expetit bona, mala quæ refugit. Scientia mathematica vincit oia
pulebritudine, & subtilitate. Post diluuium posteriores inuentæ mathema-
ticae, ergo perfectiores. Tum nos docent abstrahere, & separari à sensu-
libus. Sed maximus usus, & Pythagoræ proprius mathematicum, erat pur-
gatio animæ immortalis, & eleuatio ad intellectualia, et participatio entis.

Bonum, usu.

Esse bonum, est
bene agere.Maxima bona
recte actiones.

Ratio prudentia.

Purgatio ani-
mi.

Docti est iudicium, an recte vel ne doctrina tradita fuerit. Oportet in
mathematica esse terminos quosdam, ad quos referens recipiet eruditus mor-
dum eorum, quæ demonstrantur. Petere necesse est iuxta subiectam essen-
tiam rationes, & modum demonstrationum proprium efficere. Necesse
demonstrationum secundum varias materias capiuntur, ut puta simpliciora,
illa vero in compositione potius. Et quædam penitus immota. Alia mouen-
tur, ut quæ in numeris & harmonia, vel quæ in geometria, & astro-
nomia: & horum quidem mens principium: illorum vero, ratio. Aliorum etiã,
sensus, ut rerum supercelestium. Diudicandum etiã, si plures causæ sunt,
de quibus necesse est mathematicum dicere, & quænam earum prima, quæ
secunda. Multi ea, quæ secundum eundem semper se habent modum, su-
biecta mathematicæ putabant. At nos multas fatemur essentias, & alias
innotas, & æternas non solas mathematicas, immo etiã ipsis antiquiores,
& præstantiores. Amplius non omnium rerum principia mathematica, sed
quarundam.

In vniuersum igitur præcognoscendum quemadmodum consentiunt, &
coniunguntur mathematicæ contemplationi theologia, & naturalis. Scien-
tiarum Pythagoræi circulum, & catenam statuebant, etiam indissolubi-
lem. Multa de rebus intellectualibus tradebant per mathematicas, multa de

Catenam scien-
tiarum.

natura, multa de moribus. Rationes mathematicae nullo pacto mutantur aut redarguuntur.

Iudicium.
Inuentio.

Dialecticæ maiora theoremata sunt, mathematicæ se ipsa illa inuenit, & perficit, nec ulla scientia eget ad proprium speculatum, & quæ ei subiunguntur, modos demonstrationum complures efficit, & iudicat de melioribus. Rius partes geminæ, iudicatrix, & inuentrix, in diffinitione, syllogismo, diuisione. In his omnibus propria ipsius existit inuentio, & usus, & iudicium, nec aliunde petito eis opus est apparatus.

Finis vnus.

Theologica.
Ordo.

Non est mathematica ea, quam vulgus sectatur. Illa enim scopum non habet vnum, neque pulchrum: & bonum intendit. Nam Pythagorica subtilius, & alius contemplatur, & ad finem vnum refert sua theoremata, et pulchro, ac bono coaptat proprias rationes, & ad ens eleuat. Hinc excitata distinguit per se ipsam recte, quæ nam contemplationes ad theologiam sunt quadrantes, ordinē & mensuras diuinas potentes recipere & participare.

Numeri.
Harmoniz.
Figuræ.

Mathematicis utimur eisdem sæpe ad multas res naturæ, & diuinas, vel ad generationem vel ad elementa, vel quæcūque ad opus generationis pertinent, vel ad composita, vel ad simplicia, numerus ad omnia hæc utitur, & harmonijs, & figuris. Quandoque plura simul eisdem significatiua concipit, ut animæ numeros, harmonias, figuras. Quæ utimur eisdem mathematicis ad plura, causa est, quia multiformes existunt naturæ cuiuslibet mathematicarum, & cuiuslibet mathematicæ essentia. Quæ vero pluribus ad idē utimur mathematicis, idē est, quia res constant ex multis essentijs. Nam anima ita circa & naturæ mediæ omnes multis docentur mathematicis, tanquam ad varias mathematicas essentias similes adiungi possint.

Puræ rationes.

De quatuor elementis ratiocinari possumus geometricæ, arithmetice, vel harmonice, & de alijs itidem. Cum enim priora sint natura mathematica speculata, & à prioribus natura excitur, propterea & syllogismos conficit, uti ex prioribus causis demonstrantes, idque nouem modis. Primo per ablationem & abstractionem formarum à materia. Secundo per adaptationem rationū mathematicarum ad Physica. Tertio secundum perfectionem, cum replet formarum corporearum defectus. Quarto secundum assimilationem, quum æqua & mediocria in generatione secundum quid, maxime assimilantur mathematicis formis. Quinto secundum participationem, quum puras rationes, in alijs existentes, ratione secundum quid participat. Vel secundum emphasim, quum umbratile vestigiū mathematici apparet circa sensibilia speculamur. Vel secundum diuisionem, quando vnam & imparē

impartibilem formam mathematicam, quæ diuiditur circa singularia & multiplicari intelligimus. Vel secundum parabolam, quous puras mathe- Puræ formæ.
maticum formas concipimus & quæ in sensibilibus. Vel secundum causam, quam per priora. Multa uero in mathematicis non manent, vel propter uentium propositum, vel cognationem ad sensibilia.

Perscrutandum de genera maxime proprio omnium mathematicum, quo cognito, cognitio fiet exactissima. Id genus est medium inter intellectualia, & sensibilia, complectens in se quamuis varias species sensibilibus & genera, puritate uero et subtilitate vincens sensibilia ipsa. Atqui & vires comprehendit omnes, quasdam quidem ad ea quæ sunt euehentes, alias ad naturam mouentes: et cognitiones similiter. Hoc uero homini unum ponentes, differentias ipsius contemplemur secundum bipartitiones. medietas huius naturæ de ente & de sensibili, media est mathematica natura etiam secundum utramque speciem, alios & alios terminos capiētes, medium sumemus genus mathematicum: differentia uero accipiat per accessum, & recessum ad ens. Vnde denominata mathematica: & quis character ipsius: & quibus oportet intendere, in diiudicanda specie mathematicum. Mathematica dicta est, quoniam ab intellectualione intelligibiliū quis descendit in eam, matheſis, & est ad ipsam propria hæc speculatio. Circa quæ autem est intellectio, & scientia, circa hæc eadem & matheſis. Et huiusmodi sola sunt discibilia, unde & mathematicæ. Videbantur Pythagoræis, tanquam propria organa fuisse tradita hæc Mathema, or-
mathematica, ad aperiendum entium naturam tollendasque speculatione res ganum ad na-
rum omnes tenebras, ad spectandam purissime ueritatem ipsam, ad compon- turam rerum.
nendos mores, ad intelligendum ordinem uniuersi, & cælestem harmoniam. Harmonia
Amplius multa, uti per specula claritate differentia, uestigat idola naturæ cæli.
operum. Habet itaque ratio mathematica, & puritatem, & scientiæ firmitatem. Idola naturæ.
Priorque uidetur priscis esse physico mathematicus. Ex hoc enim pen- Sincera intel-
dere putabant aliorum sinceram intelligentiam. ligentia.

E P I L O G V S.

Postquam communem exegimus de mathematicis speculatum, iam tempus poscit in unum uniuersa colligere. Primum omnium de scopo totius disciplinæ. Deinde de principiis, & communibus, & propriis, in his de his quæ mathematicis subiiciuntur uerba fecimus. Deinde de usu optimo ipsorum, & scitis in eis. De uirtutibus iudicatricibus ipsorum. De eorum essentia

KK

tia terminata. Quomodo spectatur illa. Quodnam mathematicæ opus? quæ
 vires? quæ elementa cōmunia & propria? & q̄ omnia hæc communicat
 cum philosophia, quantum conferat artibus. Et quo ordine in introductio-
 ne progreditur. Quinam proprii Pythagoræ institutionis modi. Quæ di-
 uisio mathematicæ. Et quænam diffinitiva mathematica. Quæ eximuntur
 secundum Pythagoram ab huiusmodi speculatione. Quæ peculiaris meditatio.
 Et q̄ non frustra Pythagoræ ea plurimum produxerunt. qui mos vero
 sancti in mathematicis. Et qui apud eos mathematici. Susceptiones mathe-
 matum, & calumniæ. Quid petendum à mathematico. Diferetio pro-
 blematum. De modo demonstrationum. De syllogismis, diuisioni-
 bus, diffinitionibus mathematicis. Quæ communicatio Philosophiæ
 ad Pythagoræum. Quid cōmune, quid propriū sci-
 entia mathematicæ. Et quot habet diuisiones. Postres-
 timo de nomine. Hæc satis esse puto.

F I N I S.

E R R A T A.

Pag.	Lin.		
5	17	hominem	homines
7	11	accommodatissimus	accommodatissimus.
10	1	medium	milium
20	25	fertine	pertinet.

francois de la hite.

franciscus de la hite.